

เอกสารประกอบการสัมมนา

ทรัพยากรด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา ของประเทศไทย: พัฒนาการ โครงสร้าง และกิจกรรม

วันที่ 10-11 สิงหาคม พ.ศ. 2535
ณ โรงแรมรอยัล การ์เดน ริเวอร์ไซด์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
THE THAILAND RESEARCH FUND

สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาประเทศ

โครงการสัมมนา ทรัพยากรด้านวิเทศคดีศึกษาในประเทศไทย พัฒนาการ โครงสร้าง และกิจกรรม

จัดโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

วันที่ 10-11 สิงหาคม พ.ศ. 2537

หลักการและเหตุผล

ตลอดสามทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมกับระบบโลกมากขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ความอยู่ดีกินดีและสันติสุขของสังคมไทยเกี่ยวข้องกับและขึ้นต่อความเข้าใจความเป็นไปในโลกภายนอกเป็นอย่างมาก ในภาวะที่การพึ่งพาอาศัยระหว่างประเทศเป็นกระแสหลักของโลกเช่นปัจจุบันนี้ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจของสังคมเราเกี่ยวกับต่างประเทศอย่างจริงจังจึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่ง

ในประเพณีวิชาการของโลกตะวันตก ความรู้เรื่องต่างประเทศ หรือต่างประเทศนั้น มักจะเรียกกันว่า “อาณานิคมศึกษา”(area studies) ซึ่งหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับอาณานิคมที่มีเอกภาพทางการเมือง-สังคมในระดับหนึ่ง โดยมีความมุ่งหมายที่จะเข้าใจและอธิบายสถานการณ์และบทบาทของหน่วยสังคม หรือการเมืองดังกล่าวนี้ในชุมชนระหว่างประเทศ ตามความหมายเช่นนี้ อาณานิคมศึกษา จึงกินความทั้ง ภูมิภาคศึกษา (regional studies) ประเทศศึกษา (country studies) และบางกรณีรวมถึงชุมชนศึกษา (community studies)

อย่างไรก็ตาม เพื่อหลีกเลี่ยงอคติที่มากับ “อาณานิคมศึกษา” ซึ่งเป็นศัพท์านุกรมที่มีรากเหง้าผูกติดกับลัทธิอาณานิคมเป็นอย่างมากนี้ สกว.จึงจะใช้คำที่ให้ความหมายตรงๆ มากกว่าคือ “วิเทศคดีศึกษา” (Foreign Area Studies) อันหมายถึงการศึกษาทั้งเกี่ยวกับต่างประเทศโดยตรง และที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างต่างประเทศกับประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเพื่อนบ้านและประเทศคู่ค้ารายสำคัญๆ

อันที่จริงสำหรับประเทศเรา “วิเทศคดีศึกษา” ก็มีไข่อะไรใหม่แต่อย่างใดเลย ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ก็นับว่าได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้บุกเบิก และสร้างผลงานประเภทนี้เป็นจำนวนมาก ตลอดจนได้มีการจัดตั้งโครงการ และสถาบันขึ้นมาหลายแห่ง เพื่อทำการศึกษาวิจัยในด้านนี้โดยตรง และที่โดยอ้อมก็ไม่น้อย ทั้งนี้ อาจรวมถึงความพยายามใช้ภาษาถิ่นในวิเทศคดีศึกษานั้น ๆ ด้วย ทรัพยากรบุคคลและผลงานต่างๆ ของสถาบัน ศูนย์และโครงการเหล่านี้ นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณภาพการต่อวงวิชาการ และวงการสติปัญญาของประเทศเรื่อยมา มาในระยะหลังมีข้อสังเกตว่า วิเทศคดีศึกษาจากแง่มุมของเศรษฐศาสตร์ดูจะมีความสำคัญเทียบเทียม

กับจากแง่ของวิทยาศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เคยเป็นหลักมา ความสนใจต่อวิเทศคดีศึกษาจากแ่งมุมของการแข่งขันทางเศรษฐกิจและการตลาดก็เด่นชัดขึ้นมาก แม้ความสนใจจากแ่งมุมของวัฒนธรรมและมนุษยธรรมดูจะลดลงไปบ้าง

โดยเหตุผลข้างต้น จึงขอมจะเป็นที่แจ้งชัดว่า หากจะมีความพยายามในการสนับสนุนการวิจัย และการแสวงหาช่องทางในการพัฒนาระบบสติปัญญาของชาติในรูปแบบใดก็ตาม ข่อมไม่อาจจะข้ามขั้นตอนของการพิจารณาและพินิจพิเคราะห์ถึงศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ และสถาบันที่มีอยู่พอสมควรแล้วได้เลย

สกว. จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดสัมมนาขึ้นสองครั้ง ครั้งแรกเป็นการสัมมนาในกลุ่มนักวิชาการ เรื่อง “ทรัพยากรด้านวิเทศคดีศึกษาในประเทศไทย : พัฒนาการ โครงสร้าง และกิจกรรม” ในวันที่ 10-11 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ซึ่งจะเป็สะพานไปสู่การสัมมนาในวงกว้างกว่าคือ การสัมมนาครั้งที่สองเรื่อง “อนาคตของวิเทศคดีศึกษาในประเทศไทย : ศักยภาพและทิศทาง” ที่จะติดตามมาภายหลัง อนึ่งการสัมมนาครั้งหลังจะอาศัย “รายงานภูมิหลัง” (Background Paper) จากครั้งแรกเป็นเอกสารประกอบด้วย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาพัฒนาการของทรัพยากรบุคคล ผลงาน และกิจกรรมของสถาบันหรือศูนย์ ด้านต่าง ๆ ซึ่งนำเสนอโดยนักวิชาการและผู้บริหาร สถาบัน ศูนย์ และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิเทศคดีศึกษาในประเทศไทย
2. อภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นต่อพัฒนาการ และสถานการณ์ในปัจจุบัน ของทรัพยากรมนุษย์และสถาบันด้านวิเทศคดีศึกษา ตลอดจนข้อจำกัดต่างๆที่ผ่านมา
3. แสวงหาแนวทางและช่องทางเพื่อพัฒนาให้วิเทศคดีศึกษา มีส่วนสร้างสรรค์แก่ระบบสติปัญญาของชาติในยุคโลกาภิวัตน์มากขึ้น
4. สร้างบรรยากาศความสัมพันธ์อันดี อันจะเป็นพื้นฐานของชุมชนวิชาการต่อไป

**ทรัพยากรด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาในประเทศไทย :
กรณีสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**รศ.ดร. วิชา สุนทรธรรมาภัย
ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ทรัพยากรด้านวิเทศศึกษาในประเทศไทย : กรณี
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

งานเขียนชิ้นนี้ ทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในการจัดทำแผนเพื่อสนับสนุนการวิจัยด้าน "วิเทศศึกษา" (foreign area studies) เพื่อใช้ในการสัมมนาทางวิชาการครั้งแรกระหว่าง 10-11 สิงหาคม 2537 สกว. ได้ให้แนวทางการเขียนว่าให้แต่ละสถาบัน/ศูนย์/โครงการ กล่าวถึงพัฒนาการ โครงสร้าง และกิจกรรมเป็นหลัก งานเขียนนี้จึงอยู่แต่ในกรอบดังกล่าว

สิ่งที่เรียกกันว่า area studies หรือภูมิภาคศึกษา หรือวิเทศศึกษา (foreign area studies) แม้จะเป็นของใหม่ในสังคมไทย แต่ก็มีใช้เป็นที่ใหม่โดยสิ้นเชิง อันที่จริงแล้วผู้นำไทยเมื่อรวบรวมบ้านเมืองเป็นปึกแผ่นแล้วก็รีบใคร่รู้ถึงความเป็นมาของชาติไทย ได้เริ่มให้มีการศึกษาในสิ่งที่อยู่นอกสังคมไทยด้วย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ให้สมเด็จพระพันรัตน์ แต่งหนังสือที่ชื่อพงศาวดารเหนือขึ้นมา ถึงแม้เนื้อหาหลักจะเป็นเรื่องตำนานของทางล้านนา แต่แสดงให้เห็นความใคร่รู้ที่นอกพระราชอาณาจักรไทยดินแดนอื่น ๆ มีความเป็นมาอย่างไร ในระยะต่อมา จึงมีงานแต่งและงานแปลพงศาวดารของประเทศเพื่อนบ้านอีกหลายประเทศ ในสมัยการปฏิรูปการปกครองของไทยในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากพระองค์เองจะเสด็จประพาสประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศและบันทึกการเดินทางเอาไว้แล้ว ยังโปรดให้เจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ศึกษาระบบการปกครองของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อจะได้นำมาปรับใช้กับประเทศไทยด้วย ซึ่งก็คล้ายกับสมัยก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ คือใคร่รู้เกี่ยวกับเพื่อนบ้านไทย หรือพัฒนาการของชุมชนไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศใกล้เคียง เช่นในปี พ.ศ. 2441 พระยาประจักษ์จักรจักร (แฉ่ม บุนนาค) แต่งพงศาวดารโยนก ก.ศ.ร. กุหลาบตีพิมพ์ อานามสยามยุทธ ในปี พ.ศ. 2447 สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพตีพิมพ์ ไทยรบพม่า (ซึ่งแต่เดิมตีพิมพ์อยู่ในประชุมพงศาวดารภาคที่ 6) ในปี พ.ศ. 2471 และในปีเดียวกันนี้ ชุนวิจิตรมาตราตีพิมพ์หลักไทย ในปี พ.ศ. 2476 หลวงวิจิตรวาทการตีพิมพ์ สยามกับ สุวรรณภูมิ "ประกาศิริ" หรือหลวงโกษากรวิจารณ์ เขียน วิเคราะห์เมืองไทยเดิมในปี พ.ศ. 2478 พระยาอนุมานราชธน เขียนแหลมอินโดจีนสมัยโบราณ ตีพิมพ์ในปี 2482 และในปี 2483 ตีพิมพ์เรื่องของชนชาติไทย ในปี พ.ศ. 2496 พระยาบริหารเทพธานี ตีพิมพ์พงศาวดารชาติไทย ซึ่งล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นความสนใจอย่างต่อเนื่อง ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ที่ประเทศเพื่อนบ้านของไทยหลายประเทศต่อสู้กับเจ้าอาณานิคมเพื่อปลดแอกนั้น ผู้นำไทยบางคนก็ได้ให้ความสนใจอย่างดี จนกระทั่งมีแผนการที่จะรวมกลุ่มประเทศในภูมิภาคนี้เข้าด้วยกัน แต่การรวมกลุ่มในภูมิภาคด้วยกันเองที่มีใช้

เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกเพียงมาเกิดจริงในปี 2509 (1966) ในรูปของสมาคมอาสา (ASA = Association of Southeast Asia) อันนำไปสู่การรวมกลุ่มในภูมิภาคที่ยั่งยืนมาจนทุกวันนี้คือ อาเซียน (Association of South East Asian Nations - ASEAN) ในปี 2510 (1967)

ในอีกมิติหนึ่ง เมื่อมีสถาบันอุดมศึกษาขึ้นแล้ว คณะอักษรศาสตร์ ซึ่งอาจเรียกชื่อเป็นอย่างอื่น ในขั้นแรก คงได้เปิดสอนวิชาประวัติศาสตร์ของประเทศในเอเชียมาแต่ตอนต้น ๆ เป็น การให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของเพื่อนบ้านในทวีปเดียวกันอย่างเป็นระบบ ต่อเมื่อได้ก่อตั้ง คณะรัฐศาสตร์ขึ้นใหม่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน พ.ศ. 2491 และที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2493 คงได้เริ่มเปิดการสอนการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเวลาต่อมา ส่วนตำราที่เขียนขึ้นโดยคณาจารย์ผู้สอนวิชาเหล่านี้ปรากฏอยู่ในชั้นหลัง เนื่องจากภูมิภาคศึกษาในประเทศไทยยังเน้นด้านเศรษฐกิจและการเมืองเป็นหลัก ด้าน มนุษยศาสตร์และศิลปะยังมีน้อยมาก จึงสมควรกล่าวในที่นี้ว่า การเปลี่ยนแปลงในการศึกษารัฐศาสตร์ ดำเนินมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เมื่อมีผู้จบการศึกษาจากประเทศตะวันตกเริ่มเข้ามาสอนในมหาวิทยาลัย ในระยะ 2500 - 2510 แม้จะได้นำแนวคิดใหม่มาทดลองสอน ก็ยังถูกจำกัดในสาขาวิชาที่เปิด สอนเพราะกำลังคนยังน้อย ในช่วง พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา จึงเริ่มปรากฏมีตำราทางรัฐศาสตร์ ที่เกี่ยวกับภูมิภาคศึกษาเกิดขึ้น อาทิเช่น จรูญ สุภาพ ตีพิมพ์ ปัญหาการเมืองของประเทศเพื่อนบ้าน ในปี พ.ศ. 2511 พ.อ.เชิดชาย เหล่าหล้า และนรนิติ เศรษฐบุตร ตีพิมพ์ การปกครองและการ เมืองของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ.ศ. 2514 ไพโรจน์ โพธิ์ไทร ตีพิมพ์ ภูมิหลังของเอเชียอาคเนย์ ในปี พ.ศ. 2515 อุษณีย์ กรรณสูตร ตีพิมพ์ พื้นฐานการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ.ศ. 2516 เป็นต้น

ปัจจัยในทางการเมืองระหว่างประเทศ และในภูมิภาคทำให้เราเข้าร่วมก่อตั้งองค์ การป้องกันร่วมกันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) หรือ สปอ. ในปี 2501 การยึดอำนาจ ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ครั้งที่ 2 ในวันที่ 20 ตุลาคม 2501 ทำให้ประเทศไทยใกล้ชิดกับสหรัฐ อเมริกามากยิ่งขึ้น ยิ่งมารับเอาแนวคิดในการพัฒนาประเทศตามแบบทุนนิยม และเร่งรัดพัฒนา อุตสาหกรรมตามอย่างตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐฯ ยิ่งทำให้ความผูกพันระหว่างไทยกับสหรัฐฯ มี มากขึ้นตามตัว ประเทศไทยเข้าร่วมรบในสงครามเวียดนามก่อให้เกิดกระแสคัดค้านในหมู่ปัญญาชน นิสิตนักศึกษา ช่างเขียน วิศวกร วิจารณ์รัฐบาลในเรื่องเวียดนามมีมากขึ้น และเมื่อได้เกิดวารสาร สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยขึ้น กระแสคัดค้านก็ยิ่งเชียวกราก มากขึ้น อันประจวบกับการประท้วงรัฐบาลเผด็จการทหารภายในประเทศเองด้วย กล่าวได้ว่าในช วงตั้งแต่ พ.ศ. 2505 ถึง 2515 กล่าวเฉพาะแต่ในเรื่องความสนใจประเทศเพื่อนบ้านมีสูงที่สุดก ว่าได้ เพราะมีพลังทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่ในสภาพปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยสำคัญ ๆ ในประเทศที่มี

คณะรัฐศาสตร์ หรือที่อยู่ในภาควิชารัฐศาสตร์ในคณะสังคมศาสตร์ก็แล้วแต่ ภูมิภาคศึกษาต่างปรากฏ อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน ถึงระดับมหาบัณฑิต ทั้งนี้ไม่นับรวมรายวิชาที่ยังเปิดสอนในสาขา ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยามนุษยวิทยา

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เราเรียกว่าภูมิภาคศึกษาในฐานะที่เป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง โดยเฉพาะ ยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในประเทศไทยจนแม้กระทั่งปัจจุบันนี้ คงมีแต่ความดำริว่าควรจะมีมานานแล้วเท่านั้นเอง แสดงว่าความสนใจในประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคยังไม่พอเพียงแก่การก่อกำเนิด ภูมิภาคศึกษา ในปัจจุบันนี้ในเมื่อสงครามเวียดนามยุติลงปัญหาก็มีหลายชุดลง สงครามเย็นสิ้นสุดลง โซเวียตกลายเป็นประเทศรัสเซีย และประเทศอื่น ๆ การค้า การลงทุน ในระดับภูมิภาคได้รับความสนใจ และดำเนินรุดหน้าไปมาก การเกิดมีแหล่งเจริญเติบโต (growth area) ที่มีกนิยม เรียกกันว่า "เหลี่ยม" ต่าง ๆ เหล่านี้ต่างตอกย้ำความจำเป็นที่นักวิชาการ นักธุรกิจ นักลงทุนไทย ต้องมีความรู้ความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านที่ตนจะ ไปทำกิจการด้วยอย่างมาก ความต้องการเช่นนี้ เห็นได้ง่าย ๆ จากการจัดสัมมนาไม่ว่าจะเป็นวิชาการ กึ่งวิชาการบนการนำลงรู้จักพื้นที่ การจัด อบรมเกี่ยวกับการค้า การลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านของเอกชน โดยเฉพาะกลุ่มหนังสือพิมพ์ และการจัดอบรม สัมมนา ของภาครัฐเอง เช่นคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ของธนาคาร และของบรรษัทขนาดใหญ่ ในท่ามกลางความอึกทึกเหล่านี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีสถาบันการศึกษาระดับ สูงใดใฝ่ใจที่จะก่อกำเนิดโครงการการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับภูมิภาคศึกษาโดยเฉพาะเลย คง เลือกใช้วิธีการก่อตั้งสถาบันเพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภูมิภาคศึกษามากกว่า ภูมิภาคศึกษาของไทยที่กำลังได้รับความสนใจอย่างมากอยู่นี้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงในเกือบทุก ๆ ด้าน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียเอง ในขณะที่เรื่องนี้กำลังรุ่งโรยในประเทศที่เจริญมากมาก่อนคือสหรัฐอเมริกา แต่ในยุโรปนั้นดูเหมือนว่ายังทรงตัวอยู่

ในสังคมยุโรปนั้น ความสนใจในโลกตะวันออกมีมานาน ตั้งแต่ยุโรปได้เข้ามาติดต่อกับประเทศในแถบเอเชียมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อประเทศยุโรปได้สถาปนาระบบอาณานิคมเหนือดินแดน เอเชียส่วนใหญ่ได้นักวิชาการของยุโรปยังได้สนใจศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ของประเทศในเอเชีย (รวมทั้งที่เรียกกันว่า "เอเชียย่อย" มาก่อนด้วย) อินเดีย จีน เป็นสังคมที่ได้รับความสนใจอย่างยิ่งเพราะเป็นบ่อเกิดแห่งอารยธรรมสำคัญของโลก นักปราชญ์ตะวันตกสนใจค้นคว้าศึกษาทั้งศาสนา ภาษา วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ ของอินเดียและจีน แล้วต่อมาจึงค่อยขยายไปยังดินแดนอื่น ๆ ในเอเชีย เรานิยมเรียกนักปราชญ์เหล่านี้ว่าเป็น "นักวิชาการด้านบูรพาทิศ" (orientalists) ผลงานของคนเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด และคนเหล่านี้ได้ก่อกำเนิดสถาบันการศึกษาค้นคว้า ที่มีชื่อเสียงจนกระทั่งทุกวันนี้ การศึกษาในแขนงนี้ อันที่จริงแล้วคือผู้ให้กำเนิดสิ่งที่เราเรียกในปัจจุบันว่า ภูมิภาคศึกษานั้นเอง "การศึกษาด้านบูรพาทิศ" เน้นที่ความรอบรู้หลายด้านและความลุ่มลึกอย่างยิ่งในบางด้านไปพร้อม ๆ กัน นักวิชาการด้านนี้จึงต้องรู้ลึกซึ้งในภาษา วัฒนธรรม สังคม และ

ประวัติศาสตร์ของสังคมที่ตนกำลังศึกษา ส่วนจะจับเรื่องใดหรือปัญหาใดเป็นจุดสนใจพิเศษอยู่ที่ความพอใจของตนเอง วิธีการศึกษาใช้การค้นคว้าอย่างยาวนาน ต้องหมกตัวอยู่ในสังคมนั้นระยะเวลานาน เพื่อศึกษาและผลิตผลงานวิชาการ จึงต้องใช้เวลากันเป็นทศวรรษ ในสมัยใหม่ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้อีก จึงหาทางลัดโดยการเปิดสอนและประสาทปริญญาบัตร ด้านภูมิภาควิชาการขึ้นหรืออย่างน้อยก็ระบุว่าเน้นหนักประเทศใด หรือภูมิภาคใด แต่อิทธิพลของ "การศึกษาด้านบูรพาทิศ" ยังคงอยู่ กล่าวคือ ผู้ศึกษาถูกบังคับให้เรียนรู้ภาษาท้องถิ่น หากไม่รู้ถือว่าไม่รู้จริง ต้องลงเก็บข้อมูลในสนามในประเทศที่ตนศึกษาอย่างน้อยที่สุด 1 ปี ต้องสามารถใช้เอกสารที่เป็นภาษาท้องถิ่นได้เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องใช้คอมพิวเตอร์ได้ด้วยเหมือนกัน

สังคมไทยเราเองได้มีประเพณีของ "การศึกษาด้านบูรพาทิศ" ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับของยุโรปอยู่ กล่าวคือสนใจในเรื่องของอินเดีย จีน ในด้านศาสนา ภาษา วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เรามีผู้เชี่ยวชาญในภาษาบาลี (มคธ) สันสกฤต เขมร มอญ ภาษาโบราณอื่นในภูมิภาคเอเชีย พุทธศาสนามีอิทธิพลอันล้นลึกต่อสังคมไทย นอกจากเราจะรู้จักพระสูตรต่าง ๆ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกาดีแล้ว คนไทยธรรมดายังรู้จักนิทานชาดก หลายต่อหลายเรื่อง โดยเฉพาะทศชาดก (ทศชาติ) เราได้ใช้ประเพณีการเขียนบันทึกเรื่องราวตามแบบของลังกา ผ่านทางผลงานที่รู้จักกันคือ มหาเวทน์ แต่งหนังสือขึ้นหลายเล่มในดินแดนไทย มีการตีพิมพ์ผลงานแปลและงานเขียนใหม่ของคนไทยเกี่ยวกับพุทธศาสนาเมื่อเรามีกิจการพิมพ์เกิดขึ้นในเมืองไทยแล้ว รามเกียรติ์ เป็นที่รู้จักกันดีในสังคมไทย และมีหลายสำนวน ทางด้านจีนได้รับความสนใจไม่น้อยเช่นกัน สามก๊ก วรรณกรรมชิ้นสำคัญได้แปลอย่างเป็นทางการตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พร้อมกับเรื่องไซอิ๋ว และในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวให้แปลเลียดก๊กและมิงกวนแปลอื่น ๆ ออกมาอีกหลายเรื่องในชั้นหลัง สามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2408 แต่ที่รู้จักกันดีเป็นฉบับตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2471 ในด้านมอญได้แปลงานเรื่องราชาธิราช นักวิชาการที่สำคัญยิ่งที่เรารู้จักกันดีที่มีผลงานด้านนี้คือ พระยาอนุมานราชธน (เสฐียรโกเศศ) กับพระสารประเสริฐ (นาคะประทีป) พระสารประเสริฐ ตีพิมพ์นิติศตกม สุภาษิตร้อยบทแปลจากภาษาสันสกฤต ปี พ.ศ. 2466 ทำบาลีสยาม อภิธานปี พ.ศ. 2465 ตีพิมพ์เรื่องพระรามมะลายู ปี พ.ศ. 2476 และร่วมกับเสฐียรโกเศศ ตีพิมพ์ หิโตปเทศ ปี พ.ศ. 2459 ตีพิมพ์ลัทธิของเพื่อนปี พ.ศ. 2467 ตีพิมพ์จับโป๊ยล่อหัน ปี พ.ศ. 2474 เป็นต้น ยังมีผลงานของนักปราชญ์ไทยคนอื่น ๆ อีก ขอยกไว้ไม่นำมากล่าวในที่นี้ ในปัจจุบันนี้ผู้ให้ความสนใจศึกษาในแนวทางนี้ยังคงมีอยู่ แม้มีจำนวนไม่มากนัก และไม่มีผลงานเด่น ๆ เช่นยุคก่อน ทั้งนี้ก็เพราะว่า สถานการณ์ในวงวิชาการได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากส่วนหนึ่ง กับแนวทางด้านภูมิภาควิชาการได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นอีกส่วนหนึ่ง อย่างไรก็ตามได้กล่าวไว้แล้วว่า วิธีการศึกษาดังแบบเดิมและแบบใหม่ในความเป็นจริงต่างเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน หากแยกขาดจากกันจะไม่ทำให้มีความสมบูรณ์

ในอีกแง่มุมหนึ่ง การกล่าวอย่างนั้นเสี่ยงต่อการสร้างความไม่แน่นอนให้เกิดขึ้น กับสิ่งที่เรียกว่า ภูมิภาคศึกษา หรือ area studies ว่า คืออะไรกันแน่เกินความหมายแค่นี้ แปรรูปเป็นกิจกรรมได้อย่างไรบ้าง เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้สนใจในด้านนี้ต่างต้องมีความเข้าใจ และไม่ใช่แต่เพียงสามารถหาคำจำกัดความที่ยอมรับได้เท่านั้น หากยังต้องพูดถึงเรื่องวิธีการศึกษา ซึ่งแน่ชัดว่าต้องมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา (multidisciplinary) แต่จะสหสาขาวิชาอย่างไร และขนาดไหน และในบริบทของสังคมไทยต้องถามด้วยว่า รัฐบาลและมหาวิทยาลัยมีนโยบายอย่างไรและแท้จริงแล้วภาคเอกชนจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเพราะได้ประโยชน์โดยตรง

พัฒนาการของสถาบันเอเชียศึกษา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากจะเป็นแหล่งกำเนิดของสถาบันเอเชียศึกษาแล้ว ยังเป็นที่มาของคณะ สถาบันอื่นอีกเช่น คณะเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และต่อไป คณะสังคมวิทยา - มานุษยวิทยา สถาบันวิจัยสังคม สถาบันประชากรศาสตร์ สถาบันความมั่นคงและนานาชาติ สถาบันศึกษาและวิจัยรัฐวิสาหกิจและโครงการยุโรปศึกษา จุดแรกเริ่มมาจากแรงผลักดันของ ศ. ดร. สมศักดิ์ ชูโต, ผศ. อัมพน นะมาตร, ศ.ดร. เกษม สุวรรณกุล และ ศ. ดร. เขียน อีระวิทย์ โดยปกติในคณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาการปกครอง มีหลักสูตรการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชียอยู่แล้ว ต่อมาแตกย่อยออกเป็นการเมืองการปกครองของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็มีรายวิชาเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยเช่นกัน ในขณะเดียวกันก็มีความรู้ลึกว่าการศึกษาประเทศเพื่อนบ้านในแง่ของภูมิภาคศึกษาน่าจะได้รับการเน้นมากกว่านี้ จึงได้เพิ่มรายวิชาที่ว่าด้วยประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ต้องการมองภาพรวมใหญ่และสอนเป็นภาษาอังกฤษเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับข้อเขียนที่เกี่ยวกับภูมิภาคส่วนนี้ที่มีอยู่ในภาษาอังกฤษ จากภาพรวมดังกล่าวและแรงผลักดันของนักวิชาการจำนวนหนึ่ง จึงได้ก่อตั้งสถาบันเอเชียศึกษาขึ้นมาในปี พ.ศ. 2510 ภายใต้การดูแลของอาจารย์บางท่านโดยเฉพาะในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นับเป็นก้าวแรกของการรวมตัวกันของผู้สนใจในด้านภูมิภาคศึกษาและให้มีผลงานด้านภูมิภาคศึกษาเกิดขึ้น โดยการจัดกิจกรรมในรูปของการปาฐกถา อภิปราย และการทำวิจัย กิจกรรมของสถาบันเอเชียศึกษา ค่อยๆ ขยายตัวขึ้นอย่างช้าๆ จนกำหนดโครงสร้างองค์กรขึ้นมารองรับ คือมีผู้บริหารอื่นไว้แก่ผู้อำนวยการ และในระยะหลังจึงมีรองผู้อำนวยการสองท่าน เลขานุการสถาบัน/เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการและนักวิจัย/นักวิชาการ ซึ่งกลุ่มหลังนี้ได้เข้ามาร่วมงานของสถาบันฯ โดยความสมัครใจเอง และอยากเห็นวงวิชาการด้านภูมิภาคศึกษาได้ขยายกว้างออกไป และในขั้นนั้นการรู้จักมักคุ้นเป็นการส่วนตัว นับถือกันและกันเป็นปัจจัยสำคัญในการร่วมมือกันทำงาน สถาบันฯ ให้ความสนใจศึกษาจีนและญี่ปุ่นเป็นพิเศษด้วยประเทศทั้งสองมีบทบาทสำคัญในเอเชีย นักวิชาการที่ร่วมงานก็สนใจประเทศทั้งสองประกอบกับทุนวิจัยเกี่ยวกับประเทศทั้งสองหาได้ไม่ลွယ်ยาก งานวิชาการ งานวิจัย

จะทำในรูปโครงการคือ โครงการเงินศึกษา ซึ่งได้ผลิตวารสารเงินศึกษาขึ้นมานักหนึ่งแล้วหยุดดำเนินการ และโครงการทุนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความสนับสนุนเป็นอย่างดี ทำให้การทำงานของสถาบันฯ ไม่ขาดหลักนัก จุดเด่นที่ควรเน้น ณ ตรงจุดนี้ก็คือ เริ่มเกิดมีชุมชนทางวิชาการด้านเอเชียศึกษาขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว และได้ชักจูงนักวิชาการจากสถาบันอื่น เข้ามาร่วมงานด้วยซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีซึ่งทำให้เกิดความคึกคักไม่น้อย และสถาบันเอเชียศึกษาเริ่มเป็นที่รู้จักของต่างประเทศ ทั้งๆ ที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของคณะรัฐศาสตร์ ผู้บริหารเป็นอาจารย์คณะรัฐศาสตร์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ก็ได้รับจากคณะรัฐศาสตร์

แนวคิดตั้งแต่เริ่มต้นคือต้องการให้สถาบันค่อย ๆ เติบโต ค่อย ๆ สะสมความสามารถ เครือข่าย และเงินทุน ผู้บริหารคือผู้อำนวยการสถาบัน ศ.ดร. เชียน อีระวิทย์ ได้ใช้ความพยายามทุกทางให้สถาบันสามารถทำงานได้โดยคล่องตัว ได้รับความสนับสนุนจากมูลนิธิต่างประเทศ และเมื่อถึงจุดหนึ่งก็ได้รับความช่วยเหลือจากเอกชนบางคน ภายในประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนับสนุนในการใช้เงินผลประโยชน์ของจุฬาฯ ว่าจ้างพนักงานเท่าที่จำเป็นเท่านั้น กับช่วยค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์วารสารบางเล่มของสถาบันฯ เครื่องใช้ ไม่ค่อยได้รับอุดหนุนจากคณะรัฐศาสตร์ จนในที่สุดมีที่ทำการเป็นของตนเอง ณ อาคารวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ชั้นที่ 5 งานวิจัยที่สถาบันฯ สามารถดำเนินไปได้เป็นเงินอุดหนุนโครงการวิจัยจากภายนอกทั้งสิ้น สถาบันฯ เริ่มเป็นฝั่งเป็นฝา ในระยะปี พ.ศ. 2522 คือมีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสองคน เลขาธิการสถาบันฯ เจ้าหน้าที่ธุรการ การเงิน พัสดุ พนักงานพิมพ์ดีด และนักการภารโรง สถาบันเอเชียศึกษาเริ่มเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางยิ่งขึ้น ด้วยการจัดประชุมทางวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับนานาชาติ พอกล่าวได้ว่างานประชุมวิชาการระดับนานาชาติที่ท่าชื่อเสียงให้กับสถาบันฯ อย่างมากในสมัยที่ ศ.ดร. เชียน อีระวิทย์ เป็นผู้อำนวยการอยู่คือ Indochina and Problems of security and stability in Southeast Asia ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 18-21 June 1980 มีนักวิชาการมาจากทั้งฝ่ายโลกเสรีและฝ่ายสังคมนิยมในช่วงระยะเวลาที่สงครามอินโดจีนยังร้อนแรงอยู่ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นมี สหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน โซเวียต จีน เวียดนาม และไทย เอกสารการประชุมที่สถาบันฯ ตีพิมพ์ขึ้นได้รับความสนใจมาก ต้องตีพิมพ์เป็นครั้งที่สอง ด้วยความสนับสนุนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเอเชียศึกษาได้รับการจัดตั้งเป็นสถาบันอิสระแห่งหนึ่งของจุฬาฯ มีฐานะเทียบเท่ากับคณะ คณะหนึ่งเมื่อ 10 พฤษภาคม 2528 หรืออีกนัยหนึ่งสถาบันฯ ใช้เวลานานถึงเกือบ 28 ปี ที่จะบรรลุสถานะความเป็นสถาบันอย่างแท้จริง

จวบจนปัจจุบันนี้ สถาบันฯ มีผู้บริหารเพียง 3 คน คือ ศ.ดร. เชียน อีระวิทย์ รศ. ม.ร.ว. พกฤษฐาน ชุมพล รศ.ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะ 2510-2528 ซึ่งระยะแรกนี้ยังไม่เป็นสถาบันที่แท้จริงผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเป็นคณาจารย์ของคณะรัฐศาสตร์ ที่พร้อมจะมากุศโลบายให้กับงาน และต้องช่วยบุกเบิก อนึ่ง ในระยะประมาณปีแรกคำว่าผู้

อำนวยการเป็นคำที่ใช้เรียกหาในการติดต่อกับภายนอกเสียมากกว่า จะหมายถึงผู้บริหารในความหมายที่แท้จริงแต่ระยะที่สองคือ หลังปี 2528 มาแล้วจึงเป็นผู้บริหารโดยสมบูรณ์ แม้ว่าตำแหน่งผู้อำนวยการยังเป็นคณาจารย์ของคณะรัฐศาสตร์อยู่ แต่ตำแหน่งรองผู้อำนวยการทั้งสองคนมาจากคณะอื่นแล้วคือ นิเทศศาสตร์ อักษรศาสตร์ ครุศาสตร์ ในปัจจุบันนี้สถาบันฯ มีนักวิจัยของสถาบันเองจำนวน 14 คน แต่ยังเป็นนักวิจัยรุ่นหนุ่มสาวอยู่ มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการรวมนักการภารโรงและคนขับรถ 22 คน

โครงสร้างองค์กรของสถาบัน

ก่อนจะกล่าวถึงโครงสร้างองค์กรของสถาบันเอเชียศึกษา ใคร่ระบุถึงจุดประสงค์ของสถาบันฯ เสียก่อน

สถาบันเอเชียศึกษา มีจุดประสงค์ 4 ประการคือ

1. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการด้านเอเชียศึกษา
2. เสริมสร้างความสนใจอย่างแท้จริงในด้านเอเชียศึกษาในหมู่คนทั่วไปทั้งภายในและภายนอกประเทศ
3. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศทั้งหลายในเอเชีย
4. เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนในเอเชียกับชุมชนอื่น ๆ ในโลก

จากจุดประสงค์ดังกล่าว สถาบันเอเชียศึกษา จึงได้จัดระบบวางโครงสร้างองค์กรและจัดทำกิจกรรมให้นำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

สถาบันเอเชียศึกษา เป็นสถาบันวิจัย ไม่มีบทบาทด้านการเรียนการสอนเลย หน้าที่หลักของสถาบันฯ คือทำการวิจัย เผยแพร่ผลงาน และการจัดอบรมทางวิชาการ สถาบันฯ ทำอะไรบ้างจะได้กล่าวในหัวข้อของกิจกรรม จากจุดมุ่งหมาย และบทบาทดังกล่าวแล้ว และเพื่อรับสภาพการทำงานของสถาบันอย่างเต็มรูปแบบ สถาบันฯ จึงได้กำหนดองค์ประกอบในการปฏิบัติหน้าที่ไว้ดังนี้ (ดู ภาคผนวก 1)

องค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายหลักและให้คำแนะนำตลอดจนกำหนดทิศทางของสถาบันฯ คือ คณะกรรมการอำนวยการมีสมาชิกจำนวนหนึ่ง อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นประธาน แต่งตั้งเป็นวาระให้สอดคล้องกับการเข้ารับหน้าที่ของผู้บริหารแต่ละชุด คณะกรรมการบริหารซึ่งมีผู้อำนวยการสถาบันเอเชียศึกษาเป็นประธานมีหน้าที่ควบคุมการดำเนินงาน และแนวทางที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนดไว้ไปปฏิบัติของคณะผู้บริหาร ตลอดจนให้คำแนะนำ แก่คณะผู้บริหาร ให้ความเห็นชอบในการจัดทำงบประมาณและการดำเนินโครงการต่าง ๆ คณะกรรมการบริหารแต่งตั้ง

ให้สอดคล้องกับวาระการรับหน้าที่ใหม่ของคุณะผู้บริหารสถาบัน ผู้บริหารสถาบันเอเชียศึกษา ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร ซึ่งรับผิดชอบด้านธุรการ บุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณ และการจัดประชุม รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับผิดชอบติดตามงาน ของนักวิจัยของสถาบัน ให้คำปรึกษาหารือแก่นักวิจัย ดูแลโครงการบางโครงการ จัดกิจกรรมวิชาการของสถาบันฯ

สำนักงานเลขาธิการสถาบัน มีเลขาธิการเป็นคนที่ควบคุมดูแล ด้านการเงินและบัญชี พัสดุและอาคารสถานที่ ธุรการและสารบัญ งานบันทึกข้อมูล งานสำนักงาน งานประชาสัมพันธ์ งานยานยนต์ งานบุคคล ตลอดจนงานวิเคราะห์แผนและนโยบาย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ซึ่งมีจำนวนจำกัด งานบางอย่างเช่นประชาสัมพันธ์และวิเคราะห์แผนและนโยบายยัง ไม่มีผู้ปฏิบัติ

ศูนย์บริการวิชาการ มีงานด้านการจัดประชุมสัมมนา อภิปราย ปาฐกถา งานอบรม ซึ่งปัจจุบันมีจัดประจำทุกปีคือการอบรมเอเชียศึกษา และญี่ปุ่นศึกษา ซึ่งเปิดการให้บริการวิชาการแก่ครูผู้สอนในระดับโรงเรียนมัธยม ตลอดจนประชาชนทั่วไป งานสิ่งพิมพ์และเผยแพร่ ซึ่งดูแลด้านการจัดพิมพ์ผลงานวิจัย วิชาการรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนดูแลด้าน จัดจำหน่าย งานวิเทศสัมพันธ์ งานแลกเปลี่ยนนักวิจัย กับสถาบันต่างประเทศ งานหาทุนและการบริหารทุน

สำนักวิจัยและพัฒนาเอเชียศึกษา สถาบันฯ สนับสนุนให้มี วิจัยพื้นฐานเพื่อเป็นข้อมูลความรู้และใช้อ้างอิงต่อไป งานวิจัยนโยบายมุ่งประโยชน์ที่จะได้เป็นข้อเสนอแนะในการนำไปกำหนดแนวทางของนโยบายบางอย่าง งานวิจัยประยุกต์มุ่งที่จะให้มีผลในการนำไปปฏิบัติได้ งานส่งเสริมการวิจัยของนิสิตนักศึกษาในด้านเอเชียศึกษา สถาบันฯ ได้จัดตั้งเงินทุนวอลฟกัง วิทเวอร์ เพื่อการศึกษาด้านเอเชียขึ้น สนับสนุนการค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ และตีพิมพ์ผลงานวิทยานิพนธ์ดีเด่นด้านเอเชียศึกษา ศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งเอเชียมุ่งจะให้การฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียที่มีจุดมุ่งหมายจะทำธุรกิจ และลงทุนในประเทศไทย และแก่คนไทยที่จะไปทำธุรกิจและลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน

ศูนย์ข้อมูลเอเชีย ประกอบด้วยคลังข้อมูลเอเชีย (data bank) ของประเทศกลุ่มอินโดจีน พม่า มาเลเซีย และสิงคโปร์ มีฐานข้อมูลเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ เป็นภาษาอังกฤษ ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ รอบด้าน เมื่อทำฐานข้อมูลเสร็จแล้ว จะมีการเพิ่มข้อมูลทุก 3 เดือน สถาบันฯ มุ่งจะใช้ข้อมูลในเชิงพาณิชย์ด้วย แต่จนปัจจุบันนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จ ศูนย์เอกสารเอเชีย (sian Documentation Centre) พยายามเก็บรวบรวมสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการของประเทศในเอเชียโดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เก็บหนังสือเก่าที่จำเป็นและพอหาได้เปิดให้บริการแก่ผู้สนใจยังอยู่ในระยะเริ่มก่อตั้ง ศูนย์ข้อมูลผู้ลี้ภัยอินโดจีน (Indochinese Refugee Information Centre - IRIC) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยอินโดจีนและพม่า

ถ่ายทอดข่าวความเคลื่อนไหว ทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาผู้ลี้ภัยประสานงานกับหน่วยงานด้านผู้ลี้ภัยทั่วโลก ตลอดจนจัดโครงการพิเศษเช่นฝึกอบรมให้แก่ผู้ลี้ภัยที่ตกค้างอยู่ในประเทศไทย ขณะนี้กำลังอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนสภาพเป็นศูนย์ศึกษาการย้ายถิ่นฐาน

ฝ่ายอนุภูมิภาคศึกษา ประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ คือ โครงการญี่ปุ่นศึกษา จีนศึกษา อาเซียนศึกษา อินโดจีนศึกษา พม่าศึกษา เอเชียใต้ศึกษา ตะวันออกกลางศึกษา เอเชีย-แปซิฟิกศึกษาและสมุทรศึกษา สถาบันฯ พยายามให้นักวิจัยของสถาบันฯ ศึกษาเฉพาะเป็นรายประเทศ ในปัจจุบันนี้มีนักวิจัยประจำจีน พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อาเซียน ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ ไทย (ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย) และการรวมกลุ่มประเทศต่าง ๆ

ฝ่ายโสตทัศนวัสดุศึกษา ทำหน้าที่ผลิตสไลด์ และวีดิทัศน์เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลิตชุดการสอนเป็นจำนวนมาก และจัดจำหน่ายในราคาที่พอสมควร ขณะนี้สถาบันฯ จะเป็นผู้ผลิต ชุดมาสเตอร์ให้บริษัทเอกชนรับช่วงผลิตจำหน่ายตลอดจนจัดจำหน่าย

ฝ่ายโครงการพิเศษ เป็นโครงการที่มีความเป็นเอกเทศในตัวเอง เพราะมีคณะกรรมการบริหารเงินทุนเอง และมีเงินทุนของตนเอง แต่อยู่ภายใต้สถาบันฯ และให้ความสนับสนุนแก่สถาบันฯ ได้แก่โครงการความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ (International Understanding Program- IUP) จัดปาฐกถา/สัมมนา โดยการเชิญทูตประเทศต่าง ๆ ประจำประเทศไทยมาเป็นองค์ปาฐก ตีพิมพ์เผยแพร่คำกล่าวของทูต จัดทัศนศึกษาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีกับประเทศต่าง ๆ และจัดรายการทางโทรทัศน์ตอบปัญหาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มนักเรียนมัธยม ผู้ชนะในชั้นสุดท้ายได้ไปทัศนศึกษาประเทศในเอเชียเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โครงการเครือข่ายแม่น้ำโขง (Mekong Development Research Network - MDRN) จัดทำโครงการเพื่อสร้างเครือข่ายการวิจัยเกี่ยวกับแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ทั้ง 6 ประเทศคือ จีน (ตอนใต้) พม่า ลาว กัมพูชา ไทย และเวียดนาม สถาบันเอเชียศึกษาเป็นผู้ประสานงานและมีเครือข่ายของประเทศอื่น ๆ ตั้งขึ้น เพื่อร่วมกันทำวิจัย ในปีแรกศึกษาเกี่ยวกับผลงานต่าง ๆ ที่ทำเกี่ยวกับแม่น้ำโขงโดยจำกัดขอบเขตในด้านการขนส่ง คมนาคม ท้องเที่ยว และสภาพแวดล้อม ในปีที่สอง เริ่มงานวิจัยด้านสภาพแวดล้อม

รายละเอียดทั้งหมดที่กล่าวมานี้ถือว่า เป็นโครงสร้างองค์กรเต็มรูปแบบของสถาบันที่คิดเอาไว้ ในการทำหน้าที่จริง ๆ นั้นบางส่วนยังไม่ได้มีบทบาทจริงจึงทั้งนี้เพราะว่าจากอัตราากำลังที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียง 35 คนทั่วทั้งสถาบันฯ ย่อมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ซึ่งย่อมหมายถึงสถาบันฯ จำเป็นต้องใช้บุคลากรทำหน้าที่นอกเหนือกรอบหน้าที่ของงานเฉพาะตัว อย่างหลีกเลี่ยง

ไม่ได้ นักวิจัยของสถาบันฯ จึงต้องรับงานด้านธุรการแต่สถาบันฯ พยายามให้งานธุรการที่ว่ำนั้น
เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการ เช่น เป็นบรรณาธิการของสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้น ซึ่งรวมหน้าที่ตรวจพิสูจน์
อักษรด้วย ให้นักวิจัยทำหน้าที่ติดต่อนักวิชาการ/นักวิจัยภายนอกในเมื่อมีกิจกรรมทางวิชาการเกิดขึ้น
เจ้าหน้าที่ธุรการต้องพร้อมช่วยเหลืองานทุกอย่างในเมื่อมีกิจกรรมสำคัญ ๆ เกิดขึ้น เช่นการประชุม
ระดับชาติและระดับนานาชาติ

อัตราค่าจ้าง

จำเป็นต้องกล่าวถึงอัตราค่าจ้างของทางสถาบันฯ ไว้ ณ ที่นี้ ในปัจจุบันสถาบันฯ มี
เจ้าหน้าที่สาย ค. ซึ่งรวมทั้งเลขานุการสถาบันฯ ด้วย แล้วจำนวน 9 คน ทั้งหมดนี้เป็นข้าราชการ
กับที่เป็นลูกจ้าง จ้างด้วยเงินทุนสถาบันฯ 13 คน เจ้าหน้าที่สาย ข. จำนวน 13 คน ซึ่ง
หมายถึงนักวิจัยทั้งหมดของสถาบันฯ การโยกย้ายถ่ายเทบุคลากรที่เป็นข้าราชการนั้นมีบ้างแต่
น้อย ๆ เกิดขึ้นครั้ง ลูกจ้างเงินทุนสถาบันฯ นั้นเปลี่ยนแปลงบ่อยกว่าทั้งหมด ก็เพราะเงินเดือนหรือ
ค่าตอบแทนที่ได้ต่างกันภาคเอกชนมากเกินไปนั่นเอง สถาบันฯ เห็นว่าจำเป็นที่สถาบันฯ จักต้อง
ช่วยเหลือเงินจูงบุคลากรของสถาบันฯ ขึ้นตามกำลังความสามารถ โดยมีหลักในการพิจารณาว่าผู้
ที่ทำงานกับสถาบันฯมานานอุทิศตัวให้กับงานของสถาบันฯ เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย และในบางกรณี
สถาบันฯ เห็นว่าบุคลากรบางคนหากสถาบันฯ ไม่ดูแลให้พอควรย่อมไปทำงานภาคเอกชนที่ให้เงิน
เดือนสูงกว่ามาก สถาบันฯ ต้องหาคนใหม่จะดีเท่าคนเก่าหรือไม่ ไม่อาจทราบได้ ต้องเสียเวลา
พิจารณาอีกนาน ด้วยเหตุนี้เองสถาบันฯ จึงมีนโยบายให้เงินค่าตอบแทนเพิ่มเติมจากเงินเดือนจ่าย
ให้ทุกเดือน แต่เดิมนั้นจ่ายให้บุคลากรทั้งสองสาย หลังจากมีการปรับเงินเดือนตามบัญชี 1 สถาบันฯ
เลิกจ่ายเงินตอบแทนแก่นักวิจัย หากสนับสนุนให้นักวิจัยทำโครงการวิจัยขอรับความสนับสนุนจาก
ทางรัฐบาล หรือคณะกรรมการวิจัย หรือจากองค์กรภายนอก ค่าตอบแทนในการวิจัยหรือเงินสมนาคุณ
ตกเป็นของนักวิจัยทั้งหมด สถาบันฯ ยังได้กันเงินบางส่วนจากเงินทุนพัฒนาวิชาการซึ่งเป็นหนึ่ง
ในสองเงินทุนที่มีอยู่อีกกองทุนหนึ่งคือเงินทุนสวัสดิการบุคลากร เงินทุนที่ส่งมาจากเงินทุนพัฒนาวิชา
การที่ว่ำนั้นมาจัดตั้งเป็นกองทุนสงเคราะห์บุคลากร มีคณะกรรมการดูแลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ
จ่ายเงินช่วยเหลือบุคลากรในโอกาสสมควร เช่น เยี่ยมไข้ ได้ลูกใหม่ และให้กู้ยืมฉุกเฉิน โดย
คิดอัตราดอกเบี้ยเท่ากับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร และจะมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทุก ๆ ปี

ในฐานะที่เป็นสถาบันวิจัย สถาบันฯ มีความเป็นกังวลในเรื่องบุคลากรสาย ข. หรือ
นักวิจัยมาก นอกจากจะมิใช่มีนโยบายว่าให้บุคลากรสาย ข. มีศักดิ์และสิทธิ์เท่าสาย ก. หรือรวม
เรียกว่า สายวิชาการแล้ว สถาบันฯ ยังมีภาระที่จะต้องส่งเสริมนักวิจัยของสถาบันฯ ได้ผลิตผล
งานสม่ำเสมอ และได้ผลงานมีคุณภาพดีขึ้นไปเรื่อย ๆ ส่งเสริมให้นักวิจัยได้เพิ่มพูนความรู้ความ
สามารถ ทั้งนี้เพราะความคิดที่ว่าสถาบันฯ จะเป็นสถาบันวิจัยที่แท้จริงได้จักต้องมีนักวิจัยที่มีคุณภาพ
เอง และมีผลงานออกมาสู่ชุมชนวิชาการ แต่การทำเช่นนั้นได้เต็มที่คงอาศัยปัจจัยหลายอย่างนับ

ตั้งแต่ อัตรากำลังที่เพียงพอ นักวิจัยต้องไม่มีภาระอื่น ๆ มีเงินทุนอุดหนุนในสายการวิจัยที่ต้องการพอ สถานที่ทำงานบรรยากาศในการทำงานและมีศูนย์ข้อมูลที่ดี เป็นต้น สภาพเช่นที่ว่ายากที่จะทำได้ตามใจนึกทั้งหมด สถาบันฯ จึงต้องพึ่งพาอาศัยนักวิชาการ/นักวิจัยจากภายนอกอย่างมาก ทั้งที่อยู่ในภาคเอกชน บุคลากรของจุฬาฯ เองและจากสถาบันอื่น ๆ เข้ามาร่วมงานกับสถาบันและมีการวิชาการจากต่างประเทศเป็นบางส่วนที่ร่วมงาน/มาช่วยงานสถาบันอยู่ดังรายละเอียดในภาคผนวก ๒

การมีนักวิจัยจากนอกสถาบัน นอกมหาวิทยาลัยและนอกประเทศ ถือได้ว่าเป็นหน้าเป็นตาของสถาบันฯ ด้วยเช่นกัน ประเด็นอยู่ตรงที่การเกิดความสัมพันธ์ระหว่างกันขึ้นทั้งในแง่บุคคลและสถาบันทำให้มีการติดต่อกันได้โดยง่าย มีความเป็นชุมชนทางวิชาการในแง่หนึ่ง ทั้งสถาบันฯ ยังต้องเปิดตัวให้กว้าง จึงสมควรกล่าว ณ ที่นี้ด้วยว่า สถาบันฯ มีโครงการเชื้อเชิญนักวิชาการจากต่างประเทศมาประจำอยู่ที่สถาบันฯ แบ่งช่วงระยะเวลา 1, 3, 6 เดือน หรือ 1 ปี สถาบันฯ มีกองทุนชิบูซาวา ซึ่งเป็นการบริจาคของนักวิชาการญี่ปุ่นซึ่งเกี่ยวกันนั้น ทำให้สถาบันฯ สามารถเชิญนักวิจัย/นักวิชาการอาวุโสมาผลิตผลงานให้สถาบันฯ ได้ สถาบันฯ ออกค่าใช้จ่ายให้ทุกอย่าง นอกนั้นหากนักวิชาการคนใดต้องการมาทำวิจัย ค้นคว้าในประเทศไทย มีทุนเองอยู่แล้ว และทำงานในด้านเอเชียศึกษา สถาบันฯ จะจัดที่ทำงานและช่วยอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้ตามควร การเหล่านี้ต้องผลิตผลงานให้สถาบันฯ และร่วมกิจกรรมวิชาการของสถาบันฯ สถาบันฯ ยังมีโครงการวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัย 2 แห่งในประเทศจีน ซึ่งผลงานบางส่วนได้ตีพิมพ์ไปแล้ว สถาบันฯ มีการติดต่อกับสถาบันต่างประเทศหลายแห่งทั่วโลก บางแห่งมีการแลกเปลี่ยนสิ่งตีพิมพ์ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ รายละเอียดในเรื่องนี้ดูได้จากภาคผนวก ๓

กิจกรรมของสถาบันเอเชียศึกษา

ดังที่ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ต้นว่า หน้าที่หลัก 3 ประการของสถาบันฯ คือ วิจัย เผยแพร่ และจัดกิจกรรมวิชาการ

งานวิจัยของสถาบันฯ เป็นผลมาจากโครงการวิจัยที่สถาบันฯ ได้รับเงินทุนอุดหนุนจากแหล่งต่าง ๆ หรือมาจากผลงานของการจัดประชุมในระดับชาติและระดับนานาชาติ งานวิจัยที่เป็นของนักวิจัยสถาบันเองแท้ ๆ นั้นยังมีน้อยมาก ด้วยเป็นนักวิจัยหน้าใหม่ ผลงานของนักวิจัยของสถาบันฯ จะปรากฏในลักษณะรวมกัน หน่วยงานในสถาบันฯ ที่ช่วยผลิตผลงานวิชาการมาจากโครงการต่าง ๆ คือโครงการจีนศึกษา ญี่ปุ่นศึกษา อินโดจีนศึกษา ามะศึกษา ตะวันออกกลางศึกษา ศูนย์ข้อมูลผู้ลี้ภัยอินโดจีน ผลงานของนักวิชาการที่แลกเปลี่ยนหรือเยี่ยมชมเยือนงานวิจัยบางชิ้นของบุคคลภายนอก ที่ยินดีทำให้กับสถาบันฯ สถาบันฯ ยังมีโครงการกองทุนวิจัยไวโอลิง วิกเวียร์ เพื่อเอเชียศึกษาซึ่งส่งเสริมงานศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่สนใจในด้านเอเชียศึกษาโดยการให้ทุนค้นคว้าเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ และตีพิมพ์ผลงานวิจัย/วิทยานิพนธ์ดีเด่นทางด้านเอเชียศึกษาซึ่งในกรณีนี้จะ

จัดทำบัญชีเป็นภาษาอังกฤษต่างหาก นอกจากนี้แล้วสถาบันเอเชียศึกษายังเคยได้รับ ASEAN Cultural Fund มาทำโครงการ ASEAN Fellowship Awards ซึ่งสถาบันได้รับมาเป็น 2 ระยะ ระยะแรกระหว่างปี 2529-2532 ระยะที่ 2 เริ่มตั้งแต่ 2534 คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2538 โครงการจัดสรรเงินทุนที่ได้มาให้นักวิชาการของประเทศในอาเซียนไปทำวิจัย หรือสอนในสถาบันการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียนอันสักระยะเวลาหนึ่ง ผลงานวิจัยที่ออกมาจะได้รับการตีพิมพ์

การเผยแพร่ผลงานของสถาบันฯ ทั้งใน 2 ลักษณะสำคัญคือ (1) ตีพิมพ์ผลงานวิจัยในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว (2) ทำสิ่งพิมพ์ในรูปวารสาร ซึ่งในปัจจุบันนี้มีวารสารเอเชียปริทัศน์ ตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ วารสาร Asian Review ตีพิมพ์ปีละ 1 ฉบับ เอเชียรายปี ตีพิมพ์ปีละฉบับ ชาวเอเชียศึกษาปีละ 4 ฉบับ จดหมายข่าวศูนย์ข้อมูลผู้ลี้ภัยอินโดจีน เป็นภาษาไทยและอังกฤษตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ตลอดจนพิมพ์รายงานประจำปีเป็นภาษาอังกฤษ แঙ্গกิจกรรมของสถาบันฯ ในรอบปีที่ผ่านมา รายการสิ่งพิมพ์ทั้งหมดของเอเชียศึกษาตั้งแต่ต้นจนปัจจุบัน ดูได้จากภาคผนวก ๔ สิ่งตีพิมพ์ทั้งหมดของสถาบันเอเชียศึกษา ในปัจจุบันนี้จัดทำจำหน่ายโดยศูนย์หนังสือของจุฬาฯ ปัจจุบันสถาบันฯ มีรายได้จากการขายสิ่งตีพิมพ์ก่อให้เกิดการสิ่งพิมพ์ดำเนินไปได้เรื่อย ๆ นอกจากนี้แล้ว โครงการโสตทัศนศึกษา ยังได้ผลิตสไลด์ และวีดิทัศน์ จำนวนไม่น้อยในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา รายละเอียดดูในภาคผนวก ๕

ในส่วนของการบริการวิชาการนั้น สถาบันฯ มีกิจกรรมจัดปาฐกถา สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ อย่างสม่ำเสมอ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ๖ โครงการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ จะเชิญเอกอัครราชทูตประเทศต่าง ๆ ประจำประเทศไทยมาแสดงปาฐกถาเป็นครั้งคราวและเปิดให้ผู้สนใจเข้าร่วมฟังและซักถามได้ สถาบันฯ ได้จัดอบรมเอเชียศึกษาเป็นประจำทุกปีในหน้าร้อน หัวข้อของการอบรมจะเป็นเรื่องเด่น ๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียในแต่ละปีมุ่งประโยชน์ให้แก่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษาเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่มีได้มุ่งหวังถ้าไรแต่มุ่งจะให้บริการแก่ครูเป็นสำคัญ การอบรมวิทยุศึกษา จัดทำร่วมกับสถาบันเอเชียตะวันออกศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกปี โดยความสนับสนุนของ Japan Information Services และสถานทูตญี่ปุ่น ผลงานสไลด์และวีดิทัศน์มุ่งให้ประโยชน์แก่ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นใหญ่จำหน่ายในราคาพอสมควร

สถาบันฯ ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ และแม้เอกชนในการจัด/ร่วมกิจกรรมบางอย่างซึ่งมักเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ บางครั้งจะมีกิจกรรมพิเศษเกิดขึ้นเช่น ต้อนรับคณะผู้แทนจากต่างประเทศ จัดบรรยายพิเศษให้แก่ักวิจัยต่างประเทศเช่นจากเวียดนาม จีน สถาบันฯ ยังได้จัดรายการทางวิทยุจุฬาฯ คลื่นความถี่ 101.5 เมกะเฮิรตส์ ทุกวันพฤหัสบดี ระหว่างเวลา

21.00 - 21.25 น. โดยนักวิจัยของสถาบันฯ เป็นผู้ดำเนินรายการ สถาบันฯยังตีพิมพ์บทความวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ใน นสพ. มติชนรายสัปดาห์ และปัจจุบันนี้มีบทความลักษณะเดียวกับใน นสพ. กรุงเทพธุรกิจ ด้วย

การเงินของสถาบันฯ

สถาบันเอเชียศึกษาได้รับงบประมาณแผ่นดินทั้งในงบดำเนินการและงบวิจัยมาตั้งแต่ปี 2529 และมีวงเงินสูงขึ้นตามลำดับตลอดระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี 2529 ถึง 2537 คือ 0.3473, 1.3484, 1.3152, 1.3399, 1.9003, 2.3535, 2.4142, 3.044 และ 4.1376 ล้านบาท ตามลำดับ งบประมาณแผ่นดินราว 3 ใน 4 เป็นงบดำเนินการซึ่งมีความสำคัญต่อสถาบันฯ มากเพราะถ้าขาดงบประมาณจำนวนนี้สถาบันฯ ก็จะไม่สามารถทำอะไรได้เลย ส่วนงบประมาณด้านการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินนั้น สถาบันฯ ได้รับอยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 0.110 ถึง 0.350 ล้านบาท ในระยะปี 2529-2537 และมีลักษณะแปรปรวนเพราะขึ้นอยู่กับจำนวนและลักษณะโครงการที่ทำขึ้น นอกจากนั้นแล้ว สถาบันฯ ยังได้งบประมาณด้านการวิจัยจากการสนับสนุนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 ลักษณะคือ เงินทุนรัชดาภิเษกสมโภช โดยนักวิจัยของสถาบันฯ ทำเป็นโครงการให้คณะกรรมการวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชพิจารณา กับเงินอุดหนุนพิเศษที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้ตามความเร่งด่วน ความสำคัญและความจำเป็นของสถาบัน นอกจากนั้นแล้วสถาบันฯ ยังได้รับความสนับสนุนจากแหล่งทุนอื่นคือภาคเอกชนในโครงการวิจัยบางโครงการด้วยในบางระยะ อย่างไรก็ตามเงินทุนวิจัยส่วนใหญ่ของสถาบันฯ จะได้จากแหล่งทุนภายนอกประเทศ และสถาบันฯ ได้รับการสนับสนุนในระยะ 2527-2537 เป็นยอดเงิน 3.4471, 2.0245, 1.9985, 2.8167, 2.2156, 3.7266, 5.7003, 3.2223, 3.2003, 1.6556 และ 2.4264 ล้านบาทตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงของยอดเงินขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการวิจัยต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ ระยะที่เริ่มต้นโครงการจะมีงบประมาณก้อนใหญ่ แต่เมื่อใกล้สิ้นสุดโครงการงบประมาณการวิจัยจะลดลง สถาบันฯ ยังได้รับเงินอุดหนุนจากภายนอกในกิจกรรมอื่น ๆ อีกตามความจำเป็น ซึ่งถ้าหากรวมเงินจำนวนนี้เข้าด้วยกันแล้วจะมีจำนวนมากสำหรับสถาบันฯ ถ้าเปรียบเทียบอัตราส่วนของงบประมาณแผ่นดินกับเงินอุดหนุนจากภายนอกที่สถาบันฯ ได้รับอยู่จะมีลักษณะสัดส่วนในช่วงปี 2529-2537 ดังนี้คือ 1:7.79, 1:2.44, 1:2.79, 1:3.70, 1:3.46, 1:2.08, 1:1.79, 1:1.12 และ 1:0.85 ตามลำดับ รายละเอียดเรื่องการเงิน/งบประมาณของสถาบันฯ ดูได้ในภาคผนวก ๗ ส่วนรายชื่อบุคคลและหน่วยงาน/องค์กรที่เคยให้การสนับสนุนกิจกรรมของสถาบันฯ อยู่ในภาคผนวก ๘

จะเห็นได้ว่าสถาบันฯ ยังต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอก คือมิใช่งบประมาณแผ่นดิน และเงินอุดหนุนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอย่างมากคือตั้งแต่เท่าตัวถึง 3 เท่าตัว แต่แหล่งทุนสนับสนุนใหญ่มักเป็นแหล่งทุนต่างประเทศที่มีบทบาทอยู่ในประเทศไทยนานแล้ว เป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถาบันฯ ที่จะต้องหาแหล่งเงินทุนต่างประเทศเข้ามาสนับสนุนโครงการวิจัย

อุปสรรคและปัญหา

ความเจริญเติบโตของสถาบันวิจัยทั้งหลาย ย่อมขึ้นโดยตรงอยู่กับผลงานด้านการวิจัย อันหมายถึงว่า สถาบันจะต้องมีนักวิจัยเพียงพอ นักวิจัยมีความสามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพ ได้ สถาบันจะต้องมีทุนในการวิจัยเพียงพอทางด้าน ทรัพยากรที่เห็นว่าจำเป็นได้ มีเครือข่ายการติดต่อ ทั้งในและภายนอกประเทศกว้างขวางพอ มีสถานที่ทำการที่ไม่แออัดคับแคบ มีโอกาสได้ใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมที่จำเป็น เช่น ห้องประชุมที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ เหมาะสม มีศูนย์ข้อมูล/เอกสารที่จำเป็นเฉพาะงานของสถาบันตลอดสามารถให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ แน่นอนสิ่งทั้งหมดเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และหลายอย่างเป็น ปัจจัยภายนอกที่สถาบันเองควบคุมได้บางส่วนจนถึงควบคุมไม่ได้เลย

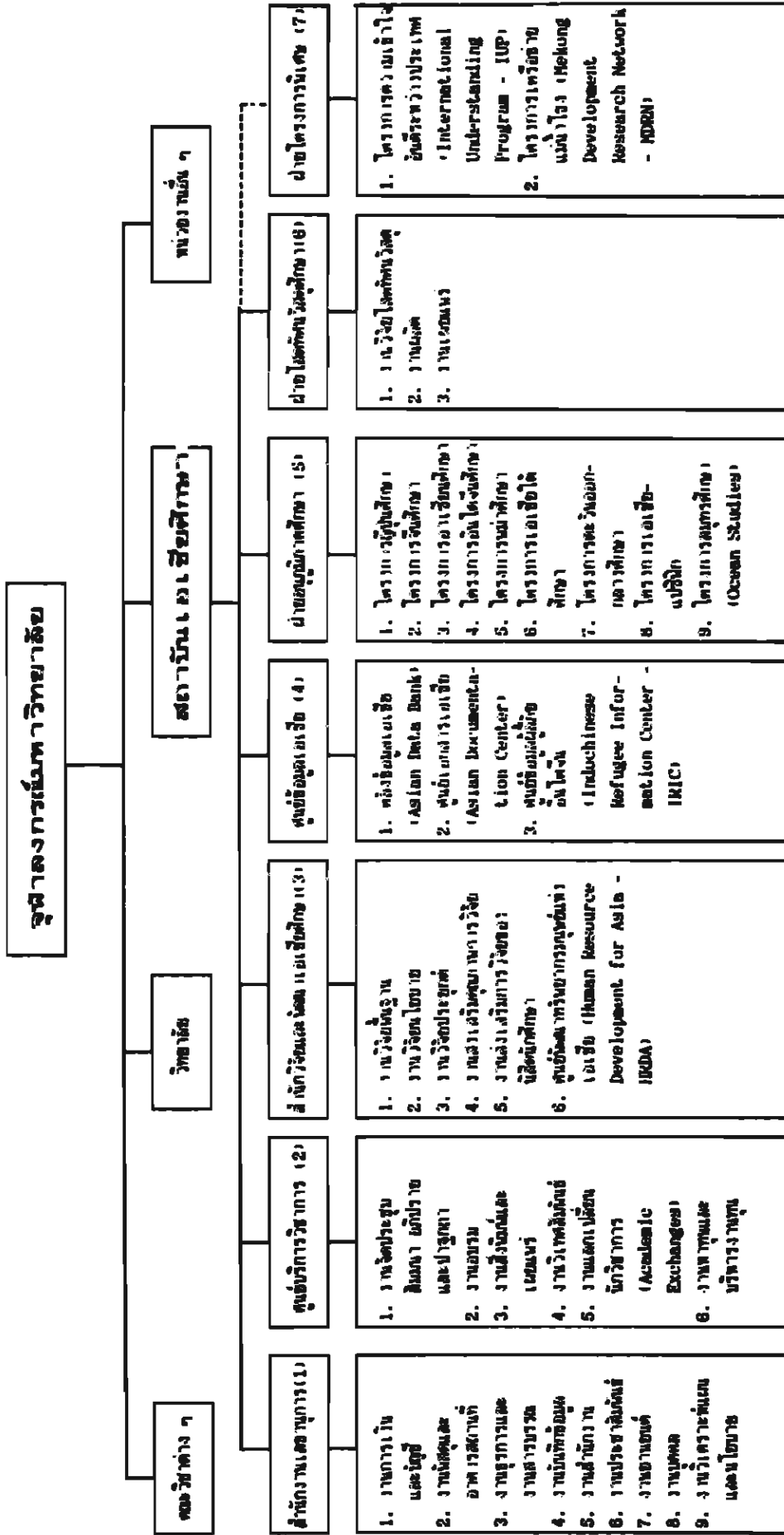
ในด้านนักวิจัยโดยเฉพาะเป็นสิ่งจำเป็นที่สถาบันฯ สมควรต้องมีนักวิจัยของสถาบัน เองประจำ/ติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในภูมิภาคใหญ่ ๆ คือเอเชีย เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง เอเชีย-แปซิฟิก อาเซียน แล้วจึงลงมายังรายประเทศ ที่สำคัญ ๆ อันได้แก่ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน อาจจะยังเป็นงานฝากไว้กับประเทศใดประเทศหนึ่งก่อนได้ ขณะเดียวกันก็ต้องมีผู้ ดูแลด้านประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบางลักษณะที่กระทบโดยตรงต่อ/กับเอเชีย สมควร มีผู้ดูแลด้านออสเตรเลีย ซึ่งเข้ามามีบทบาทในฐานะสมาชิกของชุมชนเอเชียมากขึ้นแน่นอนอัตรา กำลังเหล่านี้จะมีพร้อมในเวลาเดียวกันย่อมไม่ได้ ต้องค่อย ๆ บรรจุ สถาบันฯ เองไม่ขัดข้องใน ประเด็นนั้น สามารถเสนอแผนบุคลากรให้รัฐบาลพิจารณาอยู่ตลอดเวลา แต่สมควรมีตารางกำหนด เวลาการได้บุคลากรที่ค่อนข้างแน่นอนพอสมควรในสภาพปัจจุบันทำไม่ได้เลย ทั้งยังดูสวนทางกับ นโยบายลดอัตรากำลังคนของระบบราชการอีกด้วย แต่่นโยบายการลดกำลังคนในระบบราชการจะ ใช้เสมอหน้ากันทุกหน่วยงานไม่ได้มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยมีลักษณะพิเศษออกไป ต้องพิจารณา ต่างหาก อาจมีข้อวิจารณ์ว่าตัวอย่างของ Institute of South East Asian Studies (ISEAS) ที่สิงคโปร์ไม่ได้มีนักวิจัย พร้อมทุกด้าน หากใช้วิธีการเชื้อเชิญนักวิจัย/นักวิชาการต่างชาติ มาประจำเป็นครั้งคราว ผลิตผลงานให้ การทำอย่างนั้นไม่มีปัญหาใด ๆ หากปัจจัยเรื่องเงินทุนมี พอ ที่ทางสิงคโปร์ทำได้ก็เพราะว่าได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาล รวมทั้งผู้บริหารเอง ก็ไม่ต้องพะวักพะวนกับงานประจำอื่น สภาพจึงผิดกัน สถาบันฯ น่าจะหาความสนับสนุนจากภาคเอกชน ที่เติบโตขึ้นมากมายนั่น ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ทำกันอยู่ แต่จะได้ผลแค่ไหนนั้น ไม่ได้อยู่ที่สถาบันแต่เพียง ฝ่ายเดียว ระบบต้องเกื้อหนุนด้วยการที่สถาบันเอกชนจะเข้ามาสนับสนุนได้เต็มที่ เห็นจะต้องมีผล ตอนแทนอย่างน้อยทางอ้อมที่เป็นรูปธรรม และฝ่ายเอกชนต้องมีความมั่นใจในความสมบูรณ์ของ สถาบันพอควรด้วย องค์กรเอกชนมิได้มีหน้าที่มาก่อนตั้ง หรือเสริมกำลังให้กับหน่วยงานของภาครัฐ จึงตกเป็นหน้าที่ของรัฐและมหาวิทยาลัยว่าจะจริงจิงกับเรื่องภูมิภาคศึกษาเพียงใด

การที่สถาบันไม่สามารถสร้างผู้ชำนาญการในด้านภูมิภาควิชาการขึ้นมาได้จะเป็นจุดอ่อนในวงวิชาการอยู่ตลอดไป ในท่ามกลางกระแสแห่งโลกวิวัฒน์นี้ ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้จริงในระดับภูมิภาค เพราะกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้า การลงทุน การเคลื่อนย้ายทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรมนุษย์ การร่วมกันจัดการทรัพยากรที่เหลื่อมทับเขตพื้นที่ ล้วนเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยพื้นฐานความเข้าใจร่วมกัน หากไม่มีผู้รู้จริงให้การเมืองและข้าราชการตัดสินใจแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมจะเกิดปัญหาขึ้นได้โดยง่ายตลอดเวลา การสร้างกลุ่มนักวิชาการด้านเอเชียศึกษาในฐานะที่เป็นภูมิภาควิชาการต้องถือเป็นการลงทุนที่ภาครัฐจะต้องรับผิดชอบและภาครัฐที่เวลานี้คือมหาวิทยาลัย ส่วนหน่วยงานของรัฐบาลเป็นเพียงหน่วยเสริมให้กิจกรรมนี้ดำเนินไปได้กว้างขวางขึ้น หน่วยงานของรัฐ เช่นกรมวิเทศสหการ สำนักงานนโยบายและวางแผนของบางกรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม สำนักงานยุวกาชาด สภาความมั่นคงแห่งชาติ และแม้แต่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีส่วนช่วยมหาวิทยาลัยในเรื่องภูมิภาควิชาการ เพราะมีผลโดยตรงกับการทำหน้าที่ของหน่วยงานเหล่านี้ จึงยังมีช่องทางที่จะส่งเสริมด้านภูมิภาควิชาการได้อีกมาก

การมีหลายสถาบันให้ความสนใจในภูมิภาควิชาการมากขึ้นตามลำดับนั้น ไม่ควรมองว่าเป็นการซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณ ทั้งนี้เพราะว่าขอบข่ายของกิจกรรมด้านภูมิภาควิชาการกว้างขวางเป็นอย่างยิ่ง เราเพิ่งจะเริ่มบุกเบิกยังมีสิ่งที่จะทำได้อีกมากโดยไม่ซ้ำซ้อนกัน แต่การที่สถาบันเหล่านี้ร่วมมือกันเป็นเครือข่ายขององค์กรเพื่อให้แต่ละฝ่ายได้รับทราบกิจกรรมที่เกิดขึ้นอันจะนำไปสู่ความร่วมมือและแม้การแบ่งงานกันทำ สถาบันเอเชียศึกษาเคยจัดประชุมทำงานเองนี้มาครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อ 17-18 สิงหาคม 2534 แล้วยังไม่สามารถทำต่อเนื่องได้ อันที่จริงแล้วต่อไปน่าจะเกิดเป็นสมาคมขึ้นด้วยซ้ำไป ทั้งนี้เพื่อจะได้ก่อเกิดชุมชนทางวิชาการด้านภูมิภาควิชาการทำให้สามารถแลกเปลี่ยนทัศนะ แนวทางแก้ปัญหา และช่วยกันส่งเสริมเรื่องภูมิภาควิชาการให้เป็นกอบเป็นกำต่อไป

สมควรแยกเรื่องภูมิภาควิชาการออกจากการให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ที่คณะ สถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษา และหน่วยงานของรัฐอีกจำนวนมากให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน จริงอยู่กิจกรรมเหล่านี้มีผลกระทบและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในด้านภูมิภาควิชาการ แต่โดยตัวของมันเอง หากใช้ภูมิภาควิชาการไม่ ถ้าเอามาปนกันจะทำให้ภูมิภาควิชาการที่เน้นเนื้อหาวิชาการหมดความสำคัญลงไปได้ ท้ายเรื่องนี้มากล่าวก็เพราะว่าหลายแห่งต้องการทำกิจกรรมด้านการแลกเปลี่ยน แล้วได้ก่อตั้งองค์กรรองรับขึ้นมาที่มีชื่อเป็นเรื่องภูมิภาควิชาการ ในสถาบันการศึกษาเดียวกัน ไม่ควรจะมีสถาบันที่มีชื่อเหมือนกันมากกว่าหนึ่งแห่ง เพราะจะสร้างความเข้าใจผิดได้ง่าย

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการสถาบันเอเชียศึกษา

ภาคผนวก 2

นักวิชาการ/นักวิจัยที่ร่วมวิจัย หรือมีผลงานวิชาการกับสถาบันเอเชียศึกษา

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1 คณะรัฐศาสตร์

- 1.1.1 ศาสตราจารย์ ดร. เขียน ตีระวิทย์
- 1.1.2 รองศาสตราจารย์ ดร. วิมลดา ศุภรเสนีย์
- 1.1.3 รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. นฤทธิสาล คุ้มพล
- 1.1.4 รองศาสตราจารย์ ดร. อภิญา รัตนมงคลมาศ
- 1.1.5 รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจิตตานารักษ์
- 1.1.6 รองศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช
- 1.1.7 รองศาสตราจารย์ สุวิชัย ทวันแก้ว
- 1.1.8 รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศานิชญ์
- 1.1.9 รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภชัย ขาวะประภาส
- 1.1.10 รองศาสตราจารย์ ประจักษ์ นันทิยะกุล
- 1.1.11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์
- 1.1.12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู
- 1.1.13 อาจารย์ ดร. ปราณี ทินย์รัตน์
- 1.1.14 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรชาติ บำรุงสุข

1.2 คณะเศรษฐศาสตร์

- 1.2.1 รองศาสตราจารย์ ดร. สุธี ประศาสน์เศรษฐ
- 1.2.2 รองศาสตราจารย์ ดร. สมภพ มานะรังสรรค์
- 1.2.3 รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนโกมุต
- 1.2.4 รองศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ เจริญเลิศ
- 1.2.5 รองศาสตราจารย์ ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ
- 1.2.6 รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์
- 1.2.7 รองศาสตราจารย์ ดร. ผาสุก พงษ์ไพบูลย์

1.3 คณะอักษรศาสตร์

- 1.3.1 อาจารย์ ดร. สุนทร ชุตินทรานนท์
- 1.3.2 อาจารย์ ฉลอง สุนทรวาณิชย์
- 1.3.3 รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ สดาอานันท์

1.3.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรางค์ศรี ตันเลี้ยงสม

1.3.5 รองศาสตราจารย์ ดร. ธิดา สาระยา

1.4 คณะนิเทศศาสตร์

1.4.1 รองศาสตราจารย์ วิภา อุตมฉันท

1.4.2 อาจารย์ สุธี พลพวงษ์

1.5 คณะนิติศาสตร์

1.5.1 รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปิจจุสานนท์

1.5.2 ศาสตราจารย์ ดร. วิฑิต มั่นดาภรณ์

1.6 คณะครุศาสตร์

1.6.1 รองศาสตราจารย์ ประศักดิ์ หอมสนธิ

2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร. จุลชีพ ชื่นวรรณ

2.2 รองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ ศิริไกร

2.3 รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

2.4 รองศาสตราจารย์ ดร. บุญญติ สุรการวิทย์ (เสียชีวิต)

2.5 รองศาสตราจารย์ อาทร ฟูธรรมสาร

2.6 รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ จิตติวัฒนพงษ์

3. มหาวิทยาลัยศิลปากร

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร. อีระ นุชเปี่ยม

3.2 รองศาสตราจารย์ ดร. วินัย พงษ์ศรีเพชร

3.3 ผศ. มนัส เกียรติธำลัษ

4. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.1 รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ คนจรัส

5. นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา

5.1 ดร. ธัญญาทิพย์ ศรีพนา

5.2 ดร. มานะ มาลาเพชร

5.3 ดร. จรัญ มะลูลีม

- 5.4 นางพัชราวลัย วงศ์บุญสิน
- 5.5 นางสาวพรพิมล ตริโชติ
- 5.6 นายอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์
- 5.7 นางสาววัชรินทร์ ยงศิริ
- 5.8 นางมารีษา ภูมิบุญกุล
- 5.9 นางสาวอังคณา กมลเพ็ชร
- 5.10 นางสาวพรรณสิริ พรหมพันธุ์
- 5.11 นางสาวชปา จิตต์ประทุม
- 5.12 นายวรศักดิ์ มหัทธโนบล
- 5.13 นายณัฐพนธ์ ยืนยง

6. บุคลากรสถาบันเอเชียศึกษา จำนวน 35 คน โดยแบ่งเป็น

6.1 สายบริหารและธุรการ	ข้าราชการ	9 คน
	ลูกจ้างเงินทุน	13 คน
6.2 สายวิจัย	ข้าราชการ	13 คน

7. นักวิจัยนอกมหาวิทยาลัยทั้งไทยและต่างประเทศ

- 1. ดร. เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์ (สำนักนายกรัฐมนตรี)
- 2. น.ส. จิตรลดา ศิริรัตน์ (กรมสามัญศึกษา)
- 3. ผศ. จำรัส น้อยแสงศรี (ประสานมิตร)
- 4. น.ส. เฉลิมลักษณ์ ธนพาณิชย์ (สถานทูตออสเตรเลีย)
- 5. นายไสว วิศวนันท์ (ธนาคารกรุงเทพ)
- 6. นายธเนศ กองประเสริฐ (ธนาคารกรุงเทพ)
- 7. นายอำพน พรณโชษฐ์ (ESCAP)
- 8. Dr. Willian Callahan (มหาวิทยาลัยรัฐสิด, อเมริกา)
- 9. Philip Finch (อังกฤษ)
- 10. U. Sai Kham Mong (พม่า)
- 11. Mr. Nguyen Chi Thong (เวียดนาม)
- 12. Mr. Xie Yuan Zhang (จีน)
- 13. Mr. Jaime Miguel Fanstino (ฟิลิปปินส์)
- 14. Dr. Haji Kassim Haji Daud (บรูไน)
- 15. Assoc. Prof. Dr. Mohd Anis Md Nor (มาเลเซีย)
- 16. Mr. Suwondo M.A. (อินโดนีเซีย)

17. Assoc. Prof. Dr. Chua Soo Pong. (สิงคโปร์)

18. Dr. Walden Bello (ฟิลิปปินส์)

16. Mr. J.
17. Mr. J.
18. Mr. J.
19. Mr. J.
20. Mr. J.

ภาคผนวก 3

รายชื่อักวิจัยเยี่ยมชมสถาบันเอเชียศึกษา

ระหว่างปี 2529-2537

1. Mr. Duan Lisheng Institute of Southeast Asian History,
Zhongshan University, China
2. Mr. Grant A. Olson Dept. of Antropology, Cornell University U.S.A.
3. Prof. Roxas Aurora Lim The Asian Center, University of the
Philippines, Philippines.
4. Mr. M. Khumaidi Faculty Agriculture, Institute Agriculture
Borgor, Indonesia.
5. Mr. Edward B. Reynolds. University of Hawaii at Manao, U.S.A.
6. Dr. Vincent Lowe School of Humanities, University Sains
Malaysia, Malaysia
7. Dr. Sueo Sudo independent researcher from Tokyo
8. Mr. Changbok Kim Korea
9. Osamu Muro Institute for International Education, Towa
University, Japan
10. T.K. Tanahashi Tokyo Keizai University, Japan
11. Mr. Sugihara Naritaka Tsukuba Univerity, Japan
12. Mr. Huang Qirui China Institute of Contempory, International
Relation, China
13. Dr. Laura Summers Lancaster University England
14. Prof. Xue Maughong Former Chinese, Ambassador to Kenya
15. Mr. Chen Daowei Tientin Teacher, Training College
Republic of China
16. Ms. Mar Mar Wei Myanmar
17. Mr. Ba Than Win Myanmar
18. Ms. Jiemin Bao University of California of Berkley, U.S.A.
19. Dr. Jingjai Hanchanlash Regional Dircetor for East and Southeast
Asian, IDRC
20. Mr. Li Ning China Association for International

Friendly Contact, China

- 21. Mr. Ohn Myint Myanmar
- 22. Dr. W.M. Sirisena University of Peradeniya, Srilanka
- 23. Dr. Manjit Singh Sidhu University Utara, Malaysia
- 24. Mr. Wang Wei Min Institute of Southeast Asian Studies
Zhongshan University, China
- 25. Mr. Sorpong Peou York University, Canada
- 26. Prof. Tun Aung Chain The Myanmar Historical Commission, Myanmar
- 27. Mr. Shahab Setudeh-Nejad Iran
- 28. Mr. Patrick A.J. van de Velde Belgium
- 29. Dr. Court Robinson U.S.A.

7. นักวิจัยต่างประเทศที่อยู่ในโครงการวิจัยร่วมกับสถาบันเอเชียศึกษา

7.1 โครงการวิจัย "ถิ่นกำเนิดไทย" ร่วมกับ Institute of Southeast Asian Studies, Academic of Social Sciences of Yunnan, PRC

- 1. Chang Kaiyuan
- 2. Cheah Yanchong
- 3. Chen Lufan
- 4. Hur Hua-Sheng
- 5. Shen Xu
- 6. Wang Xiging

7.2 โครงการวิจัย "ชาวจีนแต่จิ๋ว" ร่วมกับ Institute of Southeast Asian History, Zhongshan University, PRC

- 1. Chen Shusen
- 2. Lin Mingdian
- 3. Wang Wei Min
- 4. Xu Zhaolin
- 5. Zhang Yingqin

รายชื่อสถาบันต่างประเทศที่สถาบันเอเชียศึกษา มีการติดต่อแลกเปลี่ยนวิชาการ

1. เอเชีย

- 1.1 Institute of Southeast Asian History, Zhongshan University, PRC
- 1.2 China Association for International Friendly Contact, PRC

- 1.3 China Institute of Contemporary International Relation, PRC
- 1.4 Institute of Southeast Asian Studies, Academy of Social Sciences of Yunnan, PRC
- 1.5 Institute of Southeast Asian Studies, Jinan Uni., PRC
- 1.6 Tientin Teacher, Training College, PRC
- 1.7 Shantou Uni., PRC
- 1.8 The Chinese Uni. of Hong Kong
- 1.9 Institute for International Education, Towa University, Japan
- 1.10 Tokyo Keizai University, Japan
- 1.11 Tsukuba University, Japan
- 1.12 Kyoto University, Japan
- 1.13 Institute of Developing Economies, Tokyo
- 1.14 Fair Fujitsu Library Program, Tokyo
- 1.15 Pusan University of Foreign Studies, Korea
- 1.16 Center for Area Studies, Seoul National University Korea
- 1.17 The Seljung Institute, Korea
- 1.18 The Korea Foundation, Korea
- 1.19 School of Humanities, University Sains Malaysia, Malaysia
- 1.20 University Utara, Malaysia, Malaysia
- 1.21 Department of Southeast Asian Studies, Faculty of social sciences, University Malaya, Malaysia
- 1.22 Department of Southeast Asian Studies Faculty of social sciences and Humanity, University of Malaya, Malaysia
- 1.23 The Myanmar Historical Commission, Myanmar
- 1.24 Universities' Historical Research Centre, Myanmar
- 1.25 University of Yangon, Myanmar
- 1.26 Institute of Economics, Myanmar
- 1.27 University of Mandalay, Myanmar
- 1.28 National Center for Social Sciences of Vietnam, Hanoi Vietnam
- 1.29 Southeast Asian Studies Centre, Hanoi, Vietnam
- 1.30 The Asian Center, University of the Philippines, Philippines
- 1.31 Faculty of Agriculture, Institute of Agriculture Bogor, Indonesia.

- 1.32 Centre for Strategic and International Studies, Indonesia
- 1.33 University of Peradeniya, Srilanka.
- 1.34 Institute of Southeast Studies, Singapore
- 1.35 Khmer International Relations Institute (KIRI), Phnom Penh
- 1.36 Cambodia Development Resource Institute, (CDRI), Phnom Penh
- 1.37 Regional Office for East and Southeast Asian, IDRC
- 1.38 University of East Asia, Macau
- 1.39 Lao Committee for Social Sciences., Lao PDR
- 1.40 Ministry of Science and Technology., Lao PDR
- 1.41 Ministry of Information and Culture., Lao PDR
- 1.42 Committee for Peace and Solidarity of Lao PDR

2. ยุโรป

- 2.1 Lancaster University, England
- 2.2 Cambridge University, England
- 2.3 Centre for Southeast Asian Studies, Hull Uni., England
- 2.4 Nordic Association for Southeast Asian Studies, Sweden
- 2.5 Centre d' Etude et de Recherches Internationales, Paris
- 2.6 Center for Pacific Asian Studies, Stockholm Uni., Sweden
- 2.7 The Royal Institute of Linguistics and Anthropology, Leiden,
the Netherland

3. อเมริกา-แคนาดา

- 3.1 York University, Canada
- 3.2 University of California at Berkley U.S.A.
- 3.3 Cornell Univ. U.S.A.
- 3.4 University of Hawaii at Manao,. U.S.A.
- 3.5 Program for Southeast Asian Studies, Arizona State Uni., U.S.A.
- 3.6 Centre for Southeast Asian Studies, Northern Illinois Unil, U.S.A.
- 3.7 Centre for Asian and African Studies, Mexico

4. Australia

- 4.1 Centre for Southeast Asian Studies, Northern Territory Uni.,

- 4.2 Indian Ocean Centre for Peace Studies, Perth, Western Australia
- 4.3 Centre for the Study of Australia-Asia Relation, Griffith Uni.
- 4.4 Centre for Asia Pacific Studies, Victoria Uni, Victoria
- 4.5 Australian National University, Australia

ภาคผนวก 4

สิ่งตีพิมพ์ของสถาบันเอเชียศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาค/ประเทศ ระหว่างปี 2515-2537

1. ภูมิภาค

- 1.1 เอเชียทั่วไป
- 1.2 เอเชียตะวันออก
- 1.3 อินโดจีน
- 1.4 อาเซียน
- 1.5 ตะวันออกกลาง
- 1.6 เอเชียใต้
- 1.7 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2. ประเทศ

- 2.1 จีน
- 2.2 ญี่ปุ่น
- 2.3 เกาหลี
- 2.4 เวียดนาม
- 2.5 ลาว
- 2.6 พม่า

3. วารสารของสถาบันเอเชียศึกษา

- 3.1 เอเชียปริทัศน์ (เดิมปีละ 4 ฉบับ ปัจจุบันปีละ 3 ฉบับ)
- 3.2 เอเชียรายปี (ปีละ 1 ฉบับ)
- 3.3 ข่าวเอเชียศึกษา (ปีละ 4 ฉบับ)
- 3.4 Asian Review (ปีละ 1 ฉบับ)
- 3.5 จดหมายข่าวศูนย์ข้อมูลผู้ลี้ภัยอินโดจีน (ไทย-อังกฤษ) (ปีละ 2 ฉบับ)
- 3.6 Annual Report (ปีละ 1 ฉบับ)

1. ภูมิภาค

1.1 เอเชียทั่วไป

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
1.1.1	เอเชียความไร้ทั่วไป	2525
1.1.2	Research Report on Danish German and Japan Assistance to Agricultural Development in Thailand: A Comparative Study	1984 (2527)
1.1.3	รายงานผลการวิจัยเรื่อง "ความร่วมมือของเดนมาร์ก เยอรมัน และญี่ปุ่นในการพัฒนาการเกษตรของไทย"	2527
1.1.4	สู่ทางการลงทุนร่วมระหว่างไทย-จีน	2528
1.1.5	ได้หวั่นจากวันวานถึงวันนี้	2529
1.1.6	Dependency with Bounds: Media and Information Technology Policies within the Asian Region	1987 (2530)
1.1.7	The Evidence of Ceramics as an Aid in Understanding the Pattern of the Trade in the Philippines and Southeast Asia	1987 (2530)
1.1.8	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศในเอเชียเป็นทางการ	2531
1.1.9	รายงานผลการวิจัยเรื่อง "อุตสาหกรรมน้ำตาลในประเทศไทย ฟิลิปปินส์ ได้หวั่น และออสเตรเลีย ศึกษาเปรียบเทียบ"	2531
1.1.10	Meet the Ambassadors Speeches and Discussions 1986-1987	1989 (2532)
1.1.11	Islam and the Quest of Social Science	1989 (2532)
1.1.12	Asian Governments' Attitudes Towards Regional Security 1975-1979	1982 (2525)
1.1.13	Thai Trade Relation with the People's Republic of China, Japan and the Republic of Korea	1990 (2533)
1.1.14	Cooperation in the Mekong Development Papers and Proceeding of the Seminar Held in Bangkok on 27-29 June 1991	1991 (2534)
1.1.15	สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของสังคมนิยมในเอเชีย	2534
1.1.16	Asian Alternative for Regional Cooperation a Quest of Asian Strategy for Globalization	1992 (2535)

1.2 เอเชียตะวันออก

1.3 อินโดจีน

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
1.3.1	ผู้ลี้ภัยอินโดจีน	2522
1.3.2	ติดต่อแห่งความขัดแย้งระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับพวกับพรรคคนงาน เวียดนาม	2523
1.3.3	รากเหง้าแห่งความขัดแย้งระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับพวกับพรรคคนงาน เวียดนาม	2523
1.3.4	ชนวนสงครามเวียดนาม-กัมพูชา	2523
1.3.5	รายงานการวิจัยเรื่อง "สาเหตุของการกระทบกระทั่งตามพรมแดนไทย-ลาว 1975-1981	2527
1.3.6	Trends in Asian-Indochina Relations Conference Proceeding	1988 (2531)
1.3.7	Indochinese Refugee: Asylum and Resettlement	1988 (2531)
1.3.8	ประมวลกฎระเบียบ ข้อบังคับ ว่าด้วยการค้าและการลงทุนไทย-อินโดจีน	2532
1.3.9	ผู้ลี้ภัยอินโดจีน กินอยู่อย่างไรในศูนย์ฯ พนัสนิคม	2533
1.3.10	อินโดจีนภายใต้ระบบคอมมิวนิสต์ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตั้งแต่ ค.ศ. 1975-1991	2534
1.3.11	การสะสมทุนของชาวจีนในมณฑลยูนนาน ค.ศ. 1819-1900	2534
1.3.12	Current Indochinese Economies	1992 (2535)
1.3.13	การค้าไทย-อินโดจีน	2535
1.3.14	An Annotated Bibliography on Indochinese Refugee Repatriation	1993 (2536)
1.3.15	Refugee Flows from Indochina Mass Movements and Challenges for the 1990s The Progress of preliminary Phase of Khmer Repatriation	1993 (2536)
1.3.16	การค้าชายแดน	2537

1.4 อาเซียน

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
1.4.1	เจาะอาเซียน	2527

1.5 ตะวันออกกลาง

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
1.5.1	บทนำแห่งตะวันออกกลาง	2534
1.5.2	ภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียหลังสงคราม	2536

1.6 เอเชียใต้

1.7 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
1.7.1	Indochinese and Problems of Security and Stability in Southeast Asia	1980 (2523)
1.7.2	Chinese in Thailand	1980 (2523)
1.7.3	ไทยกับผู้ลี้ภัยอินโดจีน อะไร ทำไม และอย่างไร?	2523
1.7.4	กรณีวิกฤตการณ์ปากน้ำ ร.ศ. 112 และระหัดกลไกการกำหนดคนไฮมาอ ต่างประเทศของไทย	2524
1.7.5	ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่	2524
1.7.6	ประเพณีที่ช่วยส่งเสริมการผสมผสานทางสังคมระหว่างชาวไทยพุทธกับชาว ไทยมุสลิม	2525
1.7.7	สหรัฐอเมริกากับระบบทหารในประเทศไทยศึกษากรณีความช่วยเหลือด้าน การทหารยุคหลังสงครามเวียดนาม (ค.ศ. 1975-1980)	2525
1.7.8	Development of Environmental and Social-Economic Management Plan for the Inner-Sector of the Gulf of Thailand	1984 (2527)
1.7.9	บทบาทและสถานภาพหนังสือพิมพ์จีนในประเทศไทย	2528
1.7.10	รายงานผลการสำรวจทัศนคติของชาวยานไทยที่มีต่อประเทศญี่ปุ่น และ ประเทศในประชาคมอาเซียน	2529
1.7.11	Towards a History of Lam Thong and Sri Vijaya	1987 (2530)
1.7.12	Household Food Security Pattern of a Rice Growing Community in Sri Tiram Jaya Village Tanjung, Kuala Selangor Malaysia (a Case Study)	1987 (2530)
1.7.13	ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2481-2492 (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2531
1.7.14	รายงานผลการวิจัยเรื่อง "การช่วยเหลือผู้ลี้ภัยอินโดจีนในประเทศไทย"	2531
1.7.15	Thailand a First Asylum Country for Indochinese Refugee	1988 (2531)
1.7.16	ไทยก๊วน การส่งเงินกลับประเทศโดยชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย	2532
1.7.17	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียระหว่าง พ.ศ. 2519-2526	1989 (2532)
1.7.18	Economic Development of Thailand 1850-1950 (พิมพ์ครั้งที่ 1)	1989 (2532)
1.7.19	Economic Development of Thailand 1850-1950 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	1991 (2534)
1.7.20	การเปลี่ยนแปลงในโลกคอมมิวนิสต์และผลกระทบต่อไทย	2533
1.7.21	ชาวจีนเชื้อเจ้าในประเทศไทยและภูมิสำเนาเดิมที่เถาซัน สมัยที่หนึ่ง: ทำเรือ ทางหิน (2310-2393) (ภาษาไทย)	2534

1.7.22	ชาวจีนเชื้อฮั่นในประเทศไทยและภูมิถิ่นกำเนิดที่เจาซัน สมัยที่หนึ่ง: ทำเรือ องหลิน (2310-2393) (ภาษาจีน)	2534
1.7.23	The Free Thai Movement and Thailand's Internal Political Conflicts (1938-1949)	1991 (2534)
1.7.24	ทุนสิงคโปร์ การผูกขาดตลาดของพารามะติบูกไทย	2535
1.7.25	ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2481-2492 (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2535
1.7.26	Poeykwan: The Remittance Among Overseas Chinese in Thailand	1992 (2535)
1.7.27	Sikhs in Thailand	1993 (2536)
1.7.28	บทบาทธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของกลุ่มประเทศนิคมในประเทศไทย	2537

/

2. ประเทศ

2.1 จีน

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
2.1.1	The Nanyang Chinese	1992 (2515)
2.1.2	วารสารจีนศึกษา	2519
2.1.3	China in Thai Perspective	1980 (2523)
2.1.4	ประวัติการแพทย์จีน (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2524
2.1.5	คนจีนในญวนนาน	2532
2.1.6	Yunnan Trade in the Nineteenth Century Southwest China's Cross - Boundaries Functional System	1989 (2532)

2.2 ญี่ปุ่น

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
2.2.1	คอกบญจนากับคาบซามูไร	2525
2.2.2	สังคมญี่ปุ่น	2525
2.2.3	พรรคเสรีประชาธิปไตยของญี่ปุ่นรักษาอำนาจไว้ได้อย่างไร	2526
2.2.4	Thai-Japanese Relation in Historical Perspective	1986 (2529)
2.2.5	Japan and Indochinese Refugees	1987 (2530)
2.2.6	ญี่ปุ่นศึกษา	2529-2537
2.2.7	พัฒนาการเศรษฐกิจญี่ปุ่นสมัยใหม่	2530
2.2.8	ความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นการบริหารงานและผลกระทบต่อการพัฒนา	2530
2.2.9	รายงานผลการวิจัยเรื่อง "ธุรกิจก่อสร้างญี่ปุ่นในไทยศึกษาผลกระทบที่มีต่อการ พัฒนาประเทศและความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น"	2531
2.2.10	เคน เคน โรคุ บันทึกการทูตของผู้นำญี่ปุ่นเกี่ยวกับสงครามกับจีน เมื่อ ค.ศ. 1894-95	2534
2.2.11	ผลการสำรวจชีวิตความเป็นอยู่ของชาวญี่ปุ่นที่พำนักอยู่ในประเทศไทย	2534
2.2.12	อุตสาหกรรมอาหารในญี่ปุ่น	2534
2.2.13	รายงานผลการวิจัยเรื่อง "วิวัฒนาการของการลงทุนของญี่ปุ่นในกลุ่มประเทศ อาเซียนและการกลายมาเป็นบริษัทข้ามชาติ"	2534
2.2.14	Japanese Consumers' Attitude Toward Thai Products Exported to Japan	(1991) 2534

2.8 กัมพูชา

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
2.3.1	ชุดปัญหาอินโดจีน-กัมพูชา	2524
2.3.2	เศรษฐกิจกัมพูชากับการพัฒนาอุตสาหกรรม	2525
2.3.3	ไทยกับปัญหากัมพูชา	2528
2.3.4	The Third International Conference	1998 (2531)
2.3.5	รายงานผลการวิจัยเรื่อง "เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในประเทศอาเซียน ที่เกี่ยวกับปัญหา กัมพูชา"	2533
2.3.6	Cambodia Watching Down Under (พิมพ์ครั้งที่ 1)	1991 (2534)
2.3.7	Pol Pot Peasants and Peace Continuity and Change in Khmer Rouge Political Thinking 1985-1991	1992 (2535)
2.3.8	Cambodia Watching Down Under (พิมพ์ครั้งที่ 2)	1992 (2535)

2.4 เวียดนาม

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
2.4.1	รายงานผลการวิจัยเรื่อง "ทหารเวียดนามหนีทัพ"	2530
2.4.2	Research Report on The Vietnamese Army Deserters	1987 (2530)
2.4.3	Current Vietnamese Economy	1989 (2532)

2.5 ตาราง

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
2.5.1	การกลับถิ่นฐานเดิมโดยสมัครใจของชาวม้งศึกษากรณีบ้านวินัย	2533
2.5.2	The Lao Returnees in the Voluntary Repatriation Programme from Thailand	1992 (2535)

2.6 พม่า

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ปีที่พิมพ์
2.6.1	Market Research of Principal Exports and Imports of Burma with Special Reference to Thailand (1970/71 - 1985/86)	1988 (2531)
2.6.2	Foreign Loans and Aid in the Economic Development of Burma 1974/75 to 1985/86	1990 (2533)

3. วารสารของสถาบันเอเชียศึกษา

3.1 เอเชียปริทัศน์

		ปีที่พิมพ์
3.1.1	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 1</u> ความขัดแย้งในเอเชียอาคเนย์	2523
3.1.2	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 2</u> ประวัติศาสตร์, การเมือง, เศรษฐกิจญี่ปุ่น	2523
3.1.3	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 3</u> นโยบายต่างประเทศของไทย	2523
3.1.4	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 4</u> สาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน	2523
3.1.5	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 1</u> ปัญหา 3 จังหวัดภาคใต้	2524
3.1.6	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 2</u> เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	2524
3.1.7	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 3</u> บทบาทและอิทธิพลของมหาอำนาจในเอเชีย	2524
3.1.8	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 4</u> การเมืองในเอเชีย	2524
3.1.9	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 1</u> การต่อต้านอำนาจรัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	2525
3.1.10	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 2</u> อาเซียน ความร่วมมือทางการเมืองและเศรษฐกิจ	2525
3.1.11	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 3</u> ปัญหาการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	2525
3.1.12	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 4</u> มหาสมุทรอินเดียและเอเชียใต้	2525
3.1.13	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 1</u> เรื่องน่าสนใจในเอเชีย	2526
3.1.14	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 2</u> ทหารกับความมั่นคง	2526
3.1.15	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 3</u> ความล้มเหลว? ของพรรคคอมมิวนิสต์ในเอเชีย	2526
3.1.16	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 4</u> ประชาธิปไตยในเอเชีย	2526
3.1.17	<u>ปีที่ 5 ฉบับที่ 1</u> เรื่องน่าสนใจในเอเชีย	2527
3.1.18	<u>ปีที่ 5 ฉบับที่ 2</u> ชาตินิยมในเอเชีย	2527
3.1.19	<u>ปีที่ 5 ฉบับที่ 3</u> จีนและโซเวียต	2527
3.1.20	<u>ปีที่ 6 ฉบับที่ 1</u> เศรษฐกิจทวีปเอเชีย	2528
3.1.21	<u>ปีที่ 6 ฉบับที่ 2</u> แส่นยานทางทหาร	2528
3.1.22	<u>ปีที่ 6 ฉบับที่ 3</u> การเมืองในเอเชีย	2528

3.1.23	<u>ปีที่ 7 ฉบับที่ 1</u>	การเมือง, สังคมในเอเชียและการพัฒนา ของรัฐในโลกที่สาม	2529
3.1.24	<u>ปีที่ 7 ฉบับที่ 2</u>	การพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้	2529
3.1.25	<u>ปีที่ 7 ฉบับที่ 3</u>	กองทัพจีน	2529
3.1.26	<u>ปีที่ 8 ฉบับที่ 1</u>	ประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ไทย-จีน	2530
3.1.27	<u>ปีที่ 8 ฉบับที่ 2</u>	เศรษฐกิจ, สังคม, การเมือง, การทหาร ในเอเชีย	2530
3.1.28	<u>ปีที่ 8 ฉบับที่ 3</u>	ปัญหาความสัมพันธ์ ไทย-ลาว	2530
3.1.29	<u>ปีที่ 9 ฉบับที่ 1</u>	สถานการณ์ในเอเชียกับบทบาทของประเทศ มหาอำนาจ	2531
3.1.30	<u>ปีที่ 9 ฉบับที่ 2</u>	สถานการณ์ในพม่า	2531
3.1.31	<u>ปีที่ 9 ฉบับที่ 3</u>	วิกฤตการณ์ในจีน : ปัญหาและอนาคตของ ระบบสังคมนิยม	2531
3.1.32	<u>ปีที่ 10 ฉบับที่ 1</u>	สันติภาพในเอเชีย	2532
3.1.33	<u>ปีที่ 10 ฉบับที่ 2</u>	ไทย-อินโดจีน 1990	2532
3.1.34	<u>ปีที่ 10 ฉบับที่ 3</u>	อดีต ปัจจุบัน และอนาคต สังคมนิยมจีน	2532
3.1.35	<u>ปีที่ 11 ฉบับที่ 1</u>	ว่าด้วยเอเชีย แปซิฟิก	2533
3.1.36	<u>ปีที่ 11 ฉบับที่ 2</u>	ว่าด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น	2533
3.1.37	<u>ปีที่ 11 ฉบับที่ 3</u>	การค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น	2533
3.1.38	<u>ปีที่ 12 ฉบับที่ 1</u>	ไทย-ลาว ความสัมพันธ์ทวิภาคี	2534
3.1.39	<u>ปีที่ 12 ฉบับที่ 2</u>	วิกฤตการณ์ อ่าวเปอร์เซีย ในมุมมองของไทย	2534
3.1.40	<u>ปีที่ 12 ฉบับที่ 3</u>	ญี่ปุ่นกับสงครามอ่าวเปอร์เซีย	2534
3.1.41	<u>ปีที่ 13 ฉบับที่ 1</u>	การเมืองว่าด้วยทฤษฎีเวียดนาม	2535
3.1.42	<u>ปีที่ 13 ฉบับที่ 2</u>	เอเชียยุคหลังสงครามเย็น	2535
3.1.43	<u>ปีที่ 13 ฉบับที่ 3</u>	การเมืองในพม่า	2535

3.1.44	<u>ปีที่ 14 ฉบับที่ 1</u>	สิ่งท้าทายประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย	2536
3.1.45	<u>ปีที่ 14 ฉบับที่ 2</u>	ไทย-อินโดจีน 2000	2536

3.2 เอเชียรายปี

3.2.1 เอเชียรายปี

ปีที่พิมพ์
2528-2537

3.3 ชาวเอเชียศึกษา

		<u>ปีที่พิมพ์</u>	
3.3.1	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 1</u>	อินเดีย, พม่า, ยองกา	2528
3.3.2	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 2</u>	เหตุการณ์โลกปัจจุบัน	2528
3.3.3	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 3</u>	การเมือง, เศรษฐกิจ, ความมั่นคงในเอเชีย	2528
3.3.4	<u>ปีที่ 1 ฉบับที่ 4</u>	เรื่องน่าสนใจในเอเชีย	2528
3.3.5	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 1</u>	เรื่องน่าสนใจในเอเชีย	2529
3.3.6	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 2</u>	เรื่องน่าสนใจในเอเชีย	2529
3.3.7	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 3</u>	ความสัมพันธ์ไทย-ลาว, ปัญหาสองเกาหลี	2529
3.3.8	<u>ปีที่ 2 ฉบับที่ 4</u>	ฟิลิปปินส์ กับสหรัฐอเมริกา	2529
3.3.9	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 1</u>	อาเซียน	2530
3.3.10	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 2</u>	การเลือกตั้งในฟิลิปปินส์	2530
3.3.11	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 3</u>	กบฏยังเติร์ก ฟิลิปปินส์	2530
3.3.12	<u>ปีที่ 3 ฉบับที่ 4</u>	อิทธิพลของการเมืองจีน	2530
3.3.13	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 1</u>	สถานการณ์ไทย-ลาว	2531
3.3.14	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 2</u>	ผลการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนครั้งที่ 21 และการประชุมสุดยอด สหรัฐ-โซเวียต	2531
3.3.15	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 3</u>	การเมืองพม่าถึงเวลา?	2531
3.3.16	<u>ปีที่ 4 ฉบับที่ 4</u>	การประสานงานทางด้านการทหารและ การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างโซเวียต และเวียดนาม	2531

3.3.17	<u>ปีที่ 5 ฉบับที่ 1</u>	การค้าไทย-ลาว	2532
3.3.18	<u>ปีที่ 5 ฉบับที่ 2</u>	การปฏิรูปในจีน	2532
3.3.19	<u>ปีที่ 5 ฉบับที่ 3</u>	การเลือกตั้งตำแหน่งสำคัญในอิหร่าน	2532
3.3.20	<u>ปีที่ 5 ฉบับที่ 4</u>	เศรษฐกิจพม่า	2532
3.3.21	<u>ปีที่ 6 ฉบับที่ 1</u>	นานาชาติกับปัญหาคัมพูชา	2533
3.3.22	<u>ปีที่ 6 ฉบับที่ 2</u>	การเปลี่ยนแปลงของสังคมนิยมมองโกเลีย	2533
3.3.23	<u>ปีที่ 6 ฉบับที่ 3</u>	ปัญหาของเวียดนามในทศวรรษใหม่	2533
3.3.24	<u>ปีที่ 6 ฉบับที่ 4</u>	มาเลเซีย : การเลือกตั้งในปี 1990	2533
3.3.25	<u>ปีที่ 7 ฉบับที่ 1</u>	พรรคของอิหร่านที่มีต่อกษัตริย์นาฮัด และอนาคตของวาฮิดิอาระเบีย	2534
3.3.26	<u>ปีที่ 7 ฉบับที่ 2</u>	การประชุมกับพม่าลี้ภัยจากจากการทำลาย... พม่า	2534
3.3.27	<u>ปีที่ 7 ฉบับที่ 3</u>	ความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก : ด้านเศรษฐกิจ	2534
3.3.28	<u>ปีที่ 7 ฉบับที่ 4</u>	การเปลี่ยนแปลงในสหภาพโซเวียต : ผลกระทบต่อประเทศสังคมนิยมในเอเชีย	2534
3.3.29	<u>ปีที่ 8 ฉบับที่ 1</u>	สมาคมเอเชียใต้เพื่อความร่วมมือระดับภูมิภาค กับการก่อการร้าย	2535
3.3.30	<u>ปีที่ 8 ฉบับที่ 2</u>	การเมืองพม่า ปี 1992	2535
3.3.31	<u>ปีที่ 8 ฉบับที่ 3</u>	สนปตล : ระบิตเวลาลูกใหม่ในเอเชีย- แปซิฟิก	2535
3.3.32	<u>ปีที่ 8 ฉบับที่ 4</u>	บทบาทใหม่ทางทหารของญี่ปุ่น	2535
3.3.33	<u>ปีที่ 9 ฉบับที่ 1</u>	อำนาจของศาลในการเมืองมาเลเซีย	2536
3.3.34	<u>ปีที่ 9 ฉบับที่ 2</u>	การเมืองในศรีลังกา	2536
3.3.35	<u>ปีที่ 9 ฉบับที่ 3</u>	จุ หยง จี ผู้นำจีนยุคใหม่?	2536
3.3.36	<u>ปีที่ 9 ฉบับที่ 4</u>	ลาวหลังยุคโกสอ : การเมืองการปกครอง	2536
3.3.37	<u>ปีที่ 10 ฉบับที่ 1</u>	การเมืองปากีสถาน : การกลับมาของ เบนาซีร์ ปุตโต	2537

3.4 Asian Review

3.4.1 Asian Review vol. 1-7	1987-1993 (2530-2536)
-----------------------------	--------------------------

3.5 จดหมายข่าวศูนย์ข้อมูลผู้ลี้ภัยกับอินโดจีน

3.5.1 ปีที่ 1 เล่มที่ 1 (ไทย - อังกฤษ)	2533
3.5.2 ปีที่ 1 เล่มที่ 2 (ไทย - อังกฤษ)	2533

3.5.3 ปีที่ 2 เล่มที่ 1 (ไทย - อังกฤษ)	2534
3.5.4 ปีที่ 2 เล่มที่ 2 (ไทย - อังกฤษ)	2534

3.5.5 ปีที่ 3 เล่มที่ 1 (ไทย - อังกฤษ)	2535
3.5.6 ปีที่ 3 เล่มที่ 2 (ไทย - อังกฤษ)	2535

3.5.7 ปีที่ 4 เล่มที่ 1 (ไทย - อังกฤษ)	2536
3.5.8 ปีที่ 4 เล่มที่ 2 (ไทย - อังกฤษ)	2536

3.6 Annual Report

	<u>ปีที่พิมพ์</u>
3.6.1 Annual Report	1982-1993 (2525-2536)

ภาคผนวก 5

สไลด์-แปดชุด เอเชียในไทยปัจจุบัน

1. เอเชียจะ วันยกถกพิจารณาได้ในโลกปัจจุบัน
2. เอเชียจะ วันยกถกในโลกปัจจุบัน

สไลด์-แปดชุด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และการอนุรักษ์
2. ทรัพยากรดิน และการอนุรักษ์
3. ทรัพยากรน้ำ และการอนุรักษ์
4. ทรัพยากรแร่ธาตุ และการอนุรักษ์
5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษ
6. พลังงานจากปิโตรเลียม
7. เปิดโลกทัศน์

สไลด์-แปดชุด เอเชียทั่วไป

1. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของทวีปเอเชีย
2. แหล่งอารยธรรมในเอเชีย
3. ลักษณะทางเศรษฐกิจของทวีปเอเชีย
4. ปัญหาทางเศรษฐกิจของทวีปเอเชีย
5. ลักษณะการเมืองการปกครองของเอเชีย

สไลด์-แปดชุด ศาสนาสำคัญของไทย

1. พุทธประวัติ
2. หลักธรรมในพุทธศาสนา
3. พระสงฆ์กับการพัฒนา
4. ประเพณีกับการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน
5. ความเป็นมาของคริสต์ศาสนา
6. หลักธรรมกับการดำเนินชีวิตของคริสต์ศาสนิกชน
7. ความเป็นมาของศาสนาอิสลาม
8. หลักธรรมกับการดำเนินชีวิตของมุสลิม
9. ความเป็นมาของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
10. ศาสนาพราหมณ์ในประเทศไทย

สไลด์-เทปชุด ประวัติศาสตร์ชาติไทย

1. ชนชาติไทยและอาณาจักรโบราณในประเทศไทย
2. อาณาจักรสุโขทัย
3. ยุทธยา: การเมืองการปกครอง
4. ยุทธยา: เศรษฐกิจและความสัมพันธ์กับต่างประเทศ
5. รัตนโกสินทร์: การเมืองการปกครอง
6. รัตนโกสินทร์: การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม
7. รัตนโกสินทร์: ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

สไลด์-เทปชุด ทวีปของเรา

1. ประเทศไทย
2. ประเทศมาเลเซีย
3. ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์
4. ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย
5. ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
6. ประเทศญี่ปุ่น (1)
7. ประเทศญี่ปุ่น (2)
8. สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)
9. สาธารณรัฐประชาชนจีน
10. สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
11. ประเทศบรูไน
12. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ)
13. สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)
14. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สไลด์ เทปชุด วันแห่งความทรงจำ

สไลด์ เทปชุด ชาวไทยภูเขา

วิดีโอเทปชุด เกาหลีเหนือ

วิดีโอเทปชุด ญี่ปุ่น ญี่ปุ่น (ม้วนที่ 1 และม้วนที่ 2)

วิดีโอเทปชุด วัน เวลา และชีวิต-ใต้ทวันวันนี้

เทปเพลงชุด บทเพลงอาเศศบ

เทปเพลงชุด เพลงชาติเอเซีย

วิดีโอเทปชุด สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ภาคผนวก 6

รายการจัดประชุมระดับชาติและระดับนานาชาติของสถาบันเอเชียศึกษา

ระหว่างปี พ.ศ. 2527-2537

ลำดับ	เรื่องที่จัดประชุม	ปีที่จัด										
		2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
	ระดับชาติ											
1	"Role and Status of Chinese-Language Newspaper in Thailand" 15/2/86			/			-					
2	"The Teochiu Chinese in Thailand : The Wangbees and the Lumsums" 11/4/87				/							
3	"On the Evolution of New Island States in Micronesia" 12/4/87				/							
4	"Diplomatic Maneuvering over the Kampuchean Problem" 12/7/87				/							
5	"Japan and Asia in Development Problem" 12/21/87				/							
6	"Problems in Thai-Lao Relation" 12/30/87				/							
7	"Iraq-Iran War and Current Situation in the Persian Gulf" 1/27/88					/						
8	"Reconstructing in the Soviet Society under Gorbachev" 2/15/88					/						
9	"The Teochiu Chinese in Thailand and Their Home Villages in Chaoshan" 8/19/88					/						
10	"Towards Creative Relations between the Thais and the Japanese" 9/12/88					/						
11	"Information Age: Experience in Japan and Prospects in Thailand" 11/1/88					/						

ลำดับ	เรื่องที่จัดประชุม	ปีพ.ศ.										
		2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
12	"Japanese Construction Business in Thailand: A Study of its Impacts on Thailand's National Development and Thai-Japanese Relations" 1/25/89					/						
13	"Evolution of the Success Case of Economic Development of Hong Kong" 7/12/89					/						
14	"Thai-Indochinese Trading Prospects" 13/12/89					/						
15	"The Changing Scene in the Communist World and Impacts on Thailand" 12/27/89					/						
16	"An Analysis of Japanese 1990 General Election" 2/20/90						/					
17	"Thai-Indochinese Trading Prospects" 2/3/90						/					
18	"Neutral Refugee Camps in Thailand: Is it Workable Solution?" 2/4/89						/					
19	"A Change in Japanese Leadership: Implications for Thailand" 5/1/90						/					
20	"Southeast Asia in 1990s" 7/26/90						/					
21	"Cambodia The Elusive Peace" 9/7/90						/					
22	"Asia in 1990s" 10/8-9/90						/					
23	"Chinese Language Teaching in Primary and Vocational Schools in Thailand" 19/10/90						/					

ลำดับ	เรื่องที่ประชุม	ปีพ.ศ.										
		2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
24	"Thai-Indochinese Relation" 30/11/90						/					
25	"Thai Trade and Investment in Laos and Cambodia" 21/12/90						/					
26	"Laos: Present and Future" 1/9/91					/			/			
27	"Crisis of Iraq after the Deadline" 1/21/91								/			
28	"Thai Trade and Investment Prospects in Vietnam and Cambodia" 2/18/91								/			
29	"Human Rights and the Environment: Impacts Upon the Residents of the Areas" 4/3/91								/			
30	"Economic Relations between Thailand and Indochina" 5/3/91								/			
31	"The Cooperation between Thai-Indochina" 4/5/91								/			
32	"Laos: After the 5th Party Congress" 5/3/91								/			
33	"Trade and Investment Opportunities in Indochina" 7/2/91								/			
34	"The Big Business and the Present Thai Government" 9/30/91								/			
35	"Women's Role in Adaptive Strategies among Laotian Refugee Families in the Toronto Area" 10/9/91								/			
36	"The Emperor and the Japanese-Thai Relations" 9/23/91								/			

ลำดับ	เรื่องที่เกี่ยวข้อง	ปีที่จัดพิมพ์							
		๒๕๓๗	๒๕๓๘	๒๕๓๙	๒๕๔๐	๒๕๔๑	๒๕๔๒	๒๕๔๓	๒๕๔๔
37	"The Soviet Union after the Abortive Coup: Changes and Continuity" 9/25/91						/		
38	"The First Phase Settlement of Cambodia and UNHCR's Repatriation Plan" 10/3/91						/		
39	"ASEAN Non-Governmental Organization: Development and Role in ASEAN Economic Prosperity" 10/6/91						/		
40	"UN Conflict Management at the Cambodian War" 8/7/91						/		
41	"Democratization in Developing Countries" 11/8/91						/		
42	"Quantitative Documentary research on Thai Literature on ASEAN Economic Cooperation" 9/30/91						/		
43	"UN Peace Plan of Cambodia" 6/19/92						/		
44	"Education, Health, Human rights violations and Lifestyle of Burmese Students in Thailand" 10/16/92						/		
45	"Burmese Political Dissidents in Thailand" 11/9/92						/		
46	"The Assistance Role of UNHCR for Burmese Students in Thailand" 11/11/92						/		
47	"Thai-Chinese Economic Cooperation: The case of Southern China" 1/12-13/93						/		

[illegible]

ลำดับ	เรื่องที่จะประชุม	ปีที่จะ								
		2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
	ระดับนานาชาติ									
1	"SEAPOL Technical Workshop on the Law of the Sea: Problems of Implementation in Southeast Asia"	/								
2	"The Origin of the Thai State: Nanzhao or Sukhothai?"	/								
3	"The Teochiu Chinese in Thailand and Their Home Villages in Chaoshan"	/								
4	"SEAPOL International Workshop on Ocean Development and Management in Southeast Asia: Prospects for Implementation of the U.N. Convention on the Law of the Sea"		/							
5	International Workshop on "The Seafarer in the ASEAN Region"		/							
6	"Indochinese Refugees: Causes, Resettlement Processes and a Proposed Solution"		/							
7	"Thailand-Malaysian Bilateral Colloquial"		/							
8	"The Teochiu Chinese in Thailand and Their Home Villages in Chaoshan"			/						
9	"Trends in ASEAN-Indochina Relations"			/						
10	"Vietnam Today: Assessing the New Trends"			/						
11	"The Origin of the Thai State Nanzhao or Sukhothai?"				/					
12	"The Implementation of the 1982 U.N. Law of the Sea Convention"				/					
13	"Ocean Regime Building in Southeast Asia"				/					

[illegible]

ภาคผนวก 8

รายชื่อแหล่งเงินทุนในประเทศที่ให้ความช่วยเหลือสถาบันเอเชียศึกษาและผู้บริหาร

ASEAN Cultural Fund

Asua Foundation

EM News Company Ltd

East West Seminar

Far East Trade Office

Ford Foundation

Friedrich Ebert Stiftung

Hitachi Scholarship Foundation

International Development Research Centre (IDRC)

Japan Foundation

UNHCR

Volkswagen Foundation

กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงพาณิชย์

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

คุณกังวาล ตันติพงศ์อนันต์

ดร. เขียน ชีระวิทย์

คุณทวี ชูทรัพย์

คุณณรงค์ พึ่งชาญชัยกุล

คุณธนิต ไตรวุฒิ

คุณณฤมล ศรีพสุธารณ

คุณนำชัย นำชัยศิริ

คุณประจักษ์ ตั้งคารวคุณ

คุณประพจน์ สุภารัตนเมธี

คุณปรีชา พิณสุขเกษม

เปรมจิตต์ และ เปรม ศิริเปรมสิงห์

คุณภาสกร ศิริชะพันธ์

คุณรวมเจ็ด พงศ์เจริญเกียรติ

อ. วสันต์ ฤกษ์ธนา

คุณวิกรม ชูวัชรเจริญ

คุณวุฒิเทพ นันทกวิวัฒน์

ดร. สมศักดิ์ ลีสวัสดิ์ตระกูล

คุณสุภัทร หันตสุวรรณ

คุณอุเทน เตชะไพบูลย์
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
ธนาคารกรุงไทย จำกัด
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
ธนาคารไทยธนุ จำกัด
ธนาคารศรีนคร จำกัด
บริษัท กันคณา เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด
บริษัท กู๊ดลักทัว จำกัด
บริษัท เกริกเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด
บริษัท ชิงเป้าคณิตกาเมตเคิลไทย จำกัด
บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด
บริษัท ผู้จัดการ จำกัด
บริษัท พูจีโฟโต้ฟิล์ม (ประเทศไทย) จำกัด
บริษัท ภาสกรการเคหะ จำกัด
บริษัท วังทอง กรุ๊ป จำกัด
บริษัท สยามกลการ จำกัด
บริษัท ทยิโนะโมะโตะ (ประเทศไทย) จำกัด
บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล พลาสม่า จำกัด
บริษัท เอสโซ่แอสทอนคาร์ทแห่งประเทศไทย จำกัด
มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
มูลนิธิเอี่ยมสุรีย์
โรงแรมเฟิร์ด
สมาคมกลุ่มชาวไร่ฮ้อย เขต 7
สมาคมแต่จิวแห่งประเทศไทย
สมาคมส่งเสริมการลงทุนและการค้าไทย-จีน
สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
สำนักข่าวสารญี่ปุ่น
สำนักงานกฎหมายอินดิเพนเดนซ์
สำนักแถลงข่าวญี่ปุ่น
หนังสือพิมพ์วันทองเก๊กน
หนังสือพิมพ์สากล
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
หนังสือพิมพ์มติชน
หอการค้าไทย-จีน
ห้างสายพัฒนาฯ

นายพิชัย รัตตกุล

นายอุเทน เตชะไพบูลย์

นายเคิมศักดิ์ ตั้งเจตนาพร

รองศาสตราจารย์ นพวรรณ จงวัฒนา

รองศาสตราจารย์ พรรณี ประจวบเหมาะ

คุณมาสเตอร์ละ ชิงูชาวะ

คุณกำพล วัชรพล

สมาคมหอการค้าไทย-จีน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีศึกษา
ของสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**

รศ.ดร.สุรชัย สิริไกร

ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จีน ญี่ปุ่นและ เกาหลีศึกษา ของสถาบันเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รศ.ดร. สุรัชช ศิริไกร

ผู้อำนวยการสถาบันเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา

ความเป็นมา

การศึกษาภูมิภาคเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วยประเทศจีน ญี่ปุ่นและ เกาหลีของสถาบันเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เกิดขึ้นมาจากความคิดริเริ่มในการจัดตั้งสถาบันญี่ปุ่นศึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 ทั้งนี้โดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวนหนึ่งซึ่งสำเร็จการศึกษาจากญี่ปุ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ไทยเสีย คุลย์การค้าต่อญี่ปุ่นมาเป็นเวลายาวนาน กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นเป็นคู่เศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของประเทศไทยไม่ว่าในด้านการค้า การลงทุน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาประเทศในรูปของเงินกู้เงินยืม ความร่วมมือทาง ด้านวิชาการ ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า และการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม แต่ก็ยังปรากฏว่าประชาชนไทยและญี่ปุ่นก็ยังคงไม่มีความรู้เกี่ยวกับแต่ละฝ่ายที่ลึกซึ้ง อย่างเป็นระบบและทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันบ้างเป็นครั้งคราว เช่น กรณีนักศึกษา ไทยเดินขบวนต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น และประท้วงนายกรัฐมนตรีธานากะของญี่ปุ่นในระหว่าง ที่เดินทางมาเยือนประเทศไทย อีกทั้งประเทศไทยยังไม่สามารถเจรจาปัญหาการ ขาดดุลย์การค้ากับญี่ปุ่น และ ไม่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาอุตสาหกรรม จากญี่ปุ่นมากเท่าที่ควร และประการสุดท้ายคือ นักธุรกิจชาวญี่ปุ่นที่พำนักในประเทศไทย ไม่เข้าใจวัฒนธรรมของไทย

ดังนั้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงพิจารณาว่า จำเป็นจะต้องมีการ พัฒนาญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพโดยเร่งด่วน โดยถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของชาติ เพราะเราจะต้องทำการศึกษาให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับระบบและองค์กรต่าง ๆ ของญี่ปุ่น เกี่ยวกับระบบธุรกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมต่างๆ ของญี่ปุ่นในทุกระดับชั้น เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและวางแผนปฏิบัติ เพื่อปรับโครงสร้างความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจระหว่างไทยกับญี่ปุ่นที่เป็นปัญหาอยู่ในขณะนั้น และเพื่อช่วยส่งเสริมความ เข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

ต่อมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมประเทศจีน และประเทศเกาหลีด้วย และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็น สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2526 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2527

ทั้งนี้เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศที่ใหญ่และมีความสำคัญทางการเมืองและความมั่นคงต่อทุกประเทศในภูมิภาคเอเชีย อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิดกับประเทศไทย เราจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาทุกอย่างเกี่ยวกับประเทศจีนแม้ว่าจะมีระบบเศรษฐกิจและการเมืองที่แตกต่างกันก็ตาม ส่วนเกาหลีก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญทางการเมืองของภูมิภาคนี้ เคยเกิดสงครามเกาหลีและความขัดแย้งระหว่างประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ยังคงเป็นปัญหาสำคัญในภูมิภาคนี้มาโดยตลอด จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาด้วยเช่นกัน

ในปี พ.ศ. 2527 รัฐบาลญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเป็นเงิน 115 ล้านบาท เพื่อสร้างอาคารศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2527 และในพิธีเปิดอาคารศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2528 และต่อมาทรงพระมหากรุณาธิคุณสถาปนาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในพระราชูปถัมภ์อีกด้วย

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย จัดงานสัมมนา ให้การฝึกอบรม และบรรยายพิเศษ เป็นต้น ตลอดจนให้บริการทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ แก่สังคมดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

สถาบันฯ มีโอกาสให้การต้อนรับแก่บุคคลสำคัญระดับชาติที่ให้เกียรติมาเยือนและชมอาคารศูนย์ญี่ปุ่น เช่น เจ้าชายฮิซาชิ และพระชายา และเจ้าชายทาคามาโตะ

แห่งประเทศไทย, ๖๗๖ ทาเคโอะ ฟูคุตะ อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น, ๖๗๖ ชิเกทามิ ชุนาคะ อดีตรัฐมนตรีศึกษาธิการญี่ปุ่น และนักวิชาการที่มีชื่อเสียง และบุคคลชั้นนำในวงการต่าง ๆ เดินทางมาเยี่ยมชมอาคารศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา และสถาบันเอเชียตะวันออกศึกษาอยู่เสมอ ๆ อันยังผลให้มีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ วัฒนธรรม และการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้คำนึงถึงว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกศึกษา มีบทบาทอย่างมากในเวทีการเมืองระหว่างประเทศและในความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงกับประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและประเทศไทย จึงสนับสนุนให้มีการศึกษาเกี่ยวกับประเทศเหล่านี้ให้กว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศและระหว่างประชาชนต่อประชาชน กับเพื่อรวบรวมผลการค้นคว้าวิจัยไว้อย่างเป็นระบบภายใต้สถาบันเดียวกันเพื่อประโยชน์ต่อรัฐบาล นักธุรกิจและสาธารณชนโดยทั่วไป ดังนั้น สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศในเอเชียตะวันออกและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อประเทศไทย
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียน การสอนเรื่องเอเชียตะวันออกศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี
3. เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจที่มีความรู้เกี่ยวกับเอเชีย-ตะวันออกมีบทบาทให้บริการแก่สังคมให้มากยิ่งขึ้น
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้และผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับเอเชียตะวันออกให้แก่สถาบันการศึกษาและมหาชน ในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์ การประชุมสัมมนาและอื่น ๆ
5. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างนักวิชาการไทยและนักวิชาการต่างประเทศ

6. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง

การบริหารงานและกิจกรรม

การบริหารงาน เพื่อให้การศึกษาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ดำเนินการไปด้วยดี สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แบ่งการศึกษาของสามประเทศออกเป็น โครงการญี่ปุ่นศึกษา โครงการจีนศึกษา โครงการเกาหลีศึกษา แต่ละโครงการมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเทศดังกล่าว ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมีรองผู้อำนวยการของสถาบันฯ สามท่านเป็นประธานของแต่ละโครงการ (ดูแผนภาพ)

กิจกรรม โดยทั่วไปโครงการศึกษาเกี่ยวกับแต่ละประเทศจะมีกิจกรรมวิชาการที่สำคัญอันประกอบไปด้วย

1. การสนับสนุนงานวิจัย

คณะกรรมการของทุกโครงการจะพิจารณาหัวข้อที่เห็นว่าเหมาะสมแก่การทำการวิจัยล่วงหน้าเอาไว้ 3-5 ปี เพื่อเสนอขอทุนวิจัยจากงบประมาณของรัฐบาล โดยผ่านสภาวิจัยแห่งชาติ พร้อมกันนี้ได้พิจารณาหาผู้เหมาะสมมาทำการวิจัยจากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย งานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลนี้มีขนาดตั้งแต่ 20,000-70,000 บาท ซึ่งถือว่าค่อนข้างน้อยและไม่ค่อยเพียงพอสำหรับการวิจัยในแต่ละปีสถาบันฯ จะได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการวิจัยต่าง ๆ ประมาณ 500,000 - 600,000 บาท เฉลี่ยโครงการละ 3 เรื่อง ซึ่งถือว่าน้อยเกินไปสำหรับการศึกษา มีเพียงโครงการญี่ปุ่นศึกษาเพียงโครงการเดียวที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมูลนิธิญี่ปุ่นประมาณ ปีละ 500,000 บาท โครงการญี่ปุ่นศึกษาจึงสามารถเพิ่มหัวข้อการทำงานวิจัยได้มากขึ้น

2. งานสัมมนาและฝึกอบรม

ทุกโครงการจะจัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการใหญ่ประจำปี อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง ซึ่งมักจัดที่หอประชุมหรือโรงแรมนอกมหาวิทยาลัย ตามความเหมาะสมในการจัดงานสัมมนาทางวิชาการนี้ โครงการผู้ป่วนศึกษาจะจัดให้มีงานสัมมนาทางวิชาการระหว่างประเทศ 1 ครั้ง และงานสัมมนาร่วมกันระหว่าง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ อีก 1 ครั้ง งานสัมมนาสรุปสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับผู้ป่วน 1 ครั้ง และงานสัมมนาร่วมกับสาขาภาษาผู้ป่วนของคณะศิลปศาสตร์ ในหัวข้อเกี่ยวกับการสอนภาษาผู้ป่วน 1 ครั้ง เป็นประจำทุกปี โดยได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากมูลนิธิผู้ป่วน สมาคมศิษย์เก่าผู้ป่วนและมูลนิธิการศึกษาอื่น ๆ

ส่วนโครงการจีนและเกาหลีศึกษา ได้ริเริ่มการจัดสัมมนาระหว่างประเทศ ในลักษณะทวิภาคีเมื่อ 2 ปีที่แล้ว โดยการหาเงินสนับสนุนจากบริษัทเอกชน สถานทูต และการขายบัตรเข้าฟัง ในอนาคตมีเป้าหมายที่จะจัดตั้งกองทุนศึกษาโดยขอรับเงินบริจาคจากภาคเอกชนหรือมูลนิธิ และโดยการจัดกิจกรรมวิชาการต่าง ๆ เพื่อหารายได้มาขยายงานศึกษาทางวิชาการเกี่ยวกับจีนและเกาหลีต่อไป

งานสัมมนาย่อยนั้น โครงการต่าง ๆ จะจัดการสัมมนาหรือการบรรยายพิเศษขึ้นในห้องประชุมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเพื่อลดค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ยแล้วแต่ละโครงการจะจัดการสัมมนาย่อยประมาณปีละ 2-4 ครั้ง โดยเป็นการสัมมนาเต็มวันหรือครึ่งวันตามความเหมาะสม

ส่วนด้านการฝึกอบรม สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการจัดการฝึกอบรมแก่ครูมัธยมที่สอนวิชาเกี่ยวกับประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประจำทุกปี โดยการหมุนเวียนไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย โดยการเสนอแนะของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้โดยการเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเทศจีน ผู้ป่วน และเกาหลีไปบรรยายในหัวข้อเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เป็นเวลา 2 วัน พร้อมกับมอบประกาศนียบัตรให้อีกด้วย ส่วนการ

สอนภาษาญี่ปุ่นก็เช่นกัน โครงการญี่ปุ่นศึกษาร่วมกับสาขาภาษาญี่ปุ่นก็จัดการอบรม เรื่องการสอนภาษาญี่ปุ่นแก่ครูไทยที่สอนภาษาญี่ปุ่นเป็นประจำทุกปีที่คุณบ่ญี่ปุ่นศึกษา รังสิต โครงการฝึกอบรมทั้งสองนี้ได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม. เพราะ เป็นประโยชน์โดยตรงสำหรับครูผู้สอนเหล่านั้น

3. การเผยแพร่ความรู้ในรูปของเอกสารและสิ่งตีพิมพ์

สถาบันฯ ได้ผลิตวารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษา วารสารเอเซียตะวันออก-ศึกษา ปีละ 3 ฉบับ ออกมาติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ และได้ผลิต จดหมายข่าว วิเคราะห์สถานการณ์ไทย-ญี่ปุ่น รายเดือนเพื่อรายงานความเคลื่อนไหวที่ใหม่และสำคัญแก่ผู้สนใจมาเป็นปีที่ 6 อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้พยายามหาเงินจัดพิมพ์ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ของสถาบันเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนในรูปของหนังสือหรือเอกสาร งานวิจัย และสนับสนุนการแปลหนังสือที่น่าสนใจ

4. การผลิตบัณฑิตวิชาโททางด้านเอเชียตะวันออกศึกษา

สถาบันฯ ได้จัดหลักสูตรวิชาโทด้านเอเชียตะวันออกศึกษาสำหรับ นักศึกษาปริญญาตรีที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียตะวันออก หลักสูตรมีลักษณะ เป็นสหวิชา นักศึกษาจะต้องศึกษาอย่างน้อย 24 หน่วยกิต จากวิชาที่เสนอให้เลือกใน หลักสูตร วิชาต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบด้วยวิชาทางด้าน ประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ภาษา และอารยธรรมที่มีสอนอยู่แล้วในหลักสูตรปกติของคณะ ต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักศึกษาจะสามารถเลือกเรียนวิชาโทด้าน เอเชียตะวันออกศึกษา ญี่ปุ่นศึกษา เกาหลีศึกษาหรือจีนศึกษา ได้ตามความประสงค์

ในอนาคต โครงการญี่ปุ่นศึกษาจะร่วมมือกับคณะศิลปศาสตร์พัฒนาหลักสูตร ญี่ปุ่นศึกษาในระดับมหาบัณฑิต

5. การพัฒนาศูนย์ญี่ปุ่นศึกษาให้เป็นศูนย์ญี่ปุ่นศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สถาบันฯ มีเป้าหมายในการพัฒนาศูนย์ญี่ปุ่นศึกษาให้เป็นศูนย์ข้อมูลที่สมบูรณ์แบบและทันสมัย สำหรับเป็นฐานการศึกษาและวิจัยสำหรับนักวิจัยของไทยและประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้ด้วย ดังนั้น จึงได้มีความพยายามที่จะรวบรวมหนังสือและเอกสารวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษไว้ในห้องสมุดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

นอกจากนี้ยังได้สร้างคลังข้อมูลและสารสนเทศ นับตั้งแต่ ปี 2532 เป็นต้นมา โดยการสนับสนุนของมูลนิธิญี่ปุ่น โดยการรวบรวมข้อมูลตัวเลขและสถิติต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ และจัดทำดัชนีและกฤตภาคเกี่ยวกับญี่ปุ่นศึกษา และรวบรวมรายชื่องานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นเอาไว้ในคอมพิวเตอร์เพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูลสำหรับผู้วิจัย ส่วนทางด้านจีนและเกาหลีศึกษาก็ได้มีการจัดทำดัชนีและกฤตภาคเกี่ยวกับจีนและเกาหลีศึกษา และจัดพิมพ์บรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องของทั้งสองประเทศ

6. โครงการแลกเปลี่ยนนักวิจัยกับประเทศเพื่อนบ้าน

นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ทางสถาบันฯ ได้เชิญนักวิจัยและผู้บริหารสถาบัน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่สนใจเกี่ยวกับญี่ปุ่นศึกษามาดูงาน และวิจัยที่สถาบันฯ ในระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณ 1-3 เดือน เพื่อสร้างความร่วมมือทางวิชาการและส่งเสริมญี่ปุ่นศึกษา สถาบันฯ มีโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศจีน ลาว เวียดนาม และมาเลเซีย และจะพยายามขยายความร่วมมือออกไปในวงกว้างยิ่งขึ้นนอกเหนือจากความร่วมมือทางวิชาการที่ทางสถาบันฯ ได้มีกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในญี่ปุ่นกว่า 13 แห่ง

นอกจากนี้ กิจกรรมความร่วมมือที่สถาบันฯ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ร่วมมือกับญี่ปุ่นคือ การจัดการสัมมนาประจำปี Core University ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกียวโต โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นผู้ประสานงานในนามของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย และมหาวิทยาลัยเกียวโตเป็นผู้ประสานงานทางฝ่าย

มหาวิทยาลัยญี่ปุ่นเพื่อจัดสัมมนาทางวิชาการประจำปีร่วมกันโดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพ

ปัญหาและอุปสรรค

แม้ว่าสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จะตั้งมาเป็นเวลา 10 ปี และได้รับการสนับสนุนทางด้านอาคารสถานที่และการเงินอย่างดีจากรัฐบาลญี่ปุ่น แต่การศึกษาเกี่ยวกับญี่ปุ่นก็ยังคงประสบปัญหาอยู่หลายประการ ส่วนโครงการเงินศึกษาและโครงการเกาหลีศึกษานั้นมีปัญหามากกว่าโครงการญี่ปุ่นศึกษา โดยทั่วไปปัญหาต่าง ๆ อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านบุคลากร

แม้ว่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะมีอาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่จบการศึกษามาจากประเทศญี่ปุ่น หรือเป็นอาจารย์ที่ไม่ได้จบจากประเทศญี่ปุ่นแต่สนใจในเรื่องญี่ปุ่นมากกว่ามหาวิทยาลัยอื่น ๆ ก็ตาม เรายังมีอาจารย์ไม่ครบในทุกสาขาวิชา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษาสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับญี่ปุ่นให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น การส่งเสริมเช่นนี้อาจทำได้โดยการให้ทุนการศึกษา ทุนวิจัย หรือทุนฝึกอบรมและดูงาน โดยเฉพาะทุนการศึกษาและวิจัยที่จะทำให้เกิดทักษะในการเป็นผู้เชี่ยวชาญยังมีอยู่จำกัดมาก ดังนั้นจะพบว่ามีอาจารย์และนักวิจัยรุ่นใหม่ที่ศึกษาด้านญี่ปุ่นและมาทำงานสอนและวิจัยน้อยมาก ในขณะที่อาจารย์รุ่นเก่า ๆ ก็กำลังจะเกษียณกันไป หรือทำงานวิจัยน้อยลงแต่ไปทำงานหาเงินด้านอื่น ๆ มากขึ้น เมื่อพิจารณาด้านบุคลากรเกี่ยวกับจีนและเกาหลีด้วยแล้วจะพบว่าเรามีผู้สนใจหรือผู้เชี่ยวชาญน้อยเหลือเกิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการเกาหลีศึกษา ปรากฏว่าไม่มีอาจารย์ท่านใดรู้ภาษาเกาหลีหรือเคยไปศึกษาหรือดูงานในประเทศเกาหลีเกินกว่า 6 เดือน

ดังนั้น สถาบันฯ ก็เช่นเดียวกับคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่ประสบปัญหาสมองไหล การขาดแรงจูงใจทางด้านการเงินเพราะเงินเดือนข้าราชการน้อย ทำให้ผู้จบการศึกษาจากประเทศญี่ปุ่นหันไปทำงานกับเอกชนเกือบทั้งหมด

นอกจากนี้ รัฐบาลไทยที่ผ่านมามีนโยบายจำกัดการรับข้าราชการทำให้สถาบันฯ ไม่สามารถขออัตรานักวิจัยเพื่อจะรับสมัครนักวิจัยเพิ่มขึ้นได้ ในปัจจุบันสถาบันฯ มีนักวิจัยเพียง 4 อัตรา และบุคลากรอื่น ๆ ที่ทำงานบริหารต่าง ๆ ของสถาบันฯ อีก 17 อัตรา และลูกจ้างอีก 14 อัตรา ซึ่งไม่เพียงพอต่อการพัฒนาสถาบันฯ สถาบันฯ ต้องอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในการทำงานด้านวิชาการ ในขณะที่ค่าตอบแทนการทำงานวิจัยหรือการสอนไม่มีหรือมีแต่ต่ำมาก จึงไม่เป็นแรงจูงใจต่อการทำงานวิจัยและทางวิชาการเท่าที่ควร สถาบันฯ พยายามสร้างความร่วมมือกับองค์กรเอกชนอื่น ๆ เท่าที่จะทำได้ เช่นสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น สมาคมนักเรียนเก่าญี่ปุ่นในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิโครงการตำราสังคม-ศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มูลนิธิโคบายาชิและมูลนิธิอื่น ๆ

2. ด้านการเงิน

มีเพียงโครงการญี่ปุ่นศึกษาเพียงโครงการเดียวที่ได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิญี่ปุ่น ซึ่งทำให้สามารถพัฒนาญี่ปุ่นศึกษาให้ก้าวหน้าไปได้ด้วยดีภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ แต่การช่วยเหลือจากมูลนิธิญี่ปุ่นอาจยุติได้ในอนาคตหรือลดหย่อนการช่วยเหลือ ดังนั้นสถาบันฯ คำนึงต่อปัญหาในอนาคตว่าจะสามารถเลี้ยงตัวเองได้อย่างไร หรือว่ารัฐบาลไทยจะให้การสนับสนุนเพิ่มขึ้นได้อีกอย่างไร

ส่วนโครงการเงินศึกษาและโครงการเกาหลีศึกษานั้น รัฐบาลให้งบวิจัยจำนวนน้อยมากไม่สามารถจะทำโครงการวิจัยขนาดใหญ่ได้ ดังนั้นจึงเป็นภาระของผู้บริหารสถาบันฯ และคณะกรรมการโครงการต่าง ๆ ต้องช่วยกันหาวิธีการหาเงินมาสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาระที่ยากลำบาก และเป็นข้อจำกัดสำคัญของการพัฒนาโครงการเงินศึกษาและโครงการเกาหลีศึกษาของสถาบันฯ

โดยทั่วไป สถาบันการวิจัยควรจะได้รับ การสนับสนุนจากรัฐบาลหรือ มูลนิธิหรือองค์กรเอกชนภายในประเทศ เป็นส่วนใหญ่ทั้งทางด้านการเงินและบุคลากร จึงจะทำให้มีอิสระในการพัฒนาการศึกษาวิจัยได้อย่างเต็มที่ ในปัจจุบันแม้มูลนิธิญี่ปุ่นจะ ให้การสนับสนุนการเงินที่ดีและสำคัญยิ่งแก่โครงการญี่ปุ่นศึกษาของสถาบันฯ แต่กิจกรรม ต่าง ๆ ที่กระทำก็ต้องได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากมูลนิธิญี่ปุ่นก่อนด้วย จึงเป็นข้อจำกัด ที่ไม่อาจจะศึกษาวิจัยหรือจัดสัมมนาในปัญหาที่อาจจะกระทบกระเทือนแก่ประเทศญี่ปุ่นได้ อีกทั้งยังไม่สามารถจะทำกิจกรรมที่เร่งด่วนหรือมีลักษณะที่เป็นผลประโยชน์ต่อประเทศ ไทยเพียงฝ่ายเดียวได้

ดังนั้น ในอนาคตจำเป็นต้องจัดตั้งกองทุนญี่ปุ่นศึกษาหรือกองทุนเอเชีย- ตะวันออกศึกษาโดยรวมขึ้น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่จำเป็นและเร่งด่วน ซึ่งไม่สามารถ จะขอจากงบประมาณแผ่นดินหรือแหล่งเงินทุนจากประเทศภายนอกได้

แนวทางการแก้ไขปัญหา

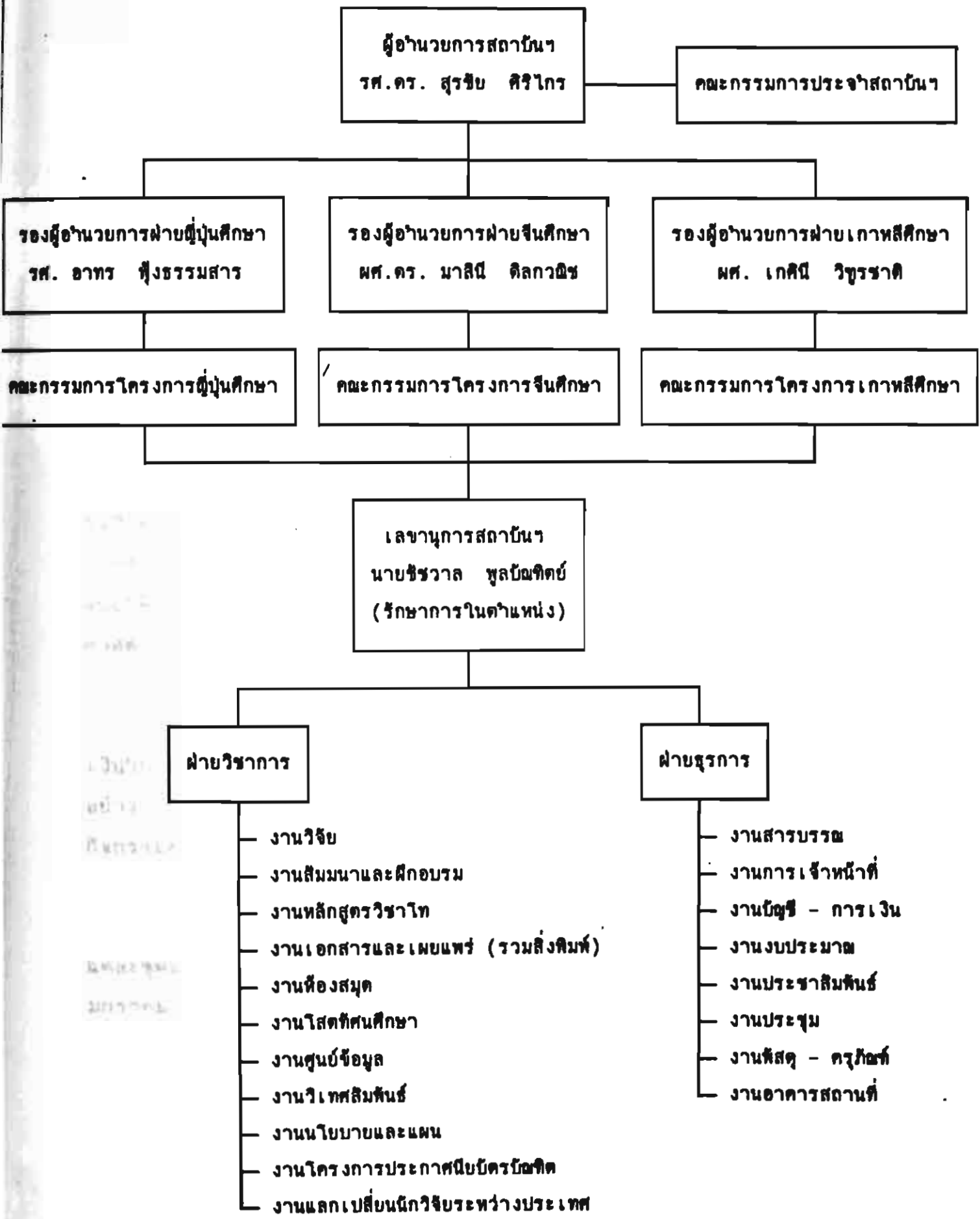
1. จัดตั้งกองทุนศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องที่จำเป็นเร่งด่วนและเป็นประโยชน์ต่อชาติโดยเฉพาะ

2. สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์ และสร้างจิต สำนึกในการทำงานร่วมกันโดยหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ของ สถาบันใดสถาบันหนึ่ง เท่าที่ผ่านมามีความร่วมมือระหว่างสถาบันต่าง ๆ ในประเทศมี ลักษณะเป็นความร่วมมือส่วนตัวมากกว่าเป็นระบบ และขาดทิศทางการร่วมมือที่ชัดเจน จึงควรส่งเสริมให้มีการสร้างความร่วมมือเพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันและตกลง แบ่งงานกันทำให้ชัดเจน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ใช้อาคารหรืออุปกรณ์ร่วมกันได้ ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็นระบบ และวางแผนร่วมกันในการกำหนดทิศทางของการศึกษา ระหว่างสถาบันที่ศึกษาภูมิภาคหรือประเทศที่ซ้ำซ้อนกัน เป็นต้น จึงจะทำให้การศึกษา ภูมิภาคของสถาบันต่าง ๆ ในประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้า

ประการสุดท้าย ควรจะเรียกร้องให้รัฐบาลส่งเสริมให้เอกชนสนับสนุน
การศึกษาวิจัยมากขึ้น โดยให้แรงจูงใจต่าง ๆ เช่น การลดอัตราภาษีพิเศษเป็นปริมาณ
มาก ๆ แก่เอกชนที่บริจาคเงินเพื่อจัดตั้งกองทุน หรือมูลนิธิ แก่สถาบันการศึกษาวิจัย
ต่าง ๆ ในประเทศไทย

ภาคผนวก

แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของสถาบัน เอ เอ็มเค วิทยาลัยเทคนิค

โครงสร้างสถาบันเอ เชียตะ วันออกศึกษา

ในปัจจุบันสถาบันเอ เชียตะ วันออกศึกษา ประกอบด้วยโครงการญี่ปุ่นศึกษา โครงการจีนศึกษา และโครงการเกาหลีศึกษา แต่ละโครงการมีคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ในประเทศดังกล่าว ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1. โครงการญี่ปุ่นศึกษา

โครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอ เชียตะ วันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก่อตั้งจากการร่วมตัวของคณาจารย์ที่มีความสนใจด้านญี่ปุ่นศึกษา หรือวงการศึกษาจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งต่อมาภายหลังเมื่อได้มีการจัดตั้งสถาบันเอ เชียตะ วันออกศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2527 กลุ่มญี่ปุ่นศึกษาดังกล่าวจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันเอ เชียตะ วันออกศึกษา และใช้ชื่อว่า "โครงการญี่ปุ่นศึกษา" โครงการดังกล่าวได้รับความช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากรัฐบาลญี่ปุ่นในการก่อสร้างอาคารญี่ปุ่นศึกษา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ซึ่งปัจจุบันเป็นอาคารที่ทำการของสถาบันเอ เชียตะ วันออกศึกษา

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังได้รับความสนับสนุนในด้านการเงินในการดำเนินกิจกรรมด้านญี่ปุ่นศึกษา จากมูลนิธิญี่ปุ่น (Japan Foundation) อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นผลให้โครงการญี่ปุ่นศึกษาสามารถขยายกิจกรรมด้านวิชาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

โครงการญี่ปุ่นศึกษา บริหารงานโดยคณะกรรมการโครงการญี่ปุ่นศึกษา แต่ละชุดมาโดยต่อเนื่อง และคณะกรรมการชุดปัจจุบันได้รับการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2537 ดังมีรายนามต่อไปนี้

คณะกรรมการโครงการญี่ปุ่นศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ อาทร พึ่งธรรมสาร	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลวรรณ วรรณนิธิกุล	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ประธาน วัฒนวาณิชย์	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ อรพินท์	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ วรินทร์ ววงค์	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู	กรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลัปลิง คงชนะ	กรรมการ
8. อาจารย์เคชา สังขวรรณ	กรรมการ
9. อาจารย์ศิริพร วัชชวัลคุ	กรรมการ
10. หัวหน้าสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์	กรรมการ
11. อาจารย์เสาวรีย์ วัฒนจงกล	กรรมการ
12. อาจารย์หงษ์ฟ้า แสงธนาพฤกษ์	กรรมการ
13. อาจารย์ปัทมาวดี ชูชุกิ	กรรมการ
14. นายธีรवाल พูลบัณฑิตย์	กรรมการและเลขานุการ
15. นางขวัญจิต เพ็ญสุวรรณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
16. นายเรืองศักดิ์ เปื้อนใบ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

เนื่องจากกิจกรรมของโครงการญี่ปุ่นศึกษามีค่อนข้างมากจึงได้แบ่งงาน

โดยกรรมการโครงการแต่ละท่านจะรับผิดชอบ

คณะกรรมการฝ่ายวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ประธาน วัฒนวาณิชย์	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุพา คลังสุวรรณ	อนุกรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรืองศักดิ์ ทรงสถาพร	อนุกรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ น้อมสวัสดิ์	อนุกรรมการ
5. ดร. เพ็ญศรี ก๊วยสุวรรณ	อนุกรรมการ
6. ดร. พงษ์เทพ วรกิจโกศาทร	อนุกรรมการ

7. อาจารย์เตชา	สังขวรรณ	อนุกรรมการ
8. นางสาวยุพิน	คล้ายมนต์	อนุกรรมการ
9. นางศริน้อย	นิภานันท์	อนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายสัมมนาและฝึกอบรม

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ ศิริไกร	ที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(หัวหน้าโครงการประชุมทางวิชาการระหว่างประเทศ)	
2. รองศาสตราจารย์อาทร พึ่งธรรมสาร	ที่ปรึกษาอนุกรรมการ
(หัวหน้าโครงการประชุมทางวิชาการระดับชาติ)	
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวรรณ ศุภจรรยา	อนุกรรมการ
(หัวหน้าโครงการอบรมครู)	
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิรมย์ จันทาวร	อนุกรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไฉ จามรมาน	อนุกรรมการ
6. อาจารย์ศิริพร วัชชวัลคุ	อนุกรรมการ
7. หม่อมหลวงวัลย์วิภา บุรุษรัตนพันธ์	อนุกรรมการ
8. นายเรืองศักดิ์ เปื้อนใบ	อนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายสิ่งพิมพ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ ศิริไกร	ที่ปรึกษา
2. รองศาสตราจารย์อาทร พึ่งธรรมสาร	ประธานอนุกรรมการ
3. นายนวัรัตน์ เลชะกุล	อนุกรรมการ
4. รองศาสตราจารย์กมล ฉายาวัฒนะ	อนุกรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนงค์ โรจน์วณิชช์	อนุกรรมการ
6. อาจารย์ศิริพร วัชชวัลคุ	อนุกรรมการ
7. อาจารย์ปัทมวดี ชูชุกิ	อนุกรรมการ
8. นายกิตติพงษ์ เปี่ยมปฎิภาณ	อนุกรรมการและเลขานุการ
9. นางเนตรนภาภรณ์ เพ็ชรผึ้ง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายคลังข้อมูลและสารนิเทศ เอ เชียบะ วันออกและห้องสมุด

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลวรรณ	วรรณนิธิกุล	ประธานอนุกรรมการ
2. อาจารย์นฤมล	ปราชญ์โยธิน	อนุกรรมการ
3. นายสถาพร	ก่อรักเศวต	อนุกรรมการ
4. นางสาววรรณภา	โตหิบุลย์พงศ์	อนุกรรมการ
5. นางสาวบุษิณี	คล้า ยมนนต์	อนุกรรมการ
6. นางสาวชลดา	โกพิศดา	อนุกรรมการ
7. นายเฉลิมศักดิ์	รัตนะ	อนุกรรมการและ เลขานุการ
8. นางมนิกา	ชวนแสง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายการ เြินและ งบประมาณ

1. อาจารย์หงษ์ฟ้า	แสงชนา เทฤทธิ์	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภัสสร	เสียวไพโรจน์	อนุกรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาตี	วีระกิจ พันธ์	อนุกรรมการ
4. นายชัชวาล	พูลโณทัย	อนุกรรมการ
5. นางภาณี	รูปสม	อนุกรรมการ
6. นางขวัญจิต	เทียะณัฐ วรรณ	อนุกรรมการ
7. นางสาวสมใจ	พูนทรัพย์	อนุกรรมการและ เลขานุการ
8. นางสาวไฉญจา	เสณสวัณ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายโครงการสอนภาษาญี่ปุ่น

1. อาจารย์เสาวรีย์	โชนงมกล	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ	น้อมสวัสดิ์	อนุกรรมการ
3. อาจารย์ทัศนีย์	วรรณรวิวรรค์	อนุกรรมการ
4. อาจารย์บังศักดิ์	ขจรผดุงกิตติ	อนุกรรมการ
5. Mr. Hisao	Eguchi	อนุกรรมการ
6. Mr. Toshihiko	Kasahara	อนุกรรมการ
7. Mr. Hide	Koike	อนุกรรมการ
8. นายทรงพล	รุ่งโนรี	อนุกรรมการและ เลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายวิเคราะห์สถานการณ์ไทย-ญี่ปุ่น

1. รองศาสตราจารย์ ดร. นริศ ชัยสูตร	ทำปริญญา
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วิไลวรรณ วรรณนิสิกุล	ทำปริญญา
3. รองศาสตราจารย์วรินทร์ วุวงศ์	ประธานอนุกรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนิดา ชีมาภรณ์	อนุกรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดา วัชรวัฒนากุล	อนุกรรมการ
6. อาจารย์สุรัชชัย ธรรมทวิสิกุล	อนุกรรมการ
7. อาจารย์ทัศนีย์ วรจรรยาวงศ์	อนุกรรมการ
8. อาจารย์หงษ์ฟ้า แสงธนาพฤษ	อนุกรรมการ
9. นายชัชวาล พูลโณภิตย์	อนุกรรมการ
10. นายกิตติพงษ์ เปี่ยมปฎิภาณ	อนุกรรมการและ เลขานุการ
11. นางเนตรนภาภรณ์ เพ็ชรผึ้ง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. โครงการเงินศึกษา

โครงการเงินศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ซึ่งมีคณะกรรมการโครงการอันประกอบด้วย อาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิและสนใจด้านเงินศึกษาจากคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะกรรมการชุดปัจจุบันได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2536 ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาลินี ศิลกามิช	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จุลชีพ ชินวรรณ	กรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ นิพัทธ์ จิตรประสงค์	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ ศรีสุข ทวีธาประสิทธิ์	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน	กรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ สุคนธ์ อรุณล้ำเลิศ	กรรมการ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุพา คลังสุวรรณ	กรรมการ
8. อาจารย์ปกรณ์ สิมปบุญสรณ์	กรรมการ
9. อาจารย์ ดร. พรชัย ตระกูลวราภรณ์	กรรมการ

10. อาจารย์รสสุคนธ์ จันทร์นภา	กรรมการ
11. อาจารย์ Luan Wenhua	กรรมการ
12. อาจารย์ถาวร ลิกขโกศล	กรรมการ
13. อาจารย์สมชาย สุขะการคำ	กรรมการ
14. นายธีรवाल พูลบัณฑิตย์	กรรมการและเลขานุการ
15. นางขวัญจิต เทียบสุวรรณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
16. นายเรืองศักดิ์ เปื้อนใบ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3. โครงการเกาหลีศึกษา

โครงการเกาหลีศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการโครงการเกาหลีศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิ จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยได้รับแต่งตั้งเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2536 ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศินี วิฑูรชาติ	ประธานกรรมการ
2. ประธานหอการค้าไทย-เกาหลี	กรรมการ
3. ผู้อำนวยการสำนักงานพาณิชย์เกาหลี	กรรมการ
4. คุณมิรา คิม ประชาบาล	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ดำรงศักดิ์ ฐานดี	กรรมการ
6. รองศาสตราจารย์อรทัย ศรีสันติสุข	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์พรณี ฉัตรพลรักษ์	กรรมการ
8. รองศาสตราจารย์ชอบ เข้มกลัด	กรรมการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิษณุ สุนทรารักษ์	กรรมการ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมลลา แสงสีทอง	กรรมการ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธีร์ ศุภนิคย์	กรรมการ
12. อาจารย์ เว็วโท นกคณ ชาติประเสริฐ	กรรมการ
13. นางภาณี รูปสม	กรรมการ
14. นายธีรवाल พูลบัณฑิตย์	กรรมการและเลขานุการ
15. นางขวัญจิต เทียบสุวรรณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
16. นายเรืองศักดิ์ เปื้อนใบ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายงานวิจัยของสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาที่ดำเนินการแล้ว

งบคลัง

1. พัฒนาการของเงินศึกษาในประเทศไทย ค.ศ. 1970 - 1984 (พ.ศ. 2528)
โดย รองศาสตราจารย์ ดร. จุลชีพ ชินวรวิไล
2. การศึกษาเบื้องต้น ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น : ด้านการเมือง (พ.ศ. 2529)
โดย รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ จิตติวัฒนพงศ์
3. การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบ และแนวทางของการพัฒนาชนบทแห่งชาติในประเทศไทย และสาธารณรัฐเกาหลี (พ.ศ. 2530)
โดย รองศาสตราจารย์ ชอบ เข้มกลัด
4. ภาษาญี่ปุ่นกับความต้องการของสังคมไทยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2530)
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรินทร์ วุวงศ์
5. อิทธิพลวัฒนธรรมจีนที่มีต่อไทย (พ.ศ. 2531-2532)
โดย คุณยุทิน คล้ายมนต์
6. นโยบายสัมพันธ์สมัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน : บทเรียนและแนวโน้ม (พ.ศ. 2533)
โดย รองศาสตราจารย์ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน
7. นโยบายต่างประเทศของจีนต่อประเทศอาเซียนในยุคสังคมนิยมทันสมัยภายใต้
อิทธิพลของนายเติ้ง เสี่ยวผิง (1978-ปัจจุบัน)
โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สุรัชย์ ศิริไกร

งบเงินทุนมูลนิธิญี่ปุ่น

1. เจ็ดศตวรรษแห่งการครองอำนาจนักรบญี่ปุ่น (พ.ศ. 2531)
โดย รองศาสตราจารย์พรณี นัทรพลรักษ์
และ ดร. ปรีชา อังคาริรมย์ โชริเอะ
2. การศึกษาเปรียบเทียบระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นและ
ประเทศไทย (พ.ศ. 2531)
โดย อาจารย์วุฒิสาร ตันไชย และ อาจารย์เล็ก สมบัติ
3. งานวิจัยเกี่ยวกับญี่ปุ่นในประเทศไทย : แนวโน้มในระหว่างปี ค.ศ. 1984-1987
(พ.ศ. 2531) โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิดา สอนศรี

4. The Linkages between Manpower and Technological Development in Asia : The Case of the Electronics Industry in Japan, Korea, Taiwan and Thailand (พ.ศ. 2531)
โดย ดร. อนุภาพ ธีรลาภ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญญัติ สุรการวิทย์ และคุณประยูร เชื้อบัววัฒนา
5. กลยุทธ์ใหม่ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย-ญี่ปุ่น (พ.ศ. 2532)
โดย รองศาสตราจารย์วเรศ อุปาดิก และคณะ
6. โลกทัศน์ของคนญี่ปุ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมสมัยเฮอัน (พ.ศ. 2532)
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาวิสา ชลิตพัฒน์นงกูร
7. ความเข้าใจวิถีชีวิตและแนวคิดของชาวญี่ปุ่นจากการเรียนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยไทยในกรุงเทพฯ (พ.ศ. 2532)
โดย รองศาสตราจารย์ ดร. รัตนา ศิริพาณิชย์
8. คู่มืออธิบายไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นระดับกลางสำหรับนักศึกษาไทย (พ.ศ. 2533)
โดย อาจารย์สุมาลี แพสชะเรตตี
9. Japanese Direct Investment in Thailand
โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ แด่มบุญเลิศชัย และคณะ

หัวข้อการสัมมนาทางวิชาการระหว่างประเทศ

1. "Challenge to Thai Exports" พ.ศ. 2529
2. "Thai-Japanese Relations : Development and Future prospect" พ.ศ. 2530
3. "Toward restructuring of Division of Labor in the Asian Pacific Region" พ.ศ. 2531
4. "Cooperation in Asia-Pacific : The Roles of Japan, U.S.A., Australia, China, NICs and ASEAN" พ.ศ. 2532
5. "Japan's ODA and Asian Developing Economics" พ.ศ. 2533
6. "Japan's Role in the Transfer of Technology in ASEAN Countries" พ.ศ. 2534

7. "Thailand and Japan Economic Cooperations Indochinese States" พ.ศ. 2535
8. "Japanese International Responsibility and Contribution to Peace and Prosperity in Asia-Pacific" พ.ศ. 2536
9. "New World Order in Asia-Pacific" พ.ศ. 2537

หัวข้อการสัมมนาทางวิชาการระดับชาติ

1. "Japanese Studies in Thailand : A Trend for the 1990s" พ.ศ. 2533
2. "The Role of Japanese Economic Cooperation in Rural Development of the Northern Region of Thailand" พ.ศ. 2534
3. "The Role of Japanese Economic Cooperation in Rural Development of the Northeastern Region of Thailand" พ.ศ. 2535
4. "The Role of Japanese Economic Cooperation in Rural Development of the Southern Region of Thailand" พ.ศ. 2536
5. "New ERA of Japanese Studies in Thailand : 10 Years After the establishment of Japanese Studies Center" พ.ศ. 2537

**โครงการเอเชียศึกษา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**

**รศ.เศกสิน ศรีวัฒนบุกุลกิจ
ประธานโครงการเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**

โครงการ เอ เอเชียศึกษา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่

ความ เป้าหมาย

ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2527 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับภูมิภาคศึกษามากแล้ว โดยเฉพาะในเรื่องของชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่บริเวณพรมแดนระหว่างไทยกับพม่า ความสนใจมักจะเป็นเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมและการเคลื่อนย้ายของประชากร ขณะเดียวกันผู้ที่สนใจก็ยังมีจำนวนไม่มากนักและมักจะเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลมากกว่าจะเป็นเรื่องของสถาบัน

ในระหว่างระยะเวลาเดียวกันนี้เองที่คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับการติดต่อทางวิชาการจากมหาวิทยาลัยและสถาบันทางวิชาการในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค จึงได้รับการเยี่ยมเยียนจากฝ่ายต่าง ๆ อย่างมากมาย ทั้งจากประเทศและประเทศที่ห่างไกลออกไปบุคลากรของมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่ได้รับการศึกษาทั้งไปเรียนต่อ ทำวิจัย และดูงานในต่างประเทศต่างก็กลับมาพร้อมกับความต้องการที่จะเห็นว่าควรมีการศึกษาภูมิภาคต่าง ๆ ให้มากขึ้น

ขณะเดียวกัน ในด้านการบริหารงานของคณะสังคมศาสตร์ก็เริ่มประสบปัญหาอันสืบเนื่องมาจากการที่นักวิชาการจากต่างประเทศขอเข้ามาทำการวิจัยในภาคเหนือของไทยมากขึ้น การเข้ามาของนักวิจัยต่างประเทศ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากนักวิชาการท้องถิ่นเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้นักวิชาการท้องถิ่นได้เรียนรู้จากนักวิชาการต่างประเทศอีกด้วย

จากสาเหตุข้างต้น คณบดีของคณะสังคมศาสตร์ขณะนั้น คือ รศ. สมศักดิ์ เกียรติแก้ว จึงได้ปรึกษากับคณะจารย์ที่สนใจในเรื่องของภูมิภาคศึกษา จากนั้นได้มีการจัดตั้งหน่วยงานอันเกี่ยวภูมิภาคศึกษาขึ้นจำนวน 4 โครงการ คือ โครงการศึกษาชนกลุ่มน้อย โครงการจีนศึกษา โครงการอินเดียศึกษา และโครงการญี่ปุ่นศึกษา แต่ละโครงการก็ทำงานอิสระจากกันโดยมีการประสานงานกันในระดับของคณะเป็นสำคัญ

ผลงานทางวิชาการของแต่ละโครงการในระหว่างนั้นจะประสบความสำเร็จมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแสวงหาแหล่งทุนมาให้การสนับสนุนโครงการ การช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยนั้น มีน้อยมาก เพราะสถานภาพของโครงการเหล่านั้นเป็นเพียงหน่วยหนึ่งของคณะสังคมศาสตร์ ดังนั้นจึงไม่มีงบประมาณที่จัดให้โดยเฉพาะ ด้วยเหตุที่ต้องอาศัยแหล่งทุนจากภายนอก บางโครงการที่แหล่งทุนมีจำกัดก็ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างลำบาก ขณะที่บางโครงการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างน่าพอใจ

เนื่องจากโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จัดตั้งโดยประกาศของคณบดี และถือว่าเป็นนโยบายของคณบดีในขณะนั้น ๆ ดังนั้นระยะเวลาของการดำเนินงานของโครงการที่ทำเรื่องภูมิภาคศึกษาจึงมีวาระเท่ากับคณบดีที่แต่งตั้งคณะกรรมการของโครงการต่าง ๆ เหตุนี้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับคณะใหม่ในปี พ.ศ. 2531 จึงได้มีการทบทวนการดำเนินงานและการจัดองค์การของโครงการภูมิภาคใหม่หมด

ผลของการพิจารณา เห็นว่าการจัดองค์การแบบ เดิมมีข้อ เสียเปรียบดังนี้

1. บางโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศมากก็จะมีผลงานมาก ก่อให้เกิดการได้เปรียบอย่างเห็นได้ชัด
2. การจำกัดการศึกษาโดยระบุเป็นรายประเทศก่อให้เกิดช่องว่างของการศึกษาขึ้น เช่น ในระยะหลังๆ มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับประเทศเกาหลี และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมากขึ้น แต่คณะสังคมศาสตร์ขาดหน่วยงานที่จะมารองรับงานดังกล่าว
3. การศึกษาที่เจาะจงเฉพาะประเทศทำให้การศึกษาแคบลง เฉพาะไม่อาจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ข้ามชาติได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะบดีใหม่จึงเห็นควรปรับปรุงองค์การการศึกษามหาวิทยาลัยใหม่โดยรวมโครงการต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นมาอยู่ด้วยกันและจัดตั้งโครงการใหม่ที่เรียกว่าเอเชียศึกษาในปีพ.ศ. 2531 โดยมีภาระรับผิดชอบประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษา วิจัย ในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศในภูมิภาคเอเชีย
2. ศึกษา วิจัยบทบาทของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียในเรื่องการกำหนดนโยบายต่างประเทศตลอดจนผลกระทบของนโยบายต่างประเทศเหล่านั้นที่มีต่อประเทศไทย
3. การให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนในเรื่องประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย
4. เพื่อส่งเสริมการเรียน การสอน และการวิจัยในเรื่องของภูมิภาคศึกษาในเอเชียแก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในภาคเหนือ
5. รวบรวมข้อมูลข่าวสารของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียเพื่อใช้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาและวิจัย และใช้ประกอบการตัดสินใจของภาครัฐในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ
6. แลกเปลี่ยนทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดตั้งโครงการ เอเชียศึกษามีดังนี้

1. จะเป็นหน่วยสนับสนุนการเรียนการสอนแก่สถาบันการศึกษาให้เข้าใจในประเทศเอเชียมากขึ้น
2. จะเป็นศูนย์กลางการศึกษาเกี่ยวกับเอเชียในภาคเหนือ
3. จะเป็นศูนย์กลางความร่วมมือและภูมิภาคศึกษาในภาคเหนือ

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. งานการเรียนการสอน

1.1 โครงการเอเชียศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีส่วนผลักดัน และจัดทำหลักสูตรภูมิภาคศึกษาในระดับมหาดบัณฑิตขึ้น โดยหลักสูตรดังกล่าวจะครอบคลุมพื้นที่ 4 ประเทศคือ ไทย ลาว พม่า และจีนตอนใต้

หลักสูตรดังกล่าวเป็นการประสานงานระดับคณะโดยมีคณะที่เข้าร่วมคือ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะวิจิตรศิลป์ ขณะนี้หลักสูตรดังกล่าวถูกกำหนดไว้ในแผนการศึกษาฉบับที่ 7 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้วและอยู่ระหว่างการร่างหลักสูตรโดยคาดว่าจะประกาศใช้หลักสูตรในปีการศึกษา พ.ศ. 2538

1.2 โครงการเอเชียศึกษาได้สนับสนุนการเรียนการสอนของคณะต่างๆในกรณีพิเศษเป็นครั้งคราว โดยการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะด้านมาช่วยการสอนของอาจารย์ประจำ เช่น ปีการศึกษา พ.ศ. 2536-2537 ได้อาจารย์จากมหาวิทยาลัย Niigata จำนวน 1 ท่าน และจากมหาวิทยาลัย Kobe จำนวน 1 ท่าน มาเป็นอาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยและได้เชิญที่ปรึกษาสาธารณสุขของสหประชาชาติที่ประจำอยู่ที่ประเทศกัมพูชามาบรรยายพิเศษแก่นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์อีกด้วยเป็นต้น

2. การเผยแพร่ทางวิชาการ

โครงการเอเชียศึกษา ได้จัดทำจุลสารเพื่อแจกจ่ายแก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยไม่คิดมูลค่า โดยทั่วไปจะจัดทำเดือนละฉบับ ในแต่ละฉบับจะมีบทความประมาณ 3 เรื่อง

3. การประชุมสัมมนา

โครงการเอเชียศึกษาได้มีการจัดสัมมนาประจำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง หัวข้อที่สัมมนา เช่น ความร่วมมือในภูมิภาคสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงการลุ่มน้ำโขง และนโยบายต่างประเทศของอินเดีย เป็นต้น

4. การวิจัย

การวิจัยจะมีเป็นครั้งคราวโดยขึ้นกับความช่วยเหลือที่ได้รับ ผลงานวิจัยที่ผ่านมาได้แก่ เรื่อง การเปรียบเทียบการปฏิรูปที่ดินของไทยและญี่ปุ่น ความช่วยเหลือของต่างประเทศต่อไทย เป็นต้น

การดำเนินงาน

ปัจจุบันโครงการเอเชียศึกษามีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่การดำเนินงานนั้นเป็นการประสานงานกับคณะและหน่วยงานต่าง ๆ ทุกหน่วยของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยยังไม่มีหน่วยงานทํานองนี้เกิดขึ้น ดังนั้นโครงการเอเชียศึกษาจึงเป็นศูนย์กลางการประสานงานในเรื่องภูมิภาคศึกษาในขณะนี้

แหล่งทุน

ทุนในการดำเนินงานแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ทุนดำเนินงานประจำ โดยการสนับสนุนจากคณะสังคมศาสตร์
2. ทุนการจัดประชุมสัมมนา โดยปกติคณะสังคมศาสตร์จะมีทุนให้จัดสัมมนาปีละ 2 ครั้ง
3. ทุนวิจัย ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งเงินทุนภายนอก

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาสำคัญของการพัฒนาโครงการเอเชียศึกษาคือเรื่องแหล่งทุนของการทำวิจัยที่ต้องอาศัยจากแหล่งทุนภายนอกที่ไม่แน่นอน

ข้อได้เปรียบและศักยภาพ

โครงการเอเชียศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคใกล้พรมแดนของหลายประเทศ มีความคุ้นเคยกับประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนภาษาของประชาชนในภูมิภาคนี้เป็นอย่างดี

แหล่งทุน

1. Japan Foundation

- 1.1 การวิจัย เรื่องกฎหมายและการบริหารสิ่งแวดล้อมของไทยและญี่ปุ่น (พ.ศ. 2535-2536)

หัวหน้าโครงการ นายเศกสิน ศรีวัฒนากุลกิจ

1.2 การสัมมนา

- 1.2.1 การบริหารงานแบบญี่ปุ่น (2530)

- 1.2.2 ความร่วมมือโครงการแม่น้ำโขง

- 1.2.3 พัฒนาการเมืองสมัยเมจิ (2535)

1.3 ผู้เชี่ยวชาญ

- 1.3.1 Prof. Yasuyuki Sato (2536)

- 1.3.2 Prof. Kitahara (2537)

2. Hitachi

- 2.1 การวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบการปฏิรูปที่ดินไทยกับญี่ปุ่น (2529-2530)
หัวหน้าโครงการ ดร. โกสุมภ์ สายจันทร์

3. Asia Foundation

- 3.1 การสัมมนา เรื่องพม่าศึกษา (2533)

4. เงินรายได้มหาวิทยาลัยร่วมกับสถาบันอื่น ๆ

4.1 การสัมมนา

- 4.1.1 สัมมนาเศรษฐกิจ (2535)
4.1.2 ไทย-ลาว : ความสัมพันธ์ที่ควรสานต่อ (2535)
4.1.3 ความสัมพันธ์ไทย-อินเดีย (2536)
4.1.4 ODA ในภาคเหนือ (2535) ร่วมกับธรรมศาสตร์

4.2 การอภิปราย

- 4.2.1 กระทรวงต่างประเทศพบประชาชน (2536) ร่วมกับศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

ทรัพยากรด้านอินโดจีนศึกษา พัฒนาการ โครงสร้างและกิจกรรม

**ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน
บริษัท ผู้จัดการ (มหาชน) จำกัด**

ทรัพยากรด้านอินโดจีนศึกษา พัฒนาการ โครงสร้างและกิจกรรม

ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน

บริษัท ผู้จัดการ (มหาชน) จำกัด

ภูมิหลัง

กระแสความตื่นตัวต่อการเปิดประเทศในกลุ่มอินโดจีนเกิดขึ้นอย่างจริงจังนับแต่ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ประกาศนโยบาย แปรสนามรบให้เป็นตลาดการค้า ไม่ว่าจะเป็นซอพลเอกชาติชายเป็นการส่วนตัวหรือไม่ก็ตาม แต่ต้องยอมรับว่า แนวทางดังกล่าวได้ปลูกกระแสความสนใจของคนทั่วไปและโดยเฉพาะอย่างยิ่งวงการสื่อสารมวลชนในประเทศไทยอย่างจริงจัง

แน่นอนที่เดิวก่อนหน้านี้จะต้องยกเครดิตให้กับหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในประเทศไทย ที่ได้เสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีนต่อเนื่องเสมอมา แต่โดยรวมแล้วยังเป็นการนำเสนอปัญหาเฉพาะบางประการในอินโดจีน เช่นปัญหากัมพูชา และหากไม่นับผู้สื่อข่าวไทยจำนวนหนึ่งซึ่งได้รับการยอมรับนับถือในการนำเสนอข่าวแล้ว ข่าวสารข้อมูลส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านของไทยล้วนแล้วแต่มาจากผู้สื่อข่าวและสำนักข่าวตะวันตกเสียเป็นส่วนใหญ่

แต่ภายหลังจากปี 2531 เป็นต้นมาความสนใจในประเทศเพื่อนบ้านได้ขยายออกไปในหลายมิติ ไม่จำกัดเฉพาะการเมืองและความมั่นคง หากแต่อย่างน้อยที่สุดได้มุ่งไปที่เรื่องเศรษฐกิจและธุรกิจกันมากขึ้น และในระยะหลังๆ ก็ก้าวลึกไปในประเด็นทางศิลปวัฒนธรรม ก่อนหน้านั้นเพียง 2-3 ปีคนในสังคมไทยไม่สามารถจะจินตนาการได้เลยว่า ประเทศในกลุ่มอินโดจีนเป็นพื้นที่ซึ่งสามารถสร้างความร่ำรวยให้ใครได้ แต่ในที่สุดก็เป็นจริงขึ้นมาได้นักลงทุนไทยจำนวนไม่น้อยประสบความสำเร็จในทางธุรกิจ

จนถึงสิ้นปีที่ผ่านมา การลงทุนของไทยมากเป็นอันดับหนึ่งในลาว ด้วยมูลค่า 198 ล้านดอลลาร์สหรัฐมากเป็นอันดับ 12 ในเวียดนาม มูลค่า 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในพม่าก็เช่นกันการลงทุนของไทยมากเป็นอันดับหนึ่งด้วยมูลค่าการลงทุน 211 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนในกัมพูชามิ่ว่าจะยังมีปัญหาอยู่มากแต่การลงทุนของไทยก็ยังคงมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งที่เป็นทางการและที่ไม่เป็นทางการไม่สามารถเก็บรวบรวมสถิติได้

ในสถานการณ์เช่นนี้สื่อมวลชนของไทย โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ภาษาไทยเริ่มเอาใจจริงเอาใจกับการนำเสนอข่าวสารและข้อมูลว่าด้วยเรื่องอินโดจีนมากขึ้น ส่วนใหญ่แล้วหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจดูเหมือนจะมีหน้าที่ที่เอาใจจริงเอาใจมากกว่า จะเสาะสืกลงไปในรายละเอียดมากกว่า และพยายามให้ภาพการเคลื่อนไหวทางธุรกิจของไทยในอินโดจีนกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ทว่านับแต่การเริ่มต้นนำเสนอเรื่องราวว่าด้วยประเทศอินโดจีน กระทั่งปัจจุบันความรู้เรื่องราวของประเทศอินโดจีนในสังคมไทยยังไม่ได้ลึกซึ้งเท่าใดนัก วงการสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่ยังคงวนเวียนอยู่กับการแสวงหาข้อมูลจาก "แหล่งข่าว" ซึ่งเป็น "คนไทย" ไม่ว่าจะเป็นนักลงข่าวชาวไทย เจ้าหน้าที่ทางการรัฐไทย มีจำนวนน้อยที่จะมุ่งแสวงหาข่าวสาร ข้อมูลจากแหล่งชั้นต้น ข้อมูลที่ได้จึงประกอบไปด้วยอคติ "แบบไทย" เสียมากกว่าจะเป็น "สภาพการณ์" อันแท้จริงของสังคมอินโดจีน

ดังนั้นสิ่งที่ปรากฏในสื่อมวลชนของไทยจำนวนไม่น้อยที่นำเสนอในลักษณะที่ผิดไปจากความเป็นจริง หรือในหลายกรณีนำเสนอขึ้นมาจากพื้นฐานของความรู้อันจำกัดอย่างยิ่งเกี่ยวกับประเทศในอินโดจีน ยกตัวอย่าง เช่น ในเนื้อหาและถ้อยความที่กล่าวกันว่า ประเทศในอินโดจีนยังไม่สามารถพัฒนากฎหมายรองรับการลงทุนได้ดีพอ แต่น้อยรายที่จะบอกได้ในรายละเอียดว่า จุดบกพร่องอยู่ตรงไหน และบนความบกพร่องในสายตาของนักลงทุนไทยนั้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศในอินโดจีนเพียงใด

ทั้งหมดนี้ยังไม่มีการอ่านชื่อผู้นำของประเทศเพื่อนบ้านผิดๆ และผิดมาโดยตลอด โดยไม่มีความริเริ่ม จะแก้ไขใด ๆ ทั้งสิ้น และยังไม่มีการตั้งข้อสงสัยที่ออกไปในทางถูกต้องแคลนเพื่อนบ้านของบรรดาสื่อมวลชนไทยทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรียกลาวว่า "อ้ายน้อง" เรียกเวียตนามว่า "ญวน" แทนชาวกัมพูชาว่า "หลานพระยาละแวก" ถ้อยคำเหล่านี้เคยถูกใช้อย่างมีเจตนา แต่ปัจจุบันใช้กันอย่างไม่มีเจตนาเพราะความเข้าใจต่อๆกันมารุ่นต่อรุ่น ว่านั่นเป็น คำที่แทนกันได้

ในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สื่อมวลชนของไทยอาจจะไม่สามารถข้ามพ้นปรากฏการณ์ของความไม่รู้เกี่ยวกับ ประเทศเพื่อนบ้านไปได้เลยก็เป็นได้ เนื่องจากประการแรก ยังไม่มีการลงทุนเพื่อสร้างภูมิความรู้เกี่ยวกับ ประเทศเพื่อนบ้านกันอย่างจริงจัง ประการที่สองแม้จะมีการลงทุน แต่อาจจะไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะสร้าง องค์ความรู้ว่าด้วยประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบและมีความเคารพในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่จริง

ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน

ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน ตั้งขึ้นมาด้วยวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขข้อบกพร่องจำกัดของภูมิความรู้ของสื่อมวลชน ในเครือบริษัท ผู้จัดการ ว่าด้วยเพื่อนบ้านในอินโดจีน ซึ่งกินความถึงพม่าและจีนตอนใต้ ขอบเขตของงาน จะครอบคลุมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ ธุรกิจ สังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ลักษณะของการทำงาน แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

- 1) ฝ่ายข่าว
- 2) ฝ่ายข้อมูล

1) ฝ่ายข่าว ลักษณะการทำงานเป็นไปตามการทำงานข่าวในความหมายของสื่อมวลชนทั่วไปคือ ติดตาม กระแสความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่เป้าหมายอันได้แก่ 3 ประเทศในอินโดจีน พม่า และ จีนตอนใต้ ในขอบเขต ที่ได้กล่าวมาข้างต้นคือ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

กิจกรรมอันสำคัญของส่วนงานนี้คือการผลิตข่าวสารเพื่อออกเผยแพร่ในสื่อสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมิได้อยู่ในเครือบริษัทผู้จัดการทั้งหมด อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ ผู้จัดการรายวัน ผู้จัดการรายสัปดาห์ ผู้จัดการรายเดือน The Manager Magazine ภาษาอังกฤษรายเดือน และโครงการวิทยุผู้จัดการคลื่น FM 97.5

การจัดโครงสร้างการทำงานของส่วนนี้จะแบ่งพื้นที่ตามประเทศเป้าหมายคือ เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า และจีนตอนใต้ มีผู้สื่อข่าวรับผิดชอบพื้นที่ละ 1 คน นอกจากนี้ก็จะมีผู้สื่อข่าวอีกจำนวนหนึ่งรับผิดชอบ พื้นที่บริเวณชายแดนระหว่าง ไทยและ เพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกัน

แม้ว่าขอบเขตของการทำงานจะครอบคลุมในเกือบจะทุกด้าน แต่ทว่าโดยบุคคลิกของสื่อที่อยู่ในเครือบริษัทผู้จัดการจะเน้นหนักไปที่ธุรกิจและเศรษฐกิจ ดังนั้นกระแสข่าวส่วนใหญ่แล้วจะออกมาในท่วงท่าของธุรกิจและเศรษฐกิจในอินโดจีนเสียเป็นส่วนใหญ่ ประเด็นอื่น ๆ หากจะบ้างแต่ไม่สามารถทำได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง เนื่องจากผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ฝึกฝน ความรู้ ความชำนาญทางเศรษฐกิจ และ ธุรกิจ มากกว่าเรื่องทางการเมือง และสังคม วัฒนธรรม

2) ฝ่ายข้อมูล เป็นฝ่ายที่สร้างขึ้นมาก็เพื่อเป็นฐานอันสำคัญของการผลิตข่าวสาร เพื่อลดขีดจำกัดของภูมิรู้ของผู้สื่อข่าวที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ ฝ่ายข้อมูลจะจัดเก็บพื้นฐานและภูมิหลังของ "ตัวละคร" และ "เรื่องราว" ที่อยู่ในกระแสข่าวและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อนบ้าน

สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นกิจวัตรอันสม่ำเสมอของวงการสื่อสารมวลชนไทยในปัจจุบันคือ ผู้สื่อข่าวซึ่งมีประสบการณ์มาก ๆ มักจะมี "ภูมิรู้" อันเกิดจากประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ แต่ทว่าภูมิรู้เช่นนั้นไม่อาจจะถ่ายทอดออกมาในรายงานข่าวได้ทุกรณีไป ยิ่งเป็นไปไม่ได้สำหรับการถ่ายทอดสู่ผู้สื่อข่าวรุ่นหลังๆ

ทางแก้ไขคือสร้างฐานข้อมูลที่เป็นระบบและสะดวกในการใช้งานขึ้นมา เพื่อให้ "ผู้สื่อข่าว" สามารถเข้าถึงและนำมาใช้อ้างอิงในการรายงานข่าวได้

ฐานข้อมูลซึ่งศูนย์ข้อมูลอินโดจีนสร้างขึ้นมาจากแฟ้มข่าวซึ่งเก็บรวบรวมจากสิ่งพิมพ์ทั้งในประเทศไทย ประเทศอินโดจีน และ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้ผลิตข่าวสาร ข้อมูล เกี่ยวกับอินโดจีน นอกจากนี้จะมีเอกสารชั้นต้นที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นประกาศ ตั๋วบทกฎหมาย แถลงการณ์ร่วม สถิติที่จัดทำโดยหน่วยงานของประเทศในอินโดจีน เช่น สถิติการลงทุณต่างประเทศจาก คณะกรรมการแห่งรัฐว่าด้วยความร่วมมือและการลงทุนของเวียดนาม สำนักงานคณะกรรมการวางแผนและพัฒนาเศรษฐกิจของสหภาพเวียดนาม คณะกรรมการแผนงานและความร่วมมือของลาว เป็นต้น

ข้อมูลเหล่านี้จะถูกจัดหมวดหมู่ใหม่และ จัดเก็บเข้าฐานข้อมูลซึ่งมีอยู่ 2 ระบบคือ

- 1) Hard Sheet Database คือฐานข้อมูลที่เก็บข้อมูลในรูปแบบของเอกสาร ซึ่งในฐานนี้หมายรวมถึงแฟ้มข่าว เอกสารชั้นต้น หนังสือ ตั๋วบทกฎหมาย ประกาศที่สำคัญ
- 2) Electronic Database คือการเก็บข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ องค์ประกอบสำคัญของฐานข้อมูลนี้คือ ประวัติบุคคล Profile ของบริษัทที่มีการลงทุนในประเทศอินโดจีน รวมทั้งบทคัดย่อเรื่องสำคัญจากแฟ้มข่าว

ในอนาคตศูนย์ข้อมูลอินโดจีน พยายามจะลดขนาดของฐานข้อมูลเอกสารลงให้เข้ามาอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและการค้นหา รวมทั้งเพื่อการเชื่อมโยงกับเครือข่ายฐานข้อมูลที่ได้สร้างขึ้นในประเทศเป้าหมายอีกด้วย

ปัญหาและข้อจำกัด

แน่นอนทีเดียว บริษัทผู้จัดการมีศักยภาพมากพอที่จะลงทุนทางด้าน Hardware แต่ปัญหาของการสร้าง "ภูมิรู้" เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนกลับมิได้อยู่ที่เงินทุนเป็นสำคัญ หากแต่ "บุคลากร" ซึ่งถือเป็น Software

เป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่า และการลงทุนทางด้านนี้เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก บางครั้งการลงทุนอาจจะไม่สามารถแสดงผลออกมาให้ผู้ลงทุนพอใจได้ด้วยซ้ำไป

ศูนย์ข้อมูลอินโดจีนมี ผู้สื่อข่าว ที่มีความตั้งใจจริงในการแสวงหา ข่าวสารและข้อมูล มาเผยแพร่ต่อสังคมไทย และพวกเขาเหล่านี้ก็มีทัศนคติที่ดีในการแสวงหาข้อเท็จจริงมานำเสนอ แต่ทว่า "ผู้สื่อข่าวมือดี" มิได้อุปถัมภ์ตัวเอง ได้โดยธรรมชาติ หากแต่ต้องอาศัยการฝึกฝนและทำงานหนักชั่วระยะ เวลาหนึ่งสำหรับผู้สื่อข่าวคนหนึ่งแล้ว การเสาะแสวงหาแหล่งข่าวเป็นเรื่องที่ยาก การรักษาแหล่งข่าวเอาไว้ยากยิ่งกว่า แต่การทำให้แหล่งข่าวยอมรับความจริงทั้งหมด นั้นเป็นเรื่องที่ยากที่สุด

ท่านทั้งหลายอาจจะเคยได้ยินผู้สื่อข่าวที่ทำงานในอินโดจีนบุกเบิกเอเชียวิตเข้าแลก ทุกวันนี้พวกเขาหากไม่มีการ ก็ผันร้ายต่าง ๆ นานา หรืออย่างดึกดึลวิลาทความหลังครั้งสงครามอินโดจีนอีกครั้ง พวกเขาเกือบจะทั้งหมดกลับไปเป็นอนักมูซาเมื่อมีการเลือกตั้งครั้งประ วัติศาสตร์ แนนอนสิ่งที่ยากฎเบื้องหน้า คือ อินโดจีนที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกินความคาดหมาย

วิถีทางที่ผู้สื่อข่าวมืออาชีพยุคใหม่จะต้องทำกันคือ ศึกษาเรื่องราวทั้งหมดที่มีอยู่ก่อนเพื่อเป็นฐานในการเข้าหาความจริงอย่างใหม่ ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน ตั้งมาเป็นเวลา 3 ปี ผู้สื่อข่าวเกือบจะทั้งหมดจะเริ่มงานด้านอินโดจีนพร้อม ๆ กับการถือกำเนิดขึ้นของหน่วยงานนี้เช่นกัน มือดีผู้สื่อข่าวยุคสุดท้ายสงครามอินโดจีนเป็นที่ปรึกษาแต่เขาทำอะไรให้ไม่มากไปกว่านั่งบนเบาะมือการทำงานของคนรุ่นใหม่ไปวัน ๆ เท่านั้น

แนวทางเดียวที่จะสร้างบุคคลากรที่ประ สาสีภาพทางด้านนี้คือ อาศัยเวลาเพื่อการเรียนรู้ท่ามกลางการปฏิบัติหน้าที่จริง เป็นเรื่องที่ผัดผ่อนเกิน ไม่ที่จะคาดหวังว่าสถาบันการศึกษาจะสามารถฝึกอบรมบุคคลากรที่เชี่ยวชาญกิจการประเทศเพื่อนบ้านได้ ศูนย์ข้อมูลอินโดจีน มีผู้สื่อข่าวที่สำเร็จการศึกษาจากหลายสาขา ทั้งนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ อักษรศาสตร์ วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน หรือแม้แต่วิศวศาสตร์สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากสถาบันการศึกษาระดับของประเทศไทย

สิ่งที่พวกเขาจะต้องมาเริ่มต้นใหม่เหมือนกันหมดคือ อ่านประ วัติศาสตร์ประเทศเพื่อนบ้าน ศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจทำความเข้าใจกับสถานการณ์ทางการเมืองของเพื่อนบ้าน รวมทั้งเก็บรวบรวมประ วัติผู้นำทางการเมืองที่สำคัญในอินโดจีน ศึกษาความซับซ้อนของปัญหาชนกลุ่มน้อยและการต่อสู้ของพวกเขาด้วยความเคารพทำความเข้าใจกับการเคลื่อนย้ายของทุนและ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เรียนรู้บุคลิกของธุรกิจเฉพาะบางประเภท เช่น ไทรคมนาคน การบิน ตลาดทุน ตลาดเงิน เรียนรู้กฎหมายและระบบกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน ติดตามความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆของโลกที่กำลังจะมาเยือนประเทศในอินโดจีน โดยไม่ยึดติดกับกรอบ แนวทางหรือทฤษฎีใด ๆ ทั้งสิ้น

ผู้สื่อข่าวอาจจะมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่พวกเขามักไม่รู้ภาษาถิ่นในประเทศอินโดจีนดีพอที่จะสื่อสารได้โดยไม่ติดขัด และคงจะไม่กล่าวด้วยซ้ำไปว่าพวกเขาเข้าใจวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อยมาก

ท่านเองเดียวกัน บุคคลากร ผู้จัดการกับระบบข้อมูล ไม่เพียงต้องอาศัยความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประเทศเป้าหมายและประเด็นของเรื่องทั้งหมดเท่านั้น หากแต่ยังจะต้องมีความเชี่ยวชาญในการสร้างฐานข้อมูลบนเทคโนโลยีสมัยใหม่อีกด้วย ยิ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และมีให้เลือกใช้ได้อย่าง

ไม่จำกัด คนที่มีความเชี่ยวชาญอย่างมากเท่านั้นที่สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถป้องกันสภาพของการมี "เฟอร์นิเจอร์กันสมัยเพื่อเก็บบะไว้ในสำนักงาน" ศูนย์ข้อมูลอันไฉฉินใช้เวลาเกือบ 2 ปีเพื่อศึกษา และทดลองระบบฐานข้อมูล จากการประเมินในขั้นต้นปัจจุบันพบว่ายังไม่สามารถหาระบบที่เหมาะสมในการสร้างฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ที่สมบูรณ์แบบได้

ปัญหาที่พบเสมอคือ บุคคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ไม่มีความเข้าใจในเรื่องเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ในทำนองเดียวกัน บุคคลากรที่ชำนาญเกี่ยวกับเนื้อหาของข้อมูล ไม่มีความชำนาญเกี่ยวกับการเลือกใช้เทคโนโลยี การหาจุดร่วมระหว่างสองสิ่งนี้เป็นเรื่องที่ยังเกิดขึ้นไม่ได้ยากในสภาพแวดล้อมและระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบัน

ศูนย์อินโดจีนศึกษา มศว. มหาสารคาม พัฒนาการ โครงสร้างและกิจกรรม

จรรก นันทจักร์
ประธานศูนย์อินโดจีนศึกษา มศว.มหาสารคาม

ศูนย์อินโดจีนศึกษา มศว มหาสารคาม : พัฒนาการ โครงสร้าง และกิจกรรม

อรรถ นันทจักร์

ประธานศูนย์อินโดจีนศึกษา

มศว มหาสารคาม

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงอินโดจีนศึกษาในปัจจุบัน จะว่าไปแล้วความคิดดังกล่าวหาใช่เรื่องใหม่เลย เพราะภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติ การเผชิญหน้ากันระหว่างโลกทุนนิยมกับโลกสังคมนิยม เริ่มชัดเจนและรุนแรงมากยิ่งขึ้น และเขตที่ถูกขนานนามว่า "อินโดจีน" ก็ดูจะคล้ายกับเป็นสมรภูมิ ทดสอบอำนาจของมหาอำนาจทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีอเมริกาและรัสเซียเป็นผู้นำ

ดังนั้นในยุคเริ่มต้นของการเผชิญหน้ากันที่เรารู้จักในชื่อของ "สงครามเย็น" ภูมิภาคนี้จึง ได้รับความสนใจอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากในอเมริกาเองมีการตั้ง "ศูนย์ศึกษาอินโดจีน" ขึ้น อย่างมากมายตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน และในส่วนของรัสเซียเองก็มีและ สร้างผู้เชี่ยวชาญด้านอินโดจีนศึกษามาฝังตัวอยู่ในเวียดนามและลาวอย่างมากมาย

จากที่กล่าวมานั้นคือพัฒนาการของอินโดจีนร่วม 3 ทศวรรษ ซึ่งสามารถมองเห็นจุดร่วม ของความสนใจต่อดินแดนดังกล่าวว่ามีจุดหมายหลักก็คือ "การสงคราม" ดังนั้นคงจะปฏิเสธไม่ได้ ว่านั่นคือการทำงานเฉพาะกิจเพื่อตอบสนองการทำลายล้างที่บ้าคลั่ง

จะอย่างไรก็ตามประสบการณ์ที่เจ็บปวดคงจะเป็นบทเรียนทางประวัติศาสตร์ที่งดงามของ มวลมนุษยชาติที่ชอบทำลายล้างและเราคงต้องจดจำ และไม่มุ่งหวังให้ประสบการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น อีกในดินแดนผืนนี้ การมองภาพของดินแดนที่ถูกขนานนามว่าอินโดจีนเมื่อ 30 ปีก่อน น่าจะเป็นสิ่ง ขำขันทางความคิดของปัจจุบันไปแล้ว เพราะเรามุ่งหวังและเฝ้าหาสันติภาพมากกว่าสงคราม

เมื่อถึงตรงนี้ คำถามที่ต้องถามเพื่อตั้งเป็นโจทย์ทางประวัติศาสตร์ก็คือ อะไรคือภาพของ อินโดจีนในปัจจุบัน

และก่อนที่จะกล่าวถึงคำถามดังกล่าวข้างต้น สิ่งหนึ่งที่ต้องสร้างความชัดเจนร่วมกันก่อนก็คือ ดินแดนแถบนี้เป็นดินแดนที่เกิดขึ้นตามความหมายที่มีนัยยะทางการเมืองเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงอาจยุ่งยากหากจะต้องหาจุดร่วมว่าอะไรคืออินโดจีน เพราะปกติเราก็เข้าใจดีว่าอินโดจีนก็คือ ประเทศที่อยู่ระหว่างอิทธิพลทางวัฒนธรรมของอินเดียกับจีน ดังนั้นภาพที่เห็นชัดเจนก็คือ ดินแดนนั้นจะมีประเทศเวียดนาม สปป.ลาว และกัมพูชา แต่ในความเป็นจริงแล้วสุวรรณภูมิทั้งหมดน่าจะอยู่ในความหมายดังกล่าวด้วย

จากการสร้างรหัสทางภาษาและการรับรู้ "อย่างการเมือง" "ในดินแดนแถบนี้ในระยะแรก หากเราจะมองว่านั่นคือความผิดพลาดก็คงไม่ใช่ปัญหาถกเถียง เพราะนั่นคือ ความเห็นชอบของบุคคลมีแต่ในความรู้สึกร่วมของคนปัจจุบัน เราเองจะมาสร้างรหัสทางภาษาและสร้างประวัติศาสตร์ของการรับรู้ร่วมกันใหม่ เพราะดินแดนแถบนี้ได้เคยเป็นดินแดนที่สงบสุขและร่มเย็นมาโดยตลอด หากเราจะมาสร้างความผูกพันของคนในแถบอินโดจีนโดยอาศัย "วัฒนธรรม" ที่เคยใกล้ชิดกัน มาเป็นสายหลักของความสัมพันธ์ สันติภาพและภราดรภาพคงจะไม่ไกลเกินเอื้อมของคนยุคนี้

ดังนั้นจากคำถามข้างต้น คงสามารถตอบได้อย่างชัดเจนว่าอินโดจีนในความหมายปัจจุบันก็คือดินแดนที่มีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้งทั้งในสายเลือดและวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าบางครั้งอาจจะมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันบ้าง นั่นก็คือ พัฒนาการของสังคมที่อยู่ร่วมกัน และหากเราไม่เปิดกว้างในการที่จะเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปพร้อม ๆ กัน โอกาสที่จะสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันก็คงจะต้องใช้เวลามากยิ่งขึ้น

และในปัจจุบันในฐานะที่เขามารับผิดชอบงานด้านอินโดจีนศึกษาในระยะเริ่มต้น ก็คงได้แต่หวังว่าภาคอีสานน่าจะเป็นประตูของอินโดจีนที่ต้องเปิดกว้าง และรอรับการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันกับกลุ่มประเทศในอินโดจีนในทุก ๆ ด้าน และขอย้ำในจุดยืนอันเด่นชัดของศูนย์อินโดจีนศึกษาอีกครั้งว่า "เราพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้า และแลกเปลี่ยนผู้รู้ด้านอินโดจีนศึกษาต่อไป"

"ภายใต้ปรัชญาของเราที่ว่า วัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์สันติภาพ บนแผ่นดิน...อินโดจีน"

อนึ่ง ในการนำเสนอครั้งนี้ จะตั้งอยู่บนกรอบความคิดเป็น 4 ประการ คือ

1. พัฒนาการของศูนย์อินโดจีนศึกษา มศว มหาสารคาม
2. สถานภาพขององค์กร
3. กิจกรรมที่ดำเนินไปแล้วและกำลังดำเนินการ
4. ปัญหาและอุปสรรค

1. พัฒนาการของศูนย์อินโดจีนศึกษา มศว มหาสารคาม

เมื่อกล่าวถึงพัฒนาการของศูนย์อินโดจีนศึกษาที่ มศว มหาสารคาม ปัจจุบันคงกล่าวได้ว่าการก่อร่างสร้างตัวของศูนย์ฯ ดังกล่าวนั้นได้อาศัยพัฒนาการขององค์กรต่าง ๆ อย่างมากมายและอย่างต่อเนื่อง โดยความสืบเนื่องดังกล่าวนี้เริ่มมาจากความสนใจของ "กลุ่มผู้สนใจอีสานคดีศึกษา" ที่เกิดขึ้นโดยครู-อาจารย์ที่สนใจเฉพาะด้านวรรณกรรมในจังหวัดยโสธรและอำเภอนานาจเจริญ ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ปี 2528 โดยการเริ่มต้นนั้นเราได้เสนอโครงการ "อารยธรรมลุ่มแม่น้ำโขง" ผ่านท่านศรีชนะ ศรีसान ซึ่งเป็นประธานมิตรภาพลาว-ไทย คนแรกของ สปป.ลาว และท่านได้รับโครงการดังกล่าว และเห็นควรสนับสนุน และหลังจากนั้นไม่นานท่านก็ได้มารับตำแหน่งประธานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์สังคม (The Committee of Social Sciences R.P.D.L.) แห่ง สปป.ลาว

ความสัมพันธ์ระยะดังกล่าวยิ่งแนบแน่นขึ้นอย่างยิ่ง เพราะเราได้สร้างโครงการต่าง ๆ ร่วมกันอย่างมากมาย ภายใต้อุปใหญ่คือโครงการ "อารยธรรมลุ่มแม่น้ำโขง" จะอย่างไรก็ตาม คงต้องย้ำอีกครั้งหนึ่งตรงนี้ว่าการเริ่มโครงการทั้งหลายทั้งปวงนั้นเป็นการเปิดประเด็นของการร่วมมือเยี่ยงสามัญชน ความใกล้ชิด ความเป็นพี่เป็นน้องที่มี "ภาษาปากเว้า" อย่างเดียวกัน เท่านั้นเองที่ทำให้เรามุ่งที่จะสร้างสรรค์ความร่วมมือดังกล่าว

ภายหลังจากได้ทำโครงการร่วมกับคณะกรรมการวิทยาศาสตร์สังคมแห่ง สปป.ลาว ไปได้ระยะหนึ่ง เราก็ได้สัมพันธ์กับกลุ่มนักเขียนและผู้สื่อข่าวของ สปป.ลาว และผลงานตรงจุดดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เราสามารถจัดการสัมมนาทางวิชาการขึ้นที่ สปป.ลาว ได้เป็นครั้งแรกในรอบ 15 ปี หลังการปฏิวัติ ปี 2518 (1975) โดยโครงการดังกล่าวพวกเราได้เดินทางเข้าร่วมและเสนอผลงานในหัวข้อ "มหาสิลา วีระวงศ์ : วิถีชีวิตและผลงาน" ขึ้นที่สโมสรหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ กำนทงนครเวียงจันทน์ในเดือนเมษายน 2531

ภายหลังจากโครงการสำเร็จเราก็ได้จัดโครงการสัมมนาร่วมไทย-ลาวอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการพบกันของนักเขียนสองฝั่งโขง และวรรณกรรมสองฝั่งโขงขึ้นที่จังหวัดชัยภูมิและโครงการดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดโครงการสัมมนาเรื่อง "วรรณกรรมสองฝั่งโขง" ที่จังหวัดขอนแก่น ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม 2537 โดย ทพ.ฯ ร.ม.ช.กระทรวงศึกษาธิการ (นายอดิศร เพียงเกษ) ในการทำโครงการหลาย ๆ ครั้งดังกล่าวข้างต้นเราได้รับความร่วมมืออย่างดีจากพ่อค้าคหบดี นักการเมืองท้องถิ่นและสื่อมวลชนท้องถิ่น ในการสนับสนุน โดยเราไม่ได้ขอเป็นตัวแทน แต่เราจะบอกกล่าวที่เราทำอะไรและต้องการอะไร และขอให้จัดให้ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ที่ทำให้เราคิดถึงลงลึกในความเป็นลาว-ไทย ทั้งในแง่ของการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนนั้นได้เริ่มเห็นผลชัดเจนเมื่อพวกเราเริ่มก่อตั้งสโมสรนักเขียนภาคอีสานและทางฝ่ายนักเขียนลาวได้ก่อตั้งสมาคมนักประพันธ์ลาว เพราะในส่วนดังกล่าวมันเป็นการเปิดประตูทางวิชาการด้านต่าง ๆ สู่ลาวอย่างชัดเจน จนอาจกล่าวได้ว่าด้วยการเริ่มต้นธรรมดาอย่างพวกพ้องนี้เองที่ทำให้เราพัฒนาการเป็นความร่วมมือในแขนงต่าง ๆ ในระยะต่อมา

จากความสัมพันธ์แบบชาวบ้านสู่ระบบราชการ

เมื่อความชัดเจนในด้านความสัมพันธ์ได้เป็นที่ประจักษ์แล้ว แนวทางความร่วมมือในภาคของนโยบายและหลักการที่มีกฎหมายรองรับก็น่าจะเกิดขึ้นเพราะจะว่าไปแล้วในการเริ่มต้นงานในระยะแรกเราก่อนข้างยึดอันในความเป็นองค์กรเถื่อนในทัศนะของระบบราชการ เราจะทำอะไร เริ่มอะไรดูจะเป็นเป้าสายตาของการเคลื่อนไหวทั้งสิ้น แต่สิ่งที่ทำให้พวกเราพยายามผลักดันองค์กรเถื่อนให้เป็นองค์กรที่มีระบบราชการรองรับก็เพราะทุกครั้งที่เราพบปะกันเพื่อนพ้องนักวิชาการองค์กรเอกชนทั้งไทยและเทศ ส่วนใหญ่ก็มักจะถามว่าการทำงานเรามีหน่วยงานอะไรรองรับไหม? ในเบื้องต้นเราเองก็คงต้องยอมรับว่าการรวมตัวในเบื้องต้นนั้นหลวมมาก ดังนั้นเมื่อมีโอกาสสร้างองค์กรที่มีราชการรองรับเราจึงต้องรีบดำเนินการ ถึงแม้ว่ามันอาจไม่ช่วยอะไรเราได้มากเลยก็ตาม มีหน้าที่ว่ามันอาจจะกระชากให้เราช้าและล่าอยู่กับที่เสียด้วยซ้ำ

จากความคิดดังกล่าวจึงได้เสนอโครงการต่อมหาวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติโครงการก่อตั้ง "ศูนย์อินโดจีนศึกษา" ขึ้น และได้รับการอนุมัติแต่งตั้งตามคำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ที่ 1184/2535 ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2535 โดยรองศาสตราจารย์ ดร.จรรยา คุณมี รองอธิการบดีฯ สมัยนั้น และมีคณะกรรมการดำเนินการทั้งสิ้น 15 คน โดยมีนายอรรถ นันทจักร์ เป็นประธานศูนย์อินโดจีนศึกษา

และในปัจจุบันเมื่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ได้เตรียมการเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ ศูนย์อินโดจีนศึกษาจึงถูกจัดเข้าเป็นหน่วยงานเร่งด่วนที่จะต้องตั้งขึ้นใหม่ในมหาวิทยาลัย โดยจะเปลี่ยนจากศูนย์อินโดจีนศึกษาเป็นสถาบันอินโดจีนศึกษา ซึ่งจะเริ่ม (คาดว่า) ในปี 2540 เป็นต้นไป ดังในรายละเอียดการขอจัดตั้งสถาบันอินโดจีนศึกษา